

pmo ostendit quo ordine puniant. Secdo ostendit effectum pe-
ne ibi. (Ut confundant.) Tertio fines ibi. (Et nolite etc.)
in ordine vo pmo ponit culpam. Secdo eius manifestatio-
ne. Tertio eius punitione. Culpa e inobediencia: et id dicit.
(Quod si quis non obedierit.) i. Reg. 15. Quasi peccatum ariola
di e repugnare: et quasi zelus ydolatrie nolle acqescere.

Manifestatio et uictio ponit cum dicit. Huc per episto-
lam notate. i. manifestate per veritatis inquisitiones. Job. 29.
Tam quam nesciebam diligenter inuestigabam. Pena
e in excoriatione. Unde dicit. (Et non commisceamini
cum illo.) ps. cor. 5. Luce hinc cibum sumere. z. Jo. Noli-
te eum recipere in domum nec aue ei dixeritis. Vic nota quod
excommunicatio infligitur in inobediencia: ut tunc e uictus.
Unde dicit. Si quis non obedierit: per epistolam vestram hinc nota
te. i. significate nobis ut puniat: et tunc vos interim ne com-
misceamini cum illo. Sed effectus pene est ut confundat et ex-
hoc resipiscat. Ecc. 1. 4. Est confusio adducens peccatum et est
confusio adducens gloriam etc. Finis autem et intentio ut e ei
correctio quam intendit charitas. Unde dicit. (Et nolite etc.)
quod non debet fieri ex liuore odij: sed ex studio charitatis. Quasi
dicat. Quod ipsius veritatis non fiat ex odio inimicitie. Mat. 5.
Diligite inimicos vestros: benedicite his qui oderunt vos etc.
Et id dicit. Sed corripite ut fratrem. In quo ostendit chari-
tatis. ps. Ecce quod bonum et quod iocundum habitare fratres in unum.

Deinde cum dicit. Ipse autem etc. claudit epistolam. Et per
mo ponit conclusio. Secdo saluatio que e quasi epistole sigil-
lum ibi. (Saluatio etc.) Itaque prima in duas: quia eis primo
optat dona dei. Secdo ipsum deum ibi. (Dominus sit etc.) Quam-
tum ad primum dicit. (Ipse etc.) Deo deus est pacis spiritus ad duo.
Pax enim consistit in duobus: ut scilicet hoc concordet ad seipsum
et ad alios. Et neutrum potest haberi sufficienter nisi in deo: quod
sibi non concordat sufficienter: nisi in deo et minus alijs: quia
tunc affectus huius concordat in seipso: quoniam quod est in unum
sufficit quantum ad omnes quod nihil potest esse nisi per deum. ps. Qui re-
plet in bonis desiderium tuum. Quocumque enim alia propter deum
non sufficienter ad omnes: sed deus sufficit. Jo. 16. In me pacem
habebitis etc. (Itaque homines non unum inter se: nisi in eo quod
est coram inter eos: et hoc est maxime deus. Et id dicit. Deus
pacis det non pacem temporalem: sed sempiternam. i. spiritualem que
hic incipit et ibi perficitur. ps. Qui posuit fines tuos paces.
Et hoc in omni loco: et in toto mundo apud fideles. (Quam-
tum ad 2um dicit. Dominus sit etc.) quod nihil aliud bene habet nisi ipse
habeat per fidem et charitatem. (Saluatio. hoc dicit per fide-
les pueriles epistolas eius. Gal. ultimo. Videte qualibus
litteris scripsi vobis manu mea etc. Quod est signum etc. Gratia
gratuitum donum dei quod gratos vos reddidit deo etc. Joan. 1.
Veritas et veritas per iesum christum facta est.

Explicit deuota et subtilis explanatio angelici doctoris
sancti Thome agnatis ordinis fratrum predicatorum super epistola
secunda et vltima gloriosi apostoli sancti Pauli ad Thessalonicenses.

Incipit deuotissima postilla eiusdem sancti doctoris Tho-
me agnatis ordinis fratrum predicatorum super prima epistola eiusdem
sanctissimi Pauli apostoli ad Timotheum.

Prologus.

In manu dei potestas

terre: et execrabilis omnis iniquitas gentium et
vtilis rectorum suscitabit in tempore super illam.
Ecc. 10. Nec verba materie huius epistole
leueniunt. Prius enim instruxit ecclesiam
in his que ad eius unitatem pertinent. Dic instruit ipsos recto-
res ecclesie que sunt quasi principalia membra eius. Circa quod
videnda est ista instructio et vtilitas. Instructio est in deo: quod

In manu dei etc. Et hoc tripliciter: quod ab ipso exoritur. Ro-
ma. 13. Non est potestas nisi a deo. Itaque quod secundum deum debet regulari.
puer. 8. Per me reges regnant et aditores legum iusta dicer-
unt etc. Itaque quod secundum dei dispositionem eorum potestas fundatur. Dan.
z. Et ipse mutat tempora et etates: transfert regna atque constitu-
tuit etc. Itaque vtilitas eorum ostendit: quod e ad cohibendam nequiam
hominum: quod execrabilis omnis iniquitas gentium. i. i. Iusto non e
lex posita. Rectores legum tripliciter debent se habere ad ma-
la. Prius ut ea corde odio habeant. z. Macha. 3. Nihil odio
hominum mala etc. Secdo ut prohibeant ea ne fiant. puer. 20.
Rex que sedet in solio iudicij dissipat omne malum inuitu suo.
Tertio ut facta puniant. Ro. 13. Minister. n. dei est vin-
dex in ira ei que male agit. Tertio videnda est vtilitas ibi.
(Vtilis rectorum etc.) Et ad tria est vtilis rector que notant.
Ecc. 1. 49. Joseph princeps frum firmamentum gentis rector
fratrum: stabilimentum populi. Prius princeps fratrum ut ge-
te sustentet per potentiam. Esa. 19. Et rex fortis dominabit eorum etc.
Rector fratrum dirigendo per sapientiam. Esa. 33. Princeps ea que
sunt digna principe cogitabit etc. Ecc. 10. In medio fratrum
rector illo. Stabilimentum populi ut cohibeat ab iniustis per
iusticiam. ps. Tu populum humile saluum facies et oculos superbo-
rum humiliabis etc. Et sic per manum hanc epistolam: quod e ad instru-
ctionem rectorum populi fidelis in quo quidam preterunt in spiritualibus
sicut prelati ecclesiarum: que primo instruit. Quidam vero in temporalibus
sunt: que 2° monet. Et hinc epistola ad philemonem. Circa primum tres
sunt epistole. In tria que spectat plato: quorum primum e ut guber-
net populum. Secdo ut per populum subdito patiat. Tertium ut
malos coerceat. Primum in prima ad Timotheum. Secdo in secunda
vbi agit de martyrio. Tertium in epistola ad Titum vbi agit ac-
docet quod vitet hereticos: ut et per in argumentis epistolam.

CAPITULUM I.

Aulus apostolus iesus christus impius
dei saluatoris nostri et christi iesu spei
nostre Timotheo dilecto filio in fide
et misericordia et pax a deo
patre et christo iesu domino nostro.

Diuidit hec epistola in salutationem et epistolam narrationem ibi.
(Sicut rogavi etc.) Circa primum tria facit: quod primo ponit
personam salutatis. Secdo persona salutata. Tertio bona opta-
ta. Describit autem personam salutantem primo ex nomine Pauli: quod
uenit auctoritati per duo. In apostolatu. n. duo sunt. scilicet altitu-
do potestatis ad quam exaltant humiles. i. Reg. 13. Luce esles
paruulus in oculis tuis: caput in tribubus israel factus es. Et
Paulus dicitur modicus. Itaque claritas sapientie: et hac dicitur pre-
bet paruulis. Math. 11. Reuelasti ea paruulis etc. Secdo
ex auctoritate: quod apostolus. i. missus. Jo. 20. Sicut misit me
pater. prime cor. 9. Signaculum apostolatus mei vos est in
domino. Tertio ex origine huius auctoritatis. Unde dicit.
(Iesu christi secundum imperium dei etc.) Act. 13. Segregate michi
Barnabam et Saulum in opus quod assumpsi eos etc. i. Reg. 13.
Questiuit sibi dominus vix iuxta cor suum etc. Ex quo per que pre-
lati ex necessitate precepti tenent ad ea que sunt proprium offi-
cij. prime cor. 9. Ne michi. n. est si non euangelizauero. Et iesu
que e spes nostra ut ad eum veniamus. phil. 1. Desiderium huius vis
solui et eum christo etc. Vel spei nostre: quod per ipsius speramus ad
pisci bona eterna. prime pe. i. Regenerauit nos in spem
viam etc. Ro. 15. Per solatorem scripturarum spes habeamus.
(Personam salutata describit tripliciter. Prius ex nomine cum
dicit. Timotheo) dicit Act. 16. Itaque ex affectu dicitur (vile-
cto) phil. 2. Neminem habeo tam vnicum etc. Itaque ex filia-
tione dicitur. (Filio meo) in fide. i. a se conuerso. prime cor.
rinth. 4. Misit ad vos timotheum filium meum charissimum et
fidelis domino etc. (Tunc autem primo ponit bona optata. Et se-
cundo ostendit a quo sunt. Sciendum est autem quod in alijs epistolis

Ad timotheum I.

duo ponunt: hic tria: qz plati pluribus indiget. Et iō dicit. Misericordia hic et gratia pmo sibi et inde alijs. Et sumitur hic misericordia p remissione peccatorum: qz hec est ex dei misericordia: gra vō p munere gra q indiget plati. Vel gra sicut in alijs p gra iustificatōe: s; misericordia p munere diuino in spūalibus carismatib' exaltate. Sap. 4. Gra dei et misericordia in sanctos ei: et respectus i electos illius. Et pay. s. tecū: et p te alijs. ps. Suscipiat montes pacē. S; vñ: A deo: vt dent populo. Jac. i. Omne datū optimū: et omne donū pfectū desursum ē descendens a pte luminū rē. Et xpo iesu domino nro. s. per quē maxima nobis et preciosa promissa donauit. z. Pe. i.

Lectio.

II.

Sicut rogavi te vt remaneres epheſi cū irē in macedoniā vt denunciāres quibusdam ne aliter docerent neq; intenderent fabulis et genealogijs i-terminatis: que questiones prestant magis q̄ edificationem dei: que est in fide. Finis precepti est charitas de corde puro et conscientia bona: et fide non ficta.

¶ Dic incipit eplaris narratio: et ē hec epla quasi pastoralis regula quā aplūs tradit timotheo instrues de oib' q̄ spectant ad regimē platorum: et eo ordine quo d; eē intētio. pmo q̄ instruit eū de spūalibus ministradijs. Secūdo de tpalibus. in. 4. ca. ibi. (Spūs autē rē.) Itē ad platiū ptinet pmo q̄ doceat de forma fidei: ne fides subditōrum corumpat. Luc. 22. Ego rogavi p te vt nō deficiat fides tua: et tu aliquā puerus p̄firma fratres tuos. Scdo vt instruat eos de ptinentib' ad cultū dei: qd nō pōt eē nisi fides sit recta. 3o pmo instruit de fide. scdo d; cultū dei z: cap. ibi. (Obsecro igit rē.) Tertio agit de instructiōe officiorū ecclesiasticorū i tertio capitulo ibi. (Fidelis sermo.) Sciendum ē autē q̄ in primitiua ecclesia error fuit periculosus quozūdā dicentiū legalia debere seruari simul cū euangelio: qd aplūs excludit primo ostēdens legis additionē. scdo pbat p experimentū i seipso ibi. (Gratias ago rē.) Circa primū tria facit: qz pmo ostēdit qd de lege sit repudiandū. scdo qd in ea acceptādū ibi. (Finis autē pcepti rē.) Tertio pcludit legi additionē ibi. (Sciim' autē qz rē.) Repudiandū ē autē in lege qd alij male addiderunt nō qd a deo est datum: nisi iā fm carnalē intellectum. Et primo docet falsas fabulas et traditiōes esse repudiandas. Scdo rōnem assignat ibi. (Que qōnes rē.) Dicit ergo. Dico q̄ debes facere sicut rogavi te cū tū possem imperare. Ecc. 32. Rectorē te posuerūt: noli extollere: esto in illis quasi vnus ex illis rē. ¶ Ut denunciāres quibusdam. Vel aliter duo ptinet ad prelatū vt cobibeat doctōres falsa. Et iō dicit. (Ne aliter docerēt.) Gal. i. Si quis vobis euangelizauerit preter id qd accepistis anathema sit. Deut. 4. Nō addetis ad verbū qd ego loquor vobis: neq; auferetis ex eo. Scdo vt si ptingat q̄ alij falsa docerent prohibeat populū ne eis intendat. Unde dicit. (Neq; intendāt rē.) Querūt autē qdā heretici q̄ detestates vetus testiū exponēbant q̄ aplūs ipsum repudiabat deridendo hystorias eius dicēs. Fabulis et genealogijs i-terminatis rē. Cōtra qd dicit augustinus q̄ aplūs vtiq; hystoriarū et genealogiarū veteris testamēti. Gal. 4. Abrahā duos filios habuit rē. Si ergo reprobarēt nō eis vterēt. dicit ergo fabulas nō datā legē in scriptis: s; in ore scilicet thalmoth nō que moyses ore tradidit: sed que alij addiderunt: vt sunt stulte fabule. s. q̄ adam habuit aliā vxorē ex qua dicit natos demones. Mat. 15. Irritū fecistis

mādatum dei pp traditionē vestrā. z. Tim. 4. Ad fabulas autē puerent. ¶ Ratio huius est: qz prestant qōnes: id est ptētiōnes. scdo Tim. z. Noli verbis ptēdere puer. zo. Honor ē homini: q̄ se separat a contentiōibus rē.

¶ Quā edificationē dei q̄ ē p fidē et in fide: qm. s. aliq; est pfirmatus i veritate fidei ad qd d; oīs doctrina tēdere.

¶ Deinde cū dicit. (Finis autē rē.) Ostēdit qd d; lege sit tenendū. Et circa h' duo facit: qz pmo ostēdit h'. Scdo qd periculū ē his q̄ h' nō tenēt ibi. (A quibusdā rē.) Circa primū sciendū q̄ lex vetus dicit lex mandatorū: qz mandatis et pceptis ptinet. Ephe. z. Legē mandatorū decreti euacuās. Illud ergo ad qd ordinant oia mandata legis est p̄cipue tenendū: hoc autē est charitas. Mat. 22. Diliges deū tuum ex toto corde tuo rē. Et paulopost. In his duob' mādatīs vniuersa lex pēdet et p̄p̄he. S; quō charitas est finis pcepti: Ad hoc sciendū duo sunt p̄sideranda. pmo q̄ oia pcepta legis sunt de actibus virtutū: et q̄ p oēs actus virtutū ordinat hō vnus ad aliū. Scdo q̄ obiectū vnius virtutis ē finis alterius: qz quicūq; vna potētia ē circa aliq̄ finē: ad illā ordinant oia: que sunt eiusdē sicut ad finē: sicut freni factiua ad equestre: qz officii equestris ē eius finis: hec autē ad ducē. Virtutes autē theologice vltimū finē hnt p obiecto. Alie autē sunt circa ea q̄ sūt ad finē. Virtutes gōēs respiciūt theologicas sicut finē. Inter theologicas vero illa plus h; de rōne finis q̄ p̄pingus se h; ad vltimū finē. Fides autē ostēdit eū spes facit tēdere in eū: charitas vnit. Ergo oēs ordinant ad charitatē. Et sic d; charitas finis pceptorū. S; cū ea que sunt ad finē disponūt ad finē: pcepta autē sunt ad charitatē iō disponūt ad eā. 3o dicit. (De corde puro.) Ad h' enim q̄ cor sit purum dantur pcepta virtutū quarum quedā ordinant ad modū rectificādi passiones: quarū .i. virtutū materie sunt passiones: sicut temperantia que ordinat concupiscētiam: māfuetudo iras: fortitudo timores et audacias. per has. n. passiones turbat puritas cordis. Et iō iste virtutes faciūt cor purū. Sed nūqd hoc requirit ad charitatē. Rñdeo. Dicendū est q̄ sic: qz impossibile est q̄ cor impurū sit promptū ad charitatē: qz vni cuiq; est diligibile qd sibi est pforme. Cor impurū diligit illud qd competit ei. fm passionē. Ergo necesse est q̄ sit expeditum a passionibus. Cant. i. Recti diligūt te. Alie virtutes sunt q̄ rectificāt hominē ad proximū et ex hoc sequitur q̄ habeat p̄scientiā bonam: quia nō facit alteri qd sibi nō vult fieri. Mat. 7. Omnia ergo quecūq; vultis vt faciant vobis hoies et vos facite illis rē. Et iō que p̄tra proximū sunt: sunt p̄tra p̄scientiā. Qui ergo nō habuerit p̄scientiā bonam nō potest deū pure diligere: qz q̄ nō habet conscientiā bonam timet penā. Timor autem nō est in charitate: sed fugit deū et non vnitur ei. Et ideo pcepta que conscientiā rectificānt bene disponunt ad charitatem. Alie sunt virtutes ad habendam verā fidē: scilicet virtutes quibus deum colimus: scilicet latrā et h; que sunt ordinata ad remouendum errores et ad firmandum in cordibus fidei firmitatē de deo. Qui enim nō hnt verā fidē: nō possunt deū diligere: qz q̄ falso credit de deo iā nō diligit deū. Nō enim diligit qui nō credit: qz nō figit affectus: nisi in illo qd ostēdit intellectū. Et iō que faciunt fidem bonam ordinantur ad charitatem. Et ideo dicit. De corde puro: qz faciūt hoc. Mat. 5. Beati mundo corde quoniā ipsi deum videbunt.

¶ De conscientia bona. secunde corint. i. Gloria nostra hec est testimoniū conscientie nostre rē. Et fide nō ficta. i. vera. Et ideo virtutes et pcepta ordinantur ad fines qui est charitas: que et sumitur fm ista tria rē.

Lectio.

III.

Quibus quidam aberrantes uersi sunt in vaniloquiis volentes esse legis doctores, non intelligentes, neque que loquuntur: neque de quibus affirmant. Scimus autem quod bona est lex si quis ea legitime utatur. Sciens hoc quod lex iusto non est posita: sed iniustus et non subditus, impius et peccatoribus sceleratis et contaminatis, patricidis et matricidis, homicidis, fornicariis, masculorum concubitoribus, plagiariis, mendacibus et periuris, et si quid aliud sane doctrine aduersatur que est secundum euangelium glorie beati dei quod creditum est mihi. Gratias ago ei qui me confortauit in christo iesu domino nostro: quod fideles me existimauit ponens in misterio. Qui prius blasphemus fui et persecutor et contumeliosus: sed misericordia dei persecutus sum quod ignorans feci in incredulitate. Superabundauit autem gratia domini nostri iesu cum fide et dilectione que est in christo iesu.

Supra ostendit virtutum dignitatem et utilitatem, hic declarat hanc necessitatem: quod quicumque ab his discedit in periculum false doctrine cadit. Et circa hoc duo facit: quod primo ponit falsitas doctrine in qua incidit. Secundo additionem falsitatis ibi. (Volentes esse etc.) Dicit ergo. Finis precepti etc. et hec sunt principalia legis a quibus quidam discedunt. ps. Vana locuti sunt etc. Et nota quod recessus a charitate causa est false doctrine: quod non amat charitatem cadit in mendacium. scilicet thes. 2. Qui non crediderunt veritati: sed senserunt iniquitati. Similiter quod dimittit cordis puritatem. Habentes enim cor infectum passionibus iudicant secundum affectum eorum et non secundum deum. ps. cor. 2. Animalis homo non percipit quod dei sunt etc. Similiter habentes scientiam malam: quod non possunt gescere in veritate. Et inde est quod querunt falsa ut in eis quiescant. Infra eodem. Habes fidem et scientiam bonam. Similiter qui habet fidem fictam. Esa. 21. Qui incredulus est infideliter ager.

Deinde est dicit. (Volentes etc.) Ponit additionem falsam doctorem: et primo inordinata ambitio. Secundo defectus eorum. Quatum ad primum dicit. (Volentes esse etc.) Mat. 23. Amat primum recubitus in cenis et vocari ab hominibus rabbi etc. Jaco. 3. Nolite plures magistri fieri etc. Quatum ad secundum dicit. (Non intelligentes etc.) ps. Nescierunt neque intellexerunt: in te nebris ambulat. Sap. 5. Sol intelligit non est oris nobis etc. Neque que dicuntur per auctoritates quas non intelligunt: neque de quibus affirmant. s. concludendo.

Deinde cum dicit. (Scimus autem etc.) Ponit legis additionem quantum ad duo. Primo quantum ad bonitatem legis. Secundo quantum ad finem et intentionem legislatoris ibi. (Sciens etc.) Dicit ergo. Scimus. s. p. certitudine: quod lex bona est non mala ut heretici dicunt. ps. Lex domini immaculata etc. Ro. 7. Lex quod est sancta est et mandatum sanctum et iustum et bonum. Sed contingit quod aliquis bono utatur male. Luz. 11. Lex sit bona regnum quod homo ea bene utatur. Et ideo dicit. (Si quis etc.) Alias fit ei mors: ut dicit Ro. 8. In lege. n. sunt quedam moralia et quedam ceremonialia. Cerimonialia quod est in figura christi et ecclesie sunt data: sed indigent ut intelligantur non solum carnaliter: sed etiam spiritualiter et in figura futurorum: et ut scias quod non sunt perpetuo seruanda: sed cessant veritate veniente. Jere. 31. Et feriam domum israel: et domum iuda fedus nouum: non secundum pactum quod pepigi cum patribus vestris etc. Et sic exponit glo. Sed apostolus videt legem de moralibus: quod subdit quod lex posita est pro peccata:

et hec sunt precepta moralia: Non legitimum visus est ut homo non attribuat eis quod in eis continentur. Data est lex ut cognoscat peccatum. Ro. 7. Quod nisi lex diceret. Non concupisces etc. Quod dicitur in decalogo. Non est ergo in eis spes iustificacionis: sed in sola fide Ro. 3. Arbitramur iustificari homines per fidem sine operibus legi. Deinde cum dicit. (Sciens etc.) Ostendit additionem legi quantum ad legislatoris intentionem: et primo ponit existimata. Secundo ponit veram intentionem ibi. (Sed iniustus etc.) Existimata intentione excludit cum dicit. (Iusto etc.) Ubi posset esse duplex falsus intellectus. Unus quod iustus legem non fuerat: quod falsus est: quod nisi fuerat ea quantum ad moralia iustus non esset. Ubi et christus factus est sub lege. Alius quod iustus non obligatur ad precepta legis et non peccaret si faceret contra ea. Sed verus est: quod quod imponitur alicui imponitur sicut onus: sed lex iustus non imponitur sicut onus: quod habitus exterior inclinatur eos ad hoc ad quod lex: et ideo non est onus eis. Ro. 2. Ipsi sibi sunt lex. Ubi aliter. Lex non est posita pro iniustus: sed pro iniustus. Quasi dicit. Si omnes essent iusti nulla necessitas esset dandi leges: quod omnes essent sibi lex. intentio bonorum dicitur esse ut alios inducat ad virtutes. Quidam autem per se sunt bene dispositi ad virtutes: alii bene merentur bene dispositi: sed per alium. Et de istis sufficit paterna monitio non coactiua. Alii autem nec per se: nec per alium bene disponuntur: ideo eis omnino est necessaria lex ut patet in ethicis.

Deinde cum dicit. (Sed iniustus etc.) Ponit duas intentiones: et primo describit eos in generali quibus necessaria est lex. Secundo in speciali ibi. (Patricidis etc.) Sciendum est autem quod sicut. i. Jo. 3. dicit. Omne peccatum est iniquitas: et ideo repugnat alicui iuri. Licet autem sit duplex ius. s. naturale et positum: naturali repugnat: quod secundum se est malum: positum autem repugnat: quod est malum: quod prohibetur. Quatum ad primum dicit. (Sed iniustus) q. s. agunt contra ius naturale. Esa. 24. Transgressi sunt leges: mutauerunt ius dissipauerunt fedus sempiternum etc. Quatum ad secundum dicit. (Non subdit) s. precepto humano. Ro. 1. Pareribus non obediens. Et hec duo respiciunt rationem peccati. Ponit autem alia que sumuntur per comparationem ad aliud: et hoc est vel de deo: vel de proximo: vel in seipsum. In deo dicitur pietas: quod pietas importat cultum dei. In proximo sic dicitur peccatoribus. ps. Non resurgat impius in iudicio etc. Sal. 2. Nos. n. non iudei et non ex gentibus peccatores. Sed secundum Augustinum de doctrina christiana: peccata distinguuntur in duo. s. in spiritualia que dicuntur facinorosa: et in carnalia: et hec dicuntur flagitia: et ideo dicit. (Sceleratis) quantum ad spiritualia. Prouer. 17. Qui abscondit scelera etc. Quatum ad carnalia dicit. (Lota mias) Malac. 2. Lotam iauit iudas sanctificatorum domini etc. Deinde numerat peccata in speciali. Et primo notat quedam in speciali. scilicet colligit alia in generali ibi. (Et si quod aliud etc.) Primo ponit peccata operis. scilicet peccata oris ibi. (Mendacibus etc.) Circa primum primo ponit quantum ad facinorosa. scilicet quantum ad flagitia. Facinorosa dicuntur que sunt in nocuumentum proximi. Et quantum est proximus iunctius tanto est eorum peccatum grauius: quod plus eis tenemur. Et ideo dicit de pre. 2. de more. Exo. 20. Non ora preter tuum et morem tuam etc. Et postea. 21. Qui percussit preter suum aut morem more moriat etc.

Deinde persequitur de aliis proximis homicidis dicens. Exo. 21. Si quis per industriam occiderit proximum suum etc. Deinde ponit flagitia: et primo que sunt naturalia sunt cum dicit. (Fornicariis) Debe. 21. Fornicatores et adulteros iudicabit deus. scilicet de naturam dicens. (Masculorum etc.) prime cor. 6. Neque masculorum concubitores regnum dei possidebunt. Deinde ponit nocua oris: et primo quatum ad simplex mendacium dicens. (Mendacibus) Ephe. 4. Depone mentes mendacium loquimini veritatem etc. scilicet quantum ad iuramentum dicens. (Periuris) Et tunc colligit alia in generali dicens. (Et si quod aliud etc.) Job. 6. Non inuenietis in lingua mea iniquitatem: nec in faucibus meis stultitiam

Ad Timotheum I.

ponabit etc. **Tyt. 2.** Loquere que decet sanā doctrinā. **C** Deinde cū dicit. (Que est fm euangeliū etc.) Oñdit q euangeliū cōicat sanā doctrinā: qd tripliciter describit. Et pmo a fine cū dicit. (Glorie). i. quā annūciat. ps. Annunciate inter gētes gloriā eius. Scdo ab actore glorie cū dicit. (Beati dei.) Infra vltimo. Quē suis tpb' ostēdet beatus et solus potēs rex etc. Tertio a ministro cū dicit. (Qd creditū ē mibi.) Hal. 2. Lū vidissent q creditum est mibi euangelium prepucy etc.

C Deinde cū dicit. (Gratias ago etc.) Probat p expimentum i seipso qd fuerit ipse tpe legis: et qd persecutus sit tempore grē. Et pmo oñdit qd circa se vtroq tpe sit actum. Scdo inducit timotheū ad imitādum se ibi. (Hoc pceptū etc.) Circa primū duo facit: qz primo oñdit qd datus sibi fuit in lege: et qd sibi sit datus in euāgelio. Scdo rōez assignat ibi. (Fidelis fmo etc.) Itē pma pars diuiditur i tres particulas: qz primo ponit dignitatē quā persecutus ē in euāgelio. Scdo peccata qbus subiucit in statu legis ibi. (Qui prius fui etc.) Tertio quō liberat' fuit ibi. (S3 misericordiā etc.) S3 ad hoc qd aliq sit minister euāgelij tria regunt. Primo qd sibi cōmittat. Ro. 10. Quō p dicabunt nisi mittant etc. Scdo ydoneitas. i. vt sit fidelis pme cor. 4. Vic iā qrit inter dispēatores vt fidelis quis inueniat. Itē vt sit fortis ad psequēdū. Et hec tria pōit ordine retrogrado: et pmo tertiu dicēs. (Qui me pfirmavit etc.) Sc3 ad psequēdū officiū iniunctū. Ezech. 3. Manus dñi erat mecū pfortans me. Sc3 ponit ibi. (Quia fidelē me etc.) Mat. 24. Fidelis fuit et prudēs quē constituit dñs sup familiā suā etc. Et hoc qd querebat soluz q dei erant. Primū vō oñdit cū dicit. (In ministerio). i. cōmittēs mibi ministeriū hoc. Act. 13. Segregate mibi barnabā et saulū i opus ad qd assumpsi eos. scdo cor. 11. Ministri xpi sunt et ego. S3 qualis erat i statu legis: peccator. Et pmo in deū cū dicit. (Qui prius etc.) i. nois xpi. Leuit. 24. Educ blasphemū ex castra: et ponat oēs q audierūt manus suas sup caput ei: et lapidet eū ppls vniuersus. Vñ sibi illud cōpetebat. Itē i proximū cū dicit. (Persecutor.) pme cor. 15. Nō sūz dignus vocari apls: qm psecutus sum ecclesiā dei. Itē pumeliosus verbis et factis. Jere. 20. Audiui pumelias multoz etc.

C Deinde cū dicit. (S3 misericordiā dei etc.) Oñdit quō fuit liberat' p xpm. Et circa hoc duo facit: qz pmo ponit misericordiā liberantē. Scdo oñdit qd supabundāter in bonis replet' ibi. (Superabundauit aut etc.) Quātum ad primū dicit. (S3 misericordiā etc.) Tref. 3. Misericordie dñi q nō sumus psumpti. Ro. 9. Quis vult misereeri et quē vult idurat. S3 ex pte mea aliqua ē excusatio peccati: qz ignorās feci. Minus dicit plus significat: qz aliō ē ignoranter agere: aliud p ignorātiā: qz ignoranter facit aliqd q nescit qd facit: tñ si sciret et faceret illud sicut credens se interficere ferā occidit inimicū suū: quē tñ occidisset et liberius si nouisset eū. S3 p ignorantiaz facit qd facit aliqd qd nō faceret si nosceret: sicut occidēs patrem quē si sciret nō occideret eū quē tñ occidit: qz euz credit inimicū. S3 paulus fecit p ignorātiā: qz si sciuisset qd xps esset filius dei hoc nō fecisset. S3 iudei p ignorantia non occiderūt xpm: sed ignorāter: qz si sciuissent ipsuz eē xps libentius occidissent eū. Luce. 12. Seruus q nouit voluntatē dñi: et nō se parauit nec fecit voluntatē eius vapulabit multis etc. Quātum vero ad 2^m dicit. (Superabundauit etc.) Ro. 5. Vbi abundauit delictum superabundauit et gratia etc. Et fecit ibi effectum fidei per dilectionem operantem. Hal. 3. In christo iesu vt pollicitationez spiritus accipiamus per fidem.

Lectio

III.

Fidelis sermo et omni acceptioe dignus: qz xps iesus venit in hunc mūdū peccatores saluos facere: quorum primus ego sum. Sed ideo misericordiā persecutus sum: vt in me primo ostēderet xps iesus oēm patientiā: ad informatio nez eoz qui credituri sunt illi in vitāz eternā. Regi autē seculoz immortalī inuisibili soli deo honor et gloria in secula seculoz amē. Hoc pceptum cōmendo tibi fili timothee fm precedentes in te propbetias vt milites in illis bonam militiam habens fidem et bonam conscientiam. Quam quidam repellentes circa fidem naufragauerunt ex quibus est himeus et alexander quos tradidi satbane vt discant non blasphemare.

C Supra oñdit additionē suā: et qd ad peccata sub lege et qd ad bona tpe grē: hic ostēdit rōez hoz beneficior: qd sumit ex diuina miseratione. Et pmo pponit diuinā miserationē in cōi. Scdo aptat ad se ibi. (Quoz primus etc.) Tertio ponit gratiaz actionē ibi. (Regi at seculoz etc.) Circa primū duo facit: qz pmo cōmēdat veritatē pponēdā. 2. pponit diuinā miserationē ibi. (Quoz primus etc.) Quātū ad primū dicit. (Fidelis etc.) Duo autem sunt in fmone cōmendanda. i. qd sit verus et qd sit acceptabilis. Aliqñ. n. fmo verus ē durus et odia pcurans. Hal. 4. Inimicus factus sum vobis vtz dicēs vobis. S3 hic fmo p qdez habet veritatē. Vñ dicit. (Fidelis fmo.) Apoc. 17. Dec vba fidelissima et vā sunt. Itē acceptabilis ē: qd salute nostra. Jo dicit. (Et omni acceptioe dignus.) Zacha. 1. Et rñdit dñs angelo q loquebat etc. Alia sra h3 hu manus fmo: qz de susceptioe hoium. Li. 3. Apparuit benignitas et humanitas saluatoris nostri dei etc. Et hic sermo ē talis: qz xps venit etc. Qz in mūdum venit exprimit duplicē nām. i. diuinitatis qua erat añqz in mūdō appareret. Jo. 16. Exiui a patre et veni in mūdū etc. Et humanitatis qua deo q celū et terrā implet. Jere. 23. Et iō nō cōpetit i aliquo loco eē: s3 cōpetit ei s3 humanā nām. Jo. 1. in mūdō erat et mundus etc. In ppria venit etc. S3 ad qd venit: peccatores saluos facere. i. pp salutē populoz. Jo. 3. Nō. n. misit deus filiū in mūdū vt iudicet mūdū: s3 vt mūdus saluet' p ipsum etc. Jo. 12. Nō enī veni vt iudicem mūdū. Sed si nullus fuisset peccator nūqd incarnat' nō fuisset: Vides q nō: qz venit peccatores saluos facere. Nō q fuisset necessaria incarnatio. Itē glo. Tolle morbū et medicine opus nō erit. Rñdeo. Dicedū ē q ex verbis sanctorz satis hoc pz. S3 hec qstio nō ē magne auctoritatis: qz deus ordinauit fiēda. fm qd res fiēde erāt. Et nescim' qd ordinasset si nō psciuisset peccatū: nibilomin' tñ auctoritates vidēt expse sonare qd si fuisset incarnat' si nō peccasset hō: i. quā pte ego magis declino.

C Deinde cum dicit. (Quoz primus etc.) adaptat b ad se. Primo pfitēs se peccatorē. Scdo dicē se saluatū ibi. (S3 misericordiā etc.) Dicit g. Quoz primus etc. Vic dicit hereticus q aia ade fuit i paulo: et trāstuit de corpore i corpus. Quasi dicat. Ego primus peccator: qz aia ade est aia mea: s3 b ē 3 aplm. Ro. 9. Lū nondū nati essent etc. Ergo aia nō ē añ corpus: pmo g nō tpe: s3 peccatoz magnitudine. Et b dicit ex humilitate. Prouer. 18. Iustus por ē accusator sui. Prouer. 30. Stultissimus sūz viroz etc. S3 nūqd fuit apls maxim' peccator: Et vt q iudas fuit maior.

*Aliud est ignoranter agere
Aliud est p igno-
facere*

Sed quidā dicūt q̄ peccatū pauli generalius fuit: q̄ p̄tra
toram eccliam. Sed hoc nihil est: q̄ paulus in incredulita
te: 7 multi indei perfequebant̄ ex malitia. Dicēdū est ergo
q̄ est p̄mus nō q̄ iter peccatores maximus qui tūc erant:
s̄ maximus iter peccatores saluatos. Quasi dicat. Venit
peccatores saluos facere: quoz. s̄ peccatoz saluatoruz ego
sum p̄mus. quod ē de illis itelligēdū qui p̄cesserant aplm:
q̄ p̄us etiā multi aly sunt eccliam p̄secuti. Et hoc dicit: vt
ostēderet q̄ oīa que deus facit: facit ad ostensionē bonita
tis sue. p̄uer. 16. Uniuersa pp̄ semetipm̄ opatus ē dñs r̄c.
Ecc̄. 4. 2. Glia dñi plenū est opus eius. Itē p̄pter nostraz
vtilitatē: 7 iō dicit. Ideo saluauit me p̄mo p̄pter gliam suā.
Unde p̄mū. vel tēpore. vel p̄mū. i. potissime. (Dēz patie
tiā. i. p̄fectā: q̄ puocatus nō puniuit: s̄ potī aduersarium
exaltauit: 7 ad vtilitatē n̄raz. Vñ dicit ad exēplū. i. ad infor
mationē 7 eruditionē. Quasi. d. Ut nō diffidat̄ peccantes
ad eū accedere. p̄. pe. vlt. Forma facti gregis.

(Deinde cuz dicit. (Regi r̄c.) Ponit gratiaz actiones. Et
circa hoc duo facit: q̄ p̄mo cōmēdat eum cui gratias agit.
Sc̄do gratias refert ibi. (Donoz r̄c.) Cōmēdat autē eum
p̄mo ex potestate. Secūdo ex nature pp̄rietate. Quantuz
ad p̄mum dicit. Regi. Dominiuz suū est maximū. q̄ solus
dominat̄ 7 h̄z liberam potestatem: nō fm̄ statuta: vt polli
ticus: deus autē vn̄ est dñs oīuz. Et ideo dicit. Deo. Apoc.
p̄mo. Rex reguz 7 dominus dñantium r̄c. ps. Qm̄ rex oīs
terre deus. Item alicuius regis potestas vt plurimum qn̄
quaginta annis durat: s̄ iste est oīum seculoz. ps. Regnū
tuum regnum oīum seculoz r̄c. Ecc̄. 10. In manu dei po
testas terre. Cui etiāz conuenit pp̄rietate nature dei. Circa
quod sciēdū est q̄ in rebus p̄ma differētia rerū nālium ē
corruptibile 7 icorruptibile. Et icorruptibilem̄ quedā vi
sibilia 7 corporalia: vt corpora terrestria. q̄dā at̄ inuisibilia
7 sp̄ualia: vt angeli. Et hec diuidunt̄ s̄z platonicos in deos
qui per nām sup̄remi sunt: 7 in intellectus qui nō sunt dy: s̄z
diuini: 7 in aīas: s̄z apud nos est vnus solus deus. Deutro. 6.
Audi israhel dñs deus vnus est r̄c. Dicit ḡ p̄mo. Immoz
tali: vt distinguat a corruptibilibus. Inuisibili: vt ad inui
sibile oīdat pertinere 7 vt distinguat ab alyz visibilibus.
Dicit soli deo: 7 nō soli imortali vel inuisibili: q̄ solus ē deus
p̄ nām: licet possit dici solus imortalis 7 solus inuisibilis. i.
sp̄alis p̄re alyz. Infra vlt. Qui solus h̄z imortalitatē.

(Deinde cuz dicit. (Donoz r̄c.) Agit gr̄as. Quasi di. Exhi
bēdus est ei honor ex subiectiōe totius creature: 7 in mani
festationē excellentissime ipsius bonitatis claritas 7 glia.
Apoc. 7. B̄ndictio 7 claritas 7 sapiētia 7 gratiarū actio ho
noz virtus 7 fortitudo deo nostro r̄c. In seclā seculoz. Qz
seculū alioz est modico tempore. Esa. 40. Omnis caro fe
num 7 oīs gloria eius vt flos feni.

(Deinde cum dicit. (Doc p̄ceptū r̄c.) Instruit thimotheuz
p̄manere in his que dicunt̄. p̄rio cōmemorās qd̄ sit ei cō
missum. Sc̄do monet ad debitū vsuz. Et tertio docet vtē
di modū. Dicit ḡ. Doc p̄ceptū. vt. s̄. tu custodias finē legi
i. charitatē conserues semp: nō autē fabulas iudeoz: com
inēdo tibi sicut fidele depositū: q̄ tibi ideo est cōmissum.
Et quō. Sc̄dm̄ p̄cedētes r̄c. i. q̄ hoc euāgelium nō discor
dat a p̄phetys quas ante didicerat: q̄ fuit filius mulieris
iudee. 7 Petri p̄mo. Habemus firmiore p̄phetiaz firmo
nē cui bene facitis attendentes quasi lucerne ardētī in ca
lignoso loco r̄c. p̄ Thessa. vlt. Prop̄hetias nolite sperne
re r̄c. Vel sc̄dm̄ p̄cedentes. i. fm̄ q̄ ego 7 aly sancti de te
p̄ sp̄m̄ p̄phetie cognouerunt tradendum esse tibi vt in il
lis milites. s̄z p̄phetys bonā militiā. Militia est duplex.
quedam sp̄itualis. quedam carnalis. sc̄do Lor. 10. Arma
militie nostre nō sunt carnalia: s̄z potētia deo r̄c. In bona
militia requirunt̄ duo ex p̄te militis. s̄z vt nihil agat p̄mum

discipline militari: vt nō marcescat ocio. p̄ Lor. 9. Dis 9
in agone cōtēdit ab oībus se abstinet r̄c. Itē ex p̄te militie
duo regunt̄. s̄ vt expugnet p̄trarios reipublice: 7 vt suby
ciat eos q̄ debēt eē subiecti. Sic 7 in militia sp̄uali ē: q̄ oz
dinat̄ ad destruēdū oēs extollētes se 7 ad subyeciēdū oēm
intellectū in obsequiū xp̄i. vt d̄ z Lor. 10. Et hec ē vera mi
litia de qua dicit. Milites r̄c. Ubi etiā p̄mo modus vtēdi
ponit. 7 sc̄do eius necessitas ibi. (Quaz quidē r̄c.) Dicit ḡ.
Milites r̄c. Quasi. d. Potes qdē facere bonā militiā. p̄ri
mo p̄ fidē bonā quā habes. p̄ Jo. vlt. Nec ē victoria q̄ vin
cit mūdū fides r̄c. Itē p̄ sciam bonaz q̄ defacili hō rece
dit ab eo qd̄ mordet eū. vñ remorsus p̄cie ē sic qdā stimu
lus q̄ habētē malā p̄ciam pungit: 7 iō cito a pctis p̄ bonaz
p̄ciam 7 rectā fidē recedit. Act. 23. Ego oī p̄cia bona p̄uer
satus sum ante deū vsq; in hodiernā diē r̄c. z Lor. p̄. Glia
nostra hec est testimoniū p̄cie n̄re r̄c. (Necessitas bone
p̄cie p̄nter ostēdit̄ cū dicit. (Quā qdē r̄c.) vbi p̄mo ponit
culpā. Sc̄do penā. Tertio fructū pene. Culpā ibi. (Quā)
i. p̄ciam bonā repellētes circa fidē naufragauerunt. Qui
n. cōtra fidē errat perdit oīa q̄ h̄z. Heb. ii. Sine fide ipole
est placere deo. Itēz moritur: q̄ iustus meus ex fide viuuit
Abac. z. r̄ Ro. p̄. Ex qb̄ ē alexander 7 hymeneus. z Th̄i.
4. Alexander erarius multa mala mihi ostendit r̄c.

(Deinde ponit eoz penā. cuz dicit. (Quos tradidi r̄c.) q̄
excomunicauit eos: vt fideles vitent eos ne coinquent
ip̄sos. Sicut autē excomunicatio apostoli tāte vtutis q̄ excomicati
moz corripiebant̄ a dyabolo 7 corporaliter vexabant̄. p̄me
Lor. 5. Lōgregatis vobis 7 meo sp̄u in virtute dñi iesu tra
dere h̄z sathane in interitum carnis vt sp̄s saluus sit r̄c.
Tamē etiam modo tradunt̄ ad vexandū sp̄ualr: q̄ amit
tunt suffragia ecclesie que multū iuuant cōtra dyaboluz.
Et tradidi sicut deus tradidit in reprobuz sensum. Ro. p̄.
Quasi subtrahēdo suū auxiliū 7 cōionem ecclesie 7 suffra
gia. Et hoc nō ex odio sed ex charitate ad p̄fectuz eoz. p̄
Lor. 5. Ut spiritus saluus fiat. Unde dicit. Ut discant sal
tē per penā nō blasphemare. Discit autē quis recedere a
peccato tripl̄. q̄s; sc̄z ex pena qm̄ corporalr̄ vexat̄. Item
ex cōfusione excomunicatiōis. Item ex hoc q̄ cū ecclesia
tradit aliq̄ue sathane ruit in peccata manifesta. vñ confu
sus humiliat̄ 7 abstinet etiā ab occultis que p̄us nō cogno
scebat se habere.

CAP.

II.

Bsecro igitur p̄mum omnīū fie
ri obsecrationes. orationes: postu
lationes: gratiarum actiones: pro
omnibus hominibus: p̄ regibus:
7 p̄ omnibus qui in sublimitate cō
stituti sunt vt quietam 7 tranquillam vitā aga
mus in omni pietate 7 castitate. Hoc enim bo
num est 7 acceptum coram saluatore n̄ro deo:
q̄ omnes homines vult saluos fieri 7 ad agni
tionem veritatis venire. Unus enī deus: vnus
7 mediator dei 7 hoium hō christus iesus: qui
dedit redēptionē semetip̄s pro oībus.

(Supra docuit thimotheuz quō reducat pplm̄ ad formā
vere fidei: hic agit de pertinētibus ad cultuz fidei. sc̄z oīo
nibus 7 obsequijs. 7 primo ponit doctrinā orationis in cō
muni. Sc̄do descendit ad determinatas condiciones ho
minuz ibi. (Uolo ergo r̄c.) Item p̄mo distinguit diuersos
modos orationis. Secūdo ostendit p̄ quibus sit orādū.
ibi. (Pro omnibus r̄c.) Tertio assignat rationē ibi. (Doc
eniz bonum r̄c.) Dicit ergo. Quia ita est q̄ xp̄s venit pec
catores saluos facere. igitur p̄mo omnium obsecro r̄c. In

Ad thimotheum I.

quo aperte ostēdit q̄ iter oīa necessaria ad vitam xp̄ianaz
p̄cipua est oratio que valet contra picula tentationis ⁊ ad
p̄ficiēdum in bono. Jaco. vlt. Multuz valet oīo iusti assi
dua. Distinguit ergo orōnē in q̄ttuor. s. obsecrationes. orā
tiones postulatiōes: ⁊ gratiarū actiōes. quoz tria p̄tinent
ad b̄nficia impetrāda. vltimuz ad b̄nficia accepta. In imp
petrādis autē b̄nficijs tria requiruntur. Primo vt. s. impe
trās assignet causam quare debeat ei cōcedi. Sc̄do opz q̄
ostēdat causam eē rōnabilē. Tertio cōcludit petitiōnē. Et
sicut rhetozes faciūt: sic ⁊ nos in orando debemus facere.
Primo excogitare causam quare sit cōcedēdum: ⁊ hoc nō
merita nostra: s. miseratio dīna. Dan. 9. Nō in iustificatio
nibus nostris. p̄sternimus preces ante faciē tuā: s. in mise
rationibus tuis multis ⁊c. Et ad hoc est obsecratio q̄ atte
statio p̄ sacra: sicut p̄ passiōē ⁊ crucē tuaz libera nos dñe.
Hac causa excogitata necesse est q̄ meditemur q̄ hoc sa
crus est causa salutis. Et ideo requiritur oīo que ē ascēsus
intellectus in deuz. ps. Ego vero orōnē meaz ad te dñe ⁊c.
Dicūt autē oīo quasi oris rō. Persuasiōes enī rhetoz dicūt
tur orōnes qz p̄suadēt: s. aliter ibi. aliter in nostra ad deū:
qz nō itēdimus q̄ aiūm dei. s. flectamus: qui semp ad bonū
est paratus: s. vt n̄m cor sit in orōne ad deū eleuatū. Ter
tio postulatio. Jaco. p̄. Postulet autē in fide nihil hesitans.
Itē de acceptis donis gratiarū actiōes. p̄ Thessa. vlt. In
oibus gratias agite. Phil. 4. In oī orōne ⁊ obsecratiōe cū
gratiarū actiōe petitiōes vestre innotescāt ante deū ⁊c. Un
de iste modus orādī est in ecclesia dei. Omnipotēs semp
terme deus. Ecce ascēsus mētis qui est oratio. Qui dedisti
ecclesie tale b̄nficiū. Ecce gr̄arū actio. Presta quesumus.
Ecce postulatio. Per dñm. Ecce obsecratio. Similiter in
missa est obsecratio vsq; ad cōsecrationē corpis ⁊ sanguis
qz in eis est m̄moratio sacroz ex qbus est fiducia inpe
trandi. In mysterio cōsecratiōis est oīo qz meditatio eoz
que x̄ps egit. In alijs vero vsq; ad cōionem est postulatio
p̄ viuū ⁊ mortuū ⁊ p̄ se. In fine autē est gr̄arū actio. Vel
hec quattuor referunt ad q̄ttuor q̄ nos volumus in orōne
obtinere: vt obsecratio referat ad difficilia impetrāda vt
ad impioz cōuersionē. Oīo qm̄ iam cōuersis imploramus
gr̄az vt p̄ficiāt. Postulatio vt premia p̄ meritis retribuā
tur. Et p̄ b̄nficijs iam acceptis est gratiarū actio.

¶ Deinde cū dicit. (Pro oibus ⁊c.) ostēdit p̄ qbus est orā
dū. Et circa hoc duo facit. qz p̄ ostēdit orādū eē p̄ omnib.
Sc̄do assignat fructū orōnis ibi. (Ut getaz ⁊c.) Circa pri
mū ḡ dicit eē orandū p̄ oibus hoibus. Cuius rō est: qz orō
ē iterp̄s desiderij nostri. Orando enī petimus qd̄ deside
ramus. Charitas autē requirit q̄ desideremus bonuz oib.
ad quos se extēdit. Jac. vlt. Orate p̄ iuicē vt saluemini ⁊c.
S. p̄ qbus sp̄aliter: Pro regibus. Baruch. p̄. Orate p̄ vi
ta Nabuchodonosoz regis Babylonie: ⁊ p̄ vita balthasar
fily eius ⁊c. Et apls dicit. Rom. 13. Oīs aīa p̄tātibus subli
mioribus subdita sit. p̄ Petri 3. Subiecti estote oī huma
ne creature p̄pter deū siue regi quasi p̄cellēti. siue ducib.
tāq; ab eo missis ⁊c. Subiecti q̄ppe opz q̄ impendāt dñis
suis de suis officijs: vtilitas autē est: qz p̄ hoc etiā p̄curam
bonū nostrū. In pace enī eoz est pax n̄ra. Unde dicit. quie
tam ⁊ tranquillā ⁊c. In his duobus est pax mūdi. Ecclesia
siquidē h̄z pacē p̄p̄riā in qua nō est mūdus: qz nō est pax i
p̄ys. S. quedā ē pax cōis vtriusq; ⁊ hac idiget ecclesia. Jere.
29. Querite pacem ciuitatis ad quā trāsmigrare vos feci.
Pax terrena quādoq; p̄turbat ab iteriozi: quādoq; ab ex
teriozi. 2. Cor. 7. Soris pugne intus timores. Quātum ad
p̄mū dicit. Ut quietā. Quātū ad sc̄dm dicit. Et trāquillā
vitā. Et licet pax terrena cōmunis sit bonis ⁊ malis: tñ di
uersimode vtriq; illa vtunt. Mali enī tūc ad duo ea vte
bant. s. ad cultū demonū: qz illā p̄peritatē falsis d̄ys attri

buebāt. Itē ad lasciuā qz tēpore pacis vitia carnalia abū
dabāt. Sap. 14. Magna viuētēs in sciētē bello tot ⁊ tam
magna mala pacē appellāt. S. sancti ec̄ouerso qz in cultu
veri dei ⁊ in castitate. Et iō dicit. In oī pietate ⁊ castitate.
Tit. 2. Sobrie ⁊ iuste ⁊ pie viuamus in hoc seculo.

¶ Deinde cū dicit. (Doceni bonuz ⁊c.) ponit rō ofonis. Et
circa hoc duo facit. qz p̄mo ponit rōnes. Sc̄do pbat qd̄dā
ppositū ibi. (Unus enī deus.) Itē p̄mo assignat rōnez ex
specie operis. Sc̄do ex parte dei ibi: (Et acceptū ⁊c.) Pon
nit ergo rōnē ex operis specie: qz qm̄ aliqd est fm̄ se bonuz
illud debemus facere: sed p̄ alijs orare est b̄s. qz est actus
charitatis. Et iō dicit. Doc enī bonū est. ps. Qm̄ bonū est
in aspectu sanctorū tuoz. Itē ex parte dei: qz est acceptuz
deo. ps. Tūc acceptabis sacrificiū ⁊c. Et hoc nō nisi in cha
ritate fuerit oblatum. Et dicit. Saluatore. qz solus de⁹ sal
uat. Esa. 43. Nō est absq; me saluator. Et pbat qz sit acce
ptū ibi. (Qui vult ⁊c.) ⁊ Pet. 3. Nolēs aliquos perire: sed
oēs ad penitentiā reuerti ⁊c. S. cōtra. Dia quecūq; vo
luit fecit. Ergo oēs saluat. Sed si dicis qz nō. qz homo nō
uult. videt icōueniēs qz omnipotēs impediāt per volun
tatē nō omnipotentis. Respondeo. Velle ponit quādoq;
p̄ volūtate beneplaciti: quādoq; p̄ volūtate signi. Pro vo
lūtate signi vult saluare oēs: qz oibus p̄posuit salutis pre
cepta: cōsilia ⁊ remedia. Vel volūtate beneplaciti: ⁊ sic qz
tuoz modis. Uno mō vt sit locutio causalis: sicut deus d̄r
aliqd facere: qz facit alios illud facere. sicut Ro. 8. Sp̄s
postulat. i. postulare nos fac. Sic ergo deus vult: qz sc̄z fac
suos sanctos velle qz oēs salui fiant. Doc enī d̄z esse in san
ctis: qz nesciūt qui sint predestinati ⁊ qui non. Alio modo
vt sit distributio accōmoda. i. oēs qui saluabuntur: qz nlls
saluat nisi per volūtate eius: sicut in vna schola magister
docet oēs pueros huius ciuitatis: qz nullus docet nisi ab
eo. Alio modo vt sit distributio p̄ generibus singuloz: nō
p̄ singulis generum. i. nullum genus hoium excipit a salu
te: qz olim tantum iudeis: sed modo oibus prebetur. Et h̄
magis facit ad intentionē apostoli. Alio vō mō fm̄ Dan.
vt intelligatur de voluntate antecedēte nō cōsequēte. In
volūtate. n. dei licz nō sit p̄s ⁊ posterī. d̄r tñ volūtas aīas
⁊ n̄is. Itē fm̄ ordinē volitoz fm̄ qz volūtas p̄t dupl̄r cō
siderari. s. in vli vel absolute ⁊ h̄z aliquas circūstātiās ⁊ in
pticulari. Et p̄s est absoluta cōsideratio ⁊ in vli qz in p̄ti
culari ⁊ parata. Et iō volūtas absoluta est q̄si aīas: ⁊ volū
tas alicui⁹ rei in p̄ticulari est q̄si n̄is. Exemplū de merca
toze qz vult oēs merces suas saluare absolute: ⁊ h̄ volūta
te aīte. S. si cōsideret salutē non vult oēs merces p̄ cōpa
rationē ad alia saluare. s. qm̄ cū salute segtur submersio na
uis. Et hec volūtas est cōsequēs. Sic in deo salus omniuz
hoium fm̄ se considerata habet rōnem vt sit volūbilis. Et
ap̄lus hic ita loquit. ⁊ sic eius voluntas est antecedēs. S.
si cōsideret bonū iusticie: ⁊ qz peccata puniant: sic nō vult.
Et hec ē volūtas cōsequēs. ¶ Et subdit. Ad agnitiōnē ⁊c.
qz salus nō est nisi per agnitiōnē veritatis. Jo. 8. Agnosce
tis veritatē ⁊ veritas liberabit vos.

¶ Deinde cū dicit. (Unus ⁊c.) pbat quod dixerat p̄ rōnez:
⁊ sunt tres p̄batiōes. Una ex pte dei. Alia ex pte hois x̄pi.
Tertia ex pte testiū x̄pi. Dicit ḡ. qz deus velit oēs ⁊c. ps. qz
vnus est deus oīum qui saluat. Ro. 3. An iudeoz deus tā
tū: an nō ⁊ gentiū: imo ⁊ gentiū: qm̄ quidez vnus deus ⁊c.
¶ Tūc ponit rō ex parte x̄pi ibi. (Unus ⁊ mediator ⁊c.)
Ubi p̄mo probat intentum. Secundo inducit signū ibi.
(Qui dedit ⁊c.) Dicit ḡ. homo x̄ps iesus est mediator dei
⁊ hoium nō quorundam: sed inter deum ⁊ omnes hoies. ⁊
hoc nō fuisset nisi vellet omnes saluare. Et p̄t dicit qz x̄ps
mediator est similis vtriq; extremo. sc̄z deo ⁊ homini iq̄z
tum deus ⁊ inq̄tum homo: quia mediū debet habere ali

quid de vtroque extremorum. Et hec sunt homo et deus. Sed quod mediuz est distinctuz ab vtroque extremorum: et filius non est alius deus a patre. ideo melius est dicendum quod mediator est secundum quod homo. Sic enim comunicat cum vtroque extremorum. In deo enim sunt duo. scilicet iusticia et immortalitas: in hominibus vero est iniusticia et mortalitas. Media ergo sunt duo. Unus in quo est iusticia et immortalitas. Aliud in quo est iniusticia et mortalitas: et vtriusque est mediuz: scilicet primum mediuz conuenit christo. secundum vero dyabolo. Et ideo dyabolus est mediuz disiungens: quod per iniusticia suaz disiungit nos a divina iusticia: scilicet christus est mediuz coniungens: quod est iustus et mortalis. et per suam mortem coniungit nos dei iusticie. per Joannem. 2. Ipse est propitiatio pro peccatis nostris etc. Pro aliquibus efficaciter: scilicet pro omnibus sufficienter: quod precium sanguinis eius est sufficiens ad salutem omnium: sed non habet efficaciam nisi in electis propter impedimentum.

Clectio.

II.

Cuius testimonium temporibus suis confirmatum est in quo positus sum ego predicator et apostolus. Veritatem dico non mentior: doctor gentium in fide et veritate. Volo ergo viros orare in omni loco: leuantes puras manus sine fraude et disceptatione. Similiter et mulieres in habitu ornato cum verecundia et sobrietate ornantes se: non in torris crinibus aut auro aut margaritis vel veste preciosa: sed quod decet mulieres promittentes pietatem per opera bona.

Supra dixit quod deus vult omnes saluos fieri et probauit hoc ex parte dei qui est vnus omnium: et ex parte christi qui est vnus mediator omnium: hic probat idem ex parte testimonij: et primo inducit alios testes. Secundo suum testimonium ibi. (In quo positus sum etc.) Dicit ergo. Dedit se pro omnibus. Sed nunquam subito deo in mentem venit ut qui elegerat saluare iudeos solum: vellet saluare totum mundum. hoc excludens dicit. Cuius testimonij etc. Quasi dicat. Decet lex non est subita sed antiqua? attestata per legem et per prophetas. Esa. 44. Vos estis testes mei. Act. 10. Quicquid oes prophetarum testimonium perhibet etc. Confirmatum est. scilicet implerione et ostensione signorum et predicatione apostolorum. Temporibus suis. scilicet quibus predestinatus erat fieri. Eccles. 3. Dies tempus habet. Vel testimonium apostolorum confirmatum est temporibus determinatis. Act. 13. Eritis mihi testes in hierusalem et in iudea et samaria et usque ad vltimum terre etc.

Deinde cum dicit. (In quo positus sum etc.) Ponit testimonium suum. Et primo ostendit suum officium. Secundo officij suum usum ibi. (Veritates etc.) Dicit ergo. In quo scilicet officio testificandi positus sum. scilicet a deo. Joannem. 15. Posui vos ut eatis et fructum afferatis et fructus vester maneat etc. Et predicator quod ad hoc me posuit ut predicem. Marci vlt. Euntes in mundum vniuersum predicate euangelium omni creature etc. Sed in quolibet artificio sunt duo quidam ministeriales operantes. quidam qui disponunt de alijs. scilicet architectores: scilicet in officio ecclesie disponentes sunt apostoli. et ideo dicit. Apostolus. quasi cum auctoritate. per Cor. 9. Signaculum apostolatus mei. vos estis in domino etc. Usus autem officij est predicare veritatem. et hoc est officium predicatorum ut veritatem dicant. puer. 8. Veritatem meditabitur guttur meum etc. Ephe. 4. Loquimini veritatem. Sed non est aliqua doctrina que non habeat aliquam veritatem: sed in hoc damnatur aliqua doctrina: quod miscet veritati falsitates. Et ideo dicit. Veritatem dico non mentior. puer. 8. Recti sunt omnes sermones mei. Job. 6. Non inuenietis in lingua mea iniquitatem etc. Et hic est vsus officij. scilicet veritatem sine mendacio predicare: qui competit meo officio qui scilicet doctor gentium.

Doctor autem generat sciam in anima discipuli. Scientia autem non est de falso. unde docens falsum non est doctor. Sed contra. Mat. 23. Nolite vocari rabbi. Respondeo. Non prohibet ministerium doctrine: sed ambitionem officij. Act. 9. Vias electionis est mihi iste ut portet nomen meum etc. Esa. 49. Dedi te in lucem gentium etc. Et debeo eas docere in fide et veritate: quod docere fidem et bonos mores. Et dicit in fide. id est de his que pertinent ad statum presentem in quo secundum fidem viuimus et in veritate quantum ad statum glorie.

Deinde cum dicit. (Volo autem etc.) Descendit ad spirituales gradus hominum. Et circa hoc duo facit. quod primo monet viros de oratione. Secundo mulieres ibi. (Similiter et mulieres etc.) Dicit ergo. Nolo etc. Tria exigit a viris in orando. primo quod oratio sit assidua. Secundo pura. Tertio quieta. Assidua ut in omni tempore et in omni loco. et dicit. Volo: quod bonus est homo orator. et ego doctor volo viros orare in omni loco: non in hierusalem tantum ut iudei: nec in monte garisim ut samaritani. Jo. 4. In omni loco potest homo spiritualiter et mentaliter orare. Soph. 2. Adorabunt eum viri de loco suo omnes insule gentium etc. Sed quomodo dominus reprehendit phariseos stantes in angulis. Mat. 6. Respondeo. Oratio mentalis vbique potest fieri sed signa orationis exterius non debent fieri in omni loco: quod homo non debet singularis apparere in exterioribus. et propter hoc potest haberi inanis gloria. Sed quare nunc sunt facte ecclesie? Respondeo. Non quod locus sit de necessitate orationis: sed ad bene esse eius: quod oratio requirit solitudinem et quietem. Item pura. Ideo dicit. Leuantes etc. Aug. quod exterius oratio agimus: facimus ut affectus noster iterum excitetur. Huiusmodi orationes enim et huiusmodi non sunt per se accepte deo: sed quod per hec tamquam per humilitatis signa homo iterum humiliatur: sicut eleuatio manus significat eleuationem cordis. Trenchard. 3. Leuamus cor da nostra cum manibus ad dominum in celo. Leuantes etc. id est orantes cum deuotione cordis. Job. 8. Si diluculo confurrexeris ad deum et omnipotentem fueris deprecatus: si mundus et reuertus inceseris statim enigilabit ad te et pacatum reddet habitaculum iusticie tue etc. Item quieta. et ponit duo. primo ut. scilicet mens sit sine ira quod animus inquietus ad inferendum non cummetum. primo. a qua orationis liberum esse animus orantis. Ecc. 28. Domo homini suat iras et a deo querit medellam. Item liberus esse homo a disceptatione: quod potest intelligi dupliciter. Uno modo secundum hunc. ut non disceptemus contra deum increduli verbis eius et murmurando contra eius ordinationem. Rom. 9. O homo tu qui es ut rideas deo etc. Item contra proximum ut non rumpamus pacem cum eo. quod fit per disceptationem. Pax enim est necessaria oranti. Mat. 18. Si duo ex vobis consenserint super terram de omni re quam petierint fiet illis a patre meo etc.

Deinde cum dicit. (Similiter et mulieres etc.) ordinat mulieres. et primo quantum ad orationem. Secundo quantum ad doctrinam ibi. (Mulieres in silentio etc.) Item primo ostendit quid requiratur a muliere orante. Secundo exponit que dixerat ibi. (Non in tortis etc.) Circa primum sciendum est quod omnia que requiruntur ad virum orantem: requiruntur et ad mulieres. Et ideo dicit. Similiter et mulieres etc. Quasi dicat. Omnia seruet que dicta sunt. Sed addit duo. scilicet ornamenta et verecundiam. cuius ratio est: quia naturale est quod sicut mulieres sunt mollioris corporis quam viri: ita et debiliores rationis. Rationis autem est ordinare actus et effectus vniuersumque rei. Ornatus vero consistit in debita ordinatione et dispositione. Sic in interiori decore nisi sint omnia ordinata ex dispositione per rationem non habet pulchritudinem spirituale. Et ideo quod mulieres deficiunt a ratione requirit ab eis ornatum. Item verecundia est de turpi actu: et ideo est laudabilis in illis quod facile solent declinare in actus turpes. huiusmodi sunt iuuenes et mulieres. Et ideo hoc in eis laudatur: non autem senes et perfecti. Ecc. 26. Gratia super gratiam mulier sancta et pudorata etc. Item

Ad thimotheum I.

sobrietate requirit. Quia enim in mulieribus ratio est debilis: sobrietas autem conseruat virtutem rationis: et ideo in mulieribus maxime reprehenditur ebrietas. Unde antiquitus apostolus Romanos eis non dabat vinum. ¶ Non in tortis etc. exponit quod dixerat. et primo de ornatu. Secundo de verecundia ibi. (Sed quod decet etc.) Circa primum primo excludit corporalem. Secundo ponit spirituales ibi. (Sed quod decet etc.) Circa primum dicit. Quod dixi de habitu ordinato non intelligo de exteriori: quia non in tortis crinibus. id est non ornato capite vel toto corpore. Sed precipue mulieres ornant caput quod est naturale mulieri: ut dicitur per Cor. ii. Et ideo ornamenta in capite habent. In capite vero est duplex velamentum. Unum est naturale. scilicet capilli: ut dicitur per Cor. ii. Item artificialia: et in vtrisque se ornant: quia capillos torquent. Unum dicit. Non in tortis. id est in crispatis. Esa. 3. Erit pro crispanti crine caluitium. Item artificialia prohibet. cum dicit. Aut auro et argento. per Pet. 3. Non extrinsecus capillatura: aut circumdatio auri: aut idumenti: aut vestimentorum cultus etc. Vel non in tortis crinibus. et hoc auro. id est non habentes crines tortos auro: vel margaritis. Quantum vero ad tortum corpus dicit. vel veste preciosa. hoc enim damnat apostolus hic et Esa. 3. Sed nunquam hoc est peccatum: Rursus dicit. Dicitur quod secundum Augustinum duo sunt consideranda in ornatu mulierum. scilicet simplex ornatus et fucatus. Simplex ornatus. puta in veste et auro et his. quod potest fieri cum peccato tribus modis. scilicet ex prava intentione ut si intendat commotionem concupiscentie ostentationem vel inanem gloriam. Prover. 7. Preparata ad capiendas animas. Secundo si fiat preter consuetudinem patrie quod fit diuersimode. Aut enim excedit modum consuetudinis patrie quod ex leuitate animi est: aut si additionem sui status excedit. Sed seruata recta intentione: consuetudine patrie: et condicione status non est peccatum. De fucato autem semper est peccatum. Mulieribus enim non permittitur ornari nisi propter viros: et viri nolunt decipi ut fucate eis appareant. Sit ergo non talis ornatus: sed qualis decet mulieres promittentes pietatem. Exteriora enim opera hominis sunt quasi quedam professio interioris hominis: sicut religio si aliquando habet habitum et clericus sicut. Unde nisi concordet exterior cum interiori est fictio. Ita etiam de aliis operibus interioribus. Interioribus enim debemus colere pietatem. id est cultum dei exterius promittere per bona opera que concordent pietati: et sicut habere interioribus: sic ostendimus exterioribus. Vel dico quod debent se ornare non exterius: sed secundum quod decet eas. promittentes. id est que promittere debent pietatem per opera bona. Ecc. 10. Amictus corporis et risus dentium et ingressus hominis annunciant de illo.

¶ Lectio. III.

Muller in silentio discat cum omni subiectione. Vocare autem mulierem non permitto neque dominari in virum: sed esse in silentio. Adaz enim primus formatus est. deinde eua et adaz non est seducta: mulier autem seducta in preuaricatione fuit. Saluabitur autem per filiorum generationem si permanserit in fide et dilectione et sanctificatione et cum sobrietate.

¶ Superius apostolus ordinauit mulieres quo ad ordines hic ordinat eas quantum ad doctrinam: et primo ponit suam ordinationem circa eorum doctrinam. Secundo rationem ordinationis assignat ibi. (Adam enim primus etc.) Tertio respondet tacite questioni ibi. (Saluabitur autem etc.) Item primo ostendit quid mulieribus ueniat. Secundo quod eis non competat ibi. (Docere autem etc.) Circa primum tria ponit eis competere scilicet taciturnitatem. disciplinam et subiectionem: que tria ex vna ratione procedunt: scilicet ex defectu rationis in eis quibus primo indicit silentium. Jac. 3. Si quis in verbo non offendit habet perfectus est vir. et per Cor. 14. Mulieres in ecclesiis taceant: non enim permittitur eis loqui etc.

Secundo quia verba mulieris sunt inflammantia. Eccles. 9. Colloquium illius quasi ignis exardescit. Item ut dicant: quia eorum qui deficiunt ratione proprium est adiscere. per Cor. 14. Si quid volunt discere domini viros suos interrogent etc. Viris autem datur quod doceat. Item subiectio: quia naturale est quod anima domine corpori. et ratio viribus inferioribus. Et ideo sicut philosophus docet. Quam docentem aliqua duo adinuicem sic se habent sicut anima ad corpus. et ratio ad sensualitatem: naturale domini est eius qui ab ipso dat rationem: et illud est principium: aliud autem est subditum: quod scilicet deficit ratione. Hebr. 2. Sub viri potestate eris. Item excludit ea que eis non competunt et sunt duo. scilicet ut non doceant. Sed contra. puer. vlt. Erudiuit eum mater sua etc. Rursus dicitur dominum esse quod doctrina publica non competit mulieri. et ideo dicit. In ecclesia. Alia est puata: et hac mater erudiuit filium. Sed contra. Iud. 5. Delibora erudiuit populum israel. Respondeo illa eruditio est per spiritum prophetie: et gratia spiritus sancti non discernit iter viri et mulieris: nec tamen publice predicabat sed instinctu spiritus sancti consilia dabat. Secundo iter dicitur eis dominum in virum. Ecc. 1. 25. Mulier si permaturus habeat contraria est viro suo. Et philosophus dicit quod dominum mulierum est corruptio familie: sicut tyranni in regno. Et sic prohibet duo contra duo que competunt eis: sed tertium repetit: scilicet in silentio.

¶ Deinde cum dicit. (Adam enim etc.) Assignat rationem eius quod dixerat. et primo ex ordine creationis. Secundo ex ordine culpe ibi. (Et adaz non est etc.) Circa primum sciendum est quod in ordine rerum perfectus et imperfectus diuersimode ordinantur: quia in vno et eodem imperfectus precedit tempore: et perfectus precedit natura: quia natura semper incipit a perfectis. Et hunc ordinem agit hic: quia vir perfectus est natura humana: mulier vero occasionatus. Unde primo formatus est adaz. Hebr. 2. Formauit deus hominem de limo terre etc. Secundario mulier sicut quoddam imperfectus a perfectio originatus. scilicet de costa. per Cor. 11. Non enim vir ex muliere: sed mulier ex viro est etc. Et inde est quod homo non dicitur factus propter mulierem sed ad similitudinem dei. Hebr. 1. Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram. Mulier autem propter virum: ideo vir dicitur pater. Item ex parte culpe. Ordo enim generationis et corruptionis est contrarius: quia quod est primum in generatione est vltimum in corruptione. Peccatus autem est corruptio nature. et ideo generatio incipit primo ab adam: sed corruptio a muliere. Unde dicit. Adam non est seductus scilicet primo: quia fortior erat: sed incipit a debiliores ut facilius seduceretur fortior. Alludit autem hic verbis ad e. Hebr. 3. Lum enim dominus reprehendit adaz dixit. Mulier quam dedisti mihi dedit mihi etc. Et ideo dicit. Adam non est seductus sed mulier. Seductio autem duplex est: scilicet in vniuersali et particulari eligibili que est ignorantia electionis. Quicumque ergo peccat seducitur ignorantia electionis in particulari eligibili. Mulier autem fuit seducta ignorantia in vniuersali: quando scilicet credidit quod serpens dixit: sed vir non credidit hoc: sed deceptus fuit in particulari: scilicet quod gerendus esset mos vxori: et cum ea comedere deberet et in expertus diuine seueritatis credidit quod facile ei remitteretur. Sed contra. Ignorantia est pena peccati. ergo pena precessit culpam. Rursus dicitur dominum esse quod non precessit: quia statim ad verba serpentis fuit elata quod alius esset de ea sollicitus et ex illa elatione seducta est. unde elatio precessit.

¶ Deinde cum dicit. (Saluabitur autem etc.) Respondet cuidam tacite questioni: quia diceret quis quod si mulier non est propter virum et ex ea est initium peccati. ergo viro est nocua. Sed si aliquid non est propter aliud sed est ei nocuum debet tolli. ergo mulier non debet saluari. Dicendum est ergo quod duplex est salus: scilicet temporalis et hec est communis etiam brutis. Alia est eterna et hec est propria hominum. Esa. 51. Salus autem mea in sempiternum erit etc. Ultraque

aut salutē mulier nō amisit. Nō tēporalē qz statim nō pua-
tur sexu muliebri ppter generationē plis. nec eternā quia
fm aiām capax ē gratie ⁊ glorie. Et iō q̄tū ad primū dicit
Saluabit. i. nō extirpabit. ⁊ hoc p generationē filioꝝ ad
quā ē a deo ordiata. Q̄tum ad 2^m dicit. (Si p̄māserit rē.)
S3 qz si ip̄ortat cāz nūgd q̄ nō p̄māserit nō saluabit cū apls
dicat qz mulier melius facit si nō nubat. Respondeo vno
modo p̄t esse locutio figuratiua ⁊ sic p viz rō superior in-
telligit. rō inferior est mulier. opera bona sunt filij inferioris
rōnis. ⁊ charitas quā p virū cōcipit ⁊ p̄ hec saluabit. Alia ē
expositio literalis. vt ly p nō dicat cām sed repugnātiām
Et ē sensus. Mulier saluabit etiā si icēdat p generationē
s. si nubat ⁊ nō sit virgo. Et tunc ly p dicit augmētationē
salutis quasi p generationē filioꝝ ad cultus dei magis sal-
uabitur. Ecclēci. 7. Sily tibi sunt erudi illos. ⁊ icurua illos
a pueritia illoꝝ rē. De salute vero eterna tria ponit. s. q̄ ali
quid sit in intellectu. Sc̄do q̄ in affectu. Tertio quo ad ex-
teriorē actū. In intellectu ē fides p quā intellectus x̄po suby-
citur. Unde dicit. In fide. Heb. ii. Sine fide impossibile est
placere deo. Et qz fides nihil valet sine dilectiōe. Ideo sta-
tim subiūxit dicens. Et dilectiōe. i. Cor. 13. Si habuero oēs
fidē. ita vt mōtes transferam charitatē aut nō habuero ni-
hil sum rē. In exteriori aut ponit duo cōtra lascīuā q̄ con-
sistit in duobus. s. in luxuria. Et q̄tū ad hoc dicit. In sancti-
ficatiōe. i. in castitate. i. thes. 4. Nec ē volūtas dei sanctifi-
catio vestra rē. Itē in crapula. cōtra qd dicit. In sobrietate
Tit. 2. Sobrie ⁊ pie ⁊ iuste viuamus in hoc seculo rē.

CAP.

III.

Fidelis sermo. Si quis episcopa-
tum desiderat bonum opus deside-
rat. Oportet enim episcopum irre-
prehensibilem esse vnius vxoris vl-
rum sobrium. ornatum prudentem
pudicum. hospitalem doctorem.
non vinolentum. nō percussorem sed modestum
nō litigiosum. nō cupidū s3 sue domui bene pre-
positū filios habētē subditos cū oī castitate.

Supra instruit timotheū de pertinētibus ad fidē rectas ⁊
cultū dei: hic agit de instructiōe officioꝝ ecclesiasticōꝝ. Et
primo ponit institutio. Sc̄do sue institutiōis occasio seu ne-
cessitas ibi. (Nec tibi scribo rē.) Itē p̄mo instruit de ptinē-
tibus ad ep̄m. 2° q̄ ad diacones ibi. (Diacones s̄ly rē.) S3
cū s3 dionysii tres sint ordines. s. episcopoz q̄ p̄ficiūt. pre-
sbyteroz q̄ illumināt. diaconoz q̄ purgant quare nō facit
mētionē de presbyteris: Respondeo dicēdū ē qz presbyte-
ri intelligunt cū episcopis nō qz sit idistinctio inter ordines
q̄tū ad rē sed q̄tum ad noīa. qz presbyter idē est qd senior
⁊ episcopus sup̄tendēs. Et ideo presbyteri ⁊ episcopi q̄tū
ad nomē vocabant̄ ⁊ episcopi ⁊ presbyteri. Circa h̄ ḡ p̄mo
agit de desiderio pueniēdi ad episcopatū. Sc̄do describit
additiōē episcopi ibi. (Opz aut rē.) Premittit ḡ sue insti-
tutionis assertiōē dicēs. (Fidelis sermo.) s. quē dicā vel
dixi. Apoc. vlt. Nec vba fidelissima ⁊ vera sūt. Si quis rē.
Ex hoc sumpt̄erūt aliqui occasiōē ambitionis episcopat⁹
⁊ prelatiōis. S3 nō recte intelligūt qd hic dī. Ap̄ls enī h̄ vo-
luit ostēdere qd ptineat ad episcopū. Episcopus ē nomen
grēcū scopos. n. idē est qd itendēs. ep̄. i. supra quasi sup̄tē-
dens. Duo ḡ sunt cōsiderāda in episcopo. s. gradus superi-
or ⁊ actio plebi vtilis. Aliqui. n. p̄ciūt forte oculū ad ea q̄
circūstant eū. s. q̄ qui p̄est honorat ⁊ q̄ habet potestates
Et q̄ p̄ ista desiderat episcopatus nescit qd sit episcopus
Et iō dicit apostolus qd sit episcopus. ⁊ qd desiderat qd epi-
scopatū desiderat qz bonū opus. Non dicit bonum deside-

rium habet sed bonum opus. s. vtilitatem plebis. S3 nun-
quid licet ipsum desiderare: Aug. dicit qz non. Glo. Locus
superior sine quo regi nō p̄t populus. ⁊ si teneat ⁊ admini-
stretur decēter: tñ idē decēter appetit. Et idē dicit. 19. de ciui-
tate dei. Lūi rō est qz nullus debz appetere aliqd supra vi-
res suas nō sibi p̄portionatū als cēt stultus. Quātus. Lu-
dere ḡ nescit cāpestribus abstinet armis. Ille ḡ bene epi-
scopatū desiderare posset cui opus episcopatū cēt p̄por-
tionatū. Ad hoc aut nullus ē idone⁹ qz prelatus s3 gradus
⁊ cōueniētiā debet omnes alios excedere in cōuersatione
⁊ cōtēplatione ita vt in respectu sui alij sint grex. Et hanc
ydoneitatē de se p̄sumere ē maxime superbie. aut ḡ appe-
rit circūstantias: ⁊ tunc nescit qd appetat: qz nō ē h̄ ep̄atus
vl' ipsum opus ⁊ h̄ est superbie. Et ideo nō est accipiēdum
nisi ip̄ositū. Glo. Si dicis stat⁹ episcopoz est p̄fectior statu
religiosoz. hūc aut lz appetere. Respondeo. Perfectio aliter
se habet in hoc ⁊ in illo. qz status episcopoz p̄supponit p̄fe-
ctionem: ⁊ ideo nullus appetere debet nisi habeat eaz. sed
status religiosoz ē via: ⁊ ideo nō requirit p̄fectiō iā habi-
ta: sed qz acquirat eā nisi habeat. ⁊ hoc p̄ Jo. vlt. vbi domi-
nus symoni nō dicit. Si vis p̄fectus eē p̄sce rē. Et iuue-
ni dicit. Si vis p̄fectus esse rē. Sic ergo itelligendū est in
nomine episcopatus bonum opus. i. p̄. 5. Non vt domi-
nantes in cleris: sed forma facti gregis rē. Quasi dicat. Si
tu episcopatū desideras hoc ē qd desideras qz bonū opus
Sed qualis debeat esse episcopus ostendit cum subdit
Oportet episcopum rē. Quem p̄mo instruit in generali. Se-
cundo in sp̄ali ibi. (Unius vxoris rē.) Dicit ergo. Dico qz
bonum opus desiderat: sed ad hoc nō oīs est ydoneus: sed
oportet qz sit talis: p̄mo irreprehensibilis. Unde de Zacha-
ria dicitur. Luc. i. qz incedebat in oibz mādatis ⁊ iustifi-
cationibus dñi sine querela. Levi. 21. Qui habuerit macu-
lam nō offeret panes deo suo nec accedet ad ministerium
eius. Nec intelligēdū est qz oīo sit sine peccato. qz dicitur
i. Jo. i. Si dixerim⁹ rē. Nec est dicēdū sicut aliqui dixerūt
qz q̄cūqz peccauit mortaliter post baptismū nō est ydone⁹
qz pauci essent tales: sed irreprehensibilis. id est nō subiect⁹
alicui peccato: vnde ab alijs reprehēdi posset: qz indecens
ē si reprehensibilis sit reprehētor. Mat. 7. Euge p̄mū trabē rē.
Deinde cū dicit. (Unius vxoris rē.) Instruit eum in spe-
ciali. ⁊ p̄mo quātum ad se. Sc̄do quātum ad multitudinē
ibi. (Filios habētē rē.) Itēz prima in duas. qz p̄rio ostē-
dit quibus virtutibus ornatur. Secūdo a quo mens debz
esse immunis ibi. (Nō vinolentū rē.) Omnis autēz moralis
virtus est primo circa passiones ⁊ sunt duo que faciunt san-
ctitatem. s. castitas ⁊ sobrietas. quia per delectationem vl'
delectabilia carnis: maxime inquietat animā. Et ideo p̄-
mo ponit qd pertinet ad castitatem dicens. Unius vxoris
virum. Simile Tit. p̄mo. In hoc autē discordia videtur
esse inter Augustinum ⁊ hieronymū. Hieronymus enī di-
cit qz hoc intelligitur post baptismum. quia si ante baptis-
mū duas habuit vxores vel vnam primo ⁊ aliam postea
nō impeditur ab ordinatione. quia per baptismum omnia
deletur. August. ⁊ Ambrosius contrariuz dicunt. quia si
ue ante siue post si duas habuit nō ordinatur. Et nunquid
baptismus nō omnia delet: Respondeo sic peccata nō ir-
regularitatem que interdum etiā sine peccato incurrit
ex sola ecclesiastica institutione. sed matrimonium nō est
peccatum etiā in paganis. Sed que est causa huius insti-
tutionis: Nūquid nō magis impeditur qui multas concu-
binas habet: Respondeo dicēdum qz hoc fit nō p̄pter in-
continētiām tātum: sed p̄pter representationem sacramē-
ti: quia sponsus ecclesie est christus ⁊ vna est ecclesia. Can. 5.
Una est columba mea rē. Secūdo agit de sobrietate
Tit. 2. Sobrie ⁊ pie ⁊ iuste viuamus in hoc seculo rē. Dic

Alphons. de
castro. l. xiiij.
in libo sacer-
dotum. sermō
quarta.

Ad timotheum I.

enim docet episcopus qui dicitur superintendens ut vigilet Luc. i. Pastores autem erant etc. Et ebrietas obstat vigilis. i. Pe. vlt. Sobrius estote etc. Tertio ordinat rationem dicens. Prudentem. quia hec est regitima omnium virtutum. et episcopus eligitur ut alios regat. Mat. io. Estote prudentes. Mat. 24. Quis putas est fidelis servus et prudens etc.

Consequenter ponit virtutes que ordinant actiones exteriores. Primum quantum ad se. Secundo quantum ad alios. Quartum ad se dicit ornatum pudicum. Ornatus est quoniam bene componitur in actibus et dictis. Ornatus enim importat pulchritudinem que consistit in proportione. Unde tunc est ornatus quando agit et loquitur ut decet. Ecclesi. 44. Voces diuites in virtute pulchritudinis studium habentes etc. Hoc requiritur in episcopo quia per exteriora iudicatur de interioribus. Ecclesi. io. Amictus corporis et risus detur: et ingressus hominis enunciant de illo: quia de ambrosio quod quosdam ordinare volebat. quia dissolute incedebat. Item quicquid contingit quod occurrat alicui aliquid turpia in alijs vel agentibus vel dicentibus. et ad hec debet habere pudicitiam ut verecundetur si videat vel audiat. Aug. Impudicus oculus impudici cordis est nuncius. Ecclesi. 7. Hinc. n. verecundie illius super aurum.

Consequenter cum dicit. Hospitalem etc. agit de episcopo in proportione ad alios. Imponit autem episcopo ut pascat oves. Jo. vlt. 2. i. Pe. vlt. Et duplex est elemosina. scilicet corporalis et spiritualis. Ergo debet in utraque pascere. Quartum ad primum dicit. Hospitalem. scilicet peregrinorum et hospitium. Ro. 12. Hospitalitatem sectantes. Deb. vlti. Hospitalitatem nolite oblivisci etc. Job. 31. Postum meum viatorum patuit etc. Quartum ad secundum dicit. Doctorem. Ephe. 4. Alios pastores et doctores etc. Et hoc est officium proprium prelati. Jere. 3. Dabo vobis pastores iuxta cor meum et pascunt vos scientia et doctrina etc.

Consequenter cum dicit. Non vinolentus etc. remouet vitia opposita. Tria autem remouet. Unum quod pertinet ad concupiscentiam carnis. Aliud ad iram. Aliud ad cupiditatem. Quartum ad primum dicit. Non vinolentus. Minus dicit et plus significat. Ephe. 5. Nolite inebriari vino in quo est luxuria etc. Quasi dicat non gulosum non luxuriosum. Quartum ad iram duo ponit primum quantum ad actum cum dicit. Non percussor. Deceter prohibet hoc post vina. quia ebrius defacili peccat. scilicet modestum id est patientem. Phil. 4. Modestia vestra nota sit omnibus hominibus. ps. Bene patientes erant ut annuntiet. Christus passus non peccabat. Secundo quantum ad verba cum dicit. Non litigiosus. z. thy. 2. Seruum dei non oportet litigare etc. i. corin. ii. Si quis autem videtur contentiosus esse nos talem consuetudinem non habemus neque ecclesia dei. Et hoc quia episcopi sunt successores apostolorum: quos Christus instruxit ut pacem annuntiarent. Item in passione sua Christus dixit. Pacem meam do vobis. pacem meam relinquo vobis. **C**uartum ad res temporales dicit. Non cupidus. quia ponit iudex et ordinator ecclesie et si sit cupidus defacili declinat a iusticia. Exo. 23. Ne accipias munera que excitant etiam prudentes et subuertunt verba iustorum. sed heu. Jere. 6. A maioribusque ad minores omnes auaritie studet etc.

Lectio.

II.

Si quis autem domui sue preesse nescit quomodo ecclesie dei diligentiaz habebit. Non neophytus: ne in superbiam elatus in iudicium incidat dyaboli. Oportet autem et illum testimonium habere bonum ab his qui foris sunt ut non in opprobrium incidat et in laqueum dyaboli. Dyabones similiter pudicos. non bilingues. non multo vino deditos. non turpe lucrum sectantes.

habentes mysterium fidei in conscientia pura. Et hi autem probentur primum: et sic ministrant nullum crimen habentes. Mulieres similiter pudicas. non detrahentes. sobrias. fideles in omnibus.

Consequenter ostendit apostolus qualis debet esse episcopus secundum se: hic ostendit qualis debet esse in comparatione ad multitudinem. Et primo ad multitudinem domesticae familie. Secundo quo ad multitudinem ecclesie ibi. (Non neophytus etc.) Tertio quo ad multitudinem fidelium ibi. (Oportet autem etc.) Item primo ostendit qualis debet esse in comparatione ad familiam domesticam. Secundo rationem huius assignat ibi. (Si quis autem etc.) Item primo ostendit quod ab episcopo requiritur gubernatio debita familie. Secundo bona instructio filiorum ibi. (Filios habentem etc.) Dicit ergo. Oportet episcopum posse domum. id est familie sue. etc. Ut eam bene gubernet. Bona autem gubernatio non solum est acquisitio diuitiarum: quia ea non sunt finis yconomice sed instrumenta. sed finis eius est recta vita. Ecclesi. 44. Pacificantes in domibus suis. Specialiter autem in domestica familia precipui sunt filii. Et ideo dicit de eis specialiter. Filios. etc. id est quod suis filiis domini non emollitus ex teneritudine amoris quam quicquid extendit ad filios. Inter alia autem que requiruntur in filiis episcopi quos habuerunt antequam essent episcopi requiritur quod sint casti. quia mala eorum vita esset testimonium contra parentem et prelatum. Ecclesi. io. Secundum iudicem populi sic et ministri eius. et qualis rector ciuitatis tales et habitantes in ea. Sap. 4. Ex ini quis enim omnes filii qui nascuntur testes sunt nequitiie aduersus parentes in interrogatione sua. Secunda ratio est. quia ad domum episcopi concurrunt populi: ideo oportet eos esse castos. Contra illud. i. Reg. 2. ubi filii hely non casti corruerunt mulieres venientes ad templum. unde et hely a domino est punitus.

Consequenter cum dicit. (Si quis autem etc.) Dicitur sui ratione assignat. Posset. n. dici. Quid ad episcopum quod bene regat familias cui iminet cura communis: Et ideo dicit. Si quis autem etc. i. proprie familie. Luc. 16. Qui fidelis est in minimo et in maiore fidelis est. Contingit tamen frequenter quod aliqui non sunt regimini bene in paruis domesticis: qui tamen bene regunt in maioribus. Sed dicit. nescit: ut hec nescientia referat ad negligentiam. et quod pua negligit defacili magna negligit. scilicet quod non curat de paruis aliqui bene se habent in maioribus.

Consequenter ostendit quomodo se habeat ad multitudinem ecclesie in qua non debet esse nouitium in fide scilicet antiquo. Unde dicit. Non neophytus. i. noua fide habentem. Act. i. Oportet eligere unum ex his qui nobiscum etc. Idem numeri. ii. Congrega mihi. 70. viros de senioribus quos tu nosti quod senes sint populi ac magistri et duces etc. Sed sicut dicit. sap. 4. Senectus venerabilis est non diuturna neque numerum annorum computata etc. Contingit. n. quicquid quod in aliquibus nonis supabundet gratia et habet sicut cum etate more senectutis quod dispensatiue promouetur sicut ambrosius diuina inspiratione. Unde hoc quod dicit hic ad eos pertinet quod non solum etate neophyti. scilicet et quod neophyti sunt perfectio. Et huius est ratio: ne in superbia etc. Unde. n. aliqui de nouo venientes ad fidem et ad conditionem aliquam promouentur: reputat se alijs melioribus: et valde necessarium: quasi nisi ipse esset non haberet vnum puerum ecclesie. Et dicit dyaboli. quia ipse predestinatus fuit pro peccatum superbie.

Consequenter cum dicit. (Oportet autem illi etc.) ostendit qualis se habeat ad multitudinem fidelium et ponit documenta. Primum ut sit bone fame. Col. 4. In sapientia ambulate ad eos qui foris sunt. i. Pe. 2. Conuersatione vestra iter gentes habentes bona etc. Et necessarium est plato. quia conuersatio totius congregationis iudicatur ex plato. Sap. 2. cor. 6. Per infamiam et bonam famam etc. Respondeo infamia insurgit quicquid ex culpa eius quod infama est. et habet prohibet hic. quicquid ex malitia detrahentium. et in hac oportet habere

repatiētia ⁊ de hac loquitur ap̄ls ibi. Sed hic loquitur de assumendo in ep̄m q̄ ⁊ si sit bonus ⁊ ifama falsō debz patiēter ferre. Sc̄do assignat rōnes. Unde subdit. Ut nō in opprobriū ⁊c. Ubi tangit duplex piculū. s. ne fiat opprobrius ⁊ p̄ hoc eius auctoritas minuat. ⁊ p̄ cōsequēs auferat auctoria corrigēdi. Mat. 7. Lyce p̄mum trabez ⁊c. Sc̄do ne icidat ⁊c. q̄nq̄. s. ipatiēter sustinēdo q̄ ifamis cōcitet ad odia ⁊ desperet ⁊c. Et q̄ prelatus sit odiosus laicis: cōtingit si negligit cultū diuine laudis. Malac. 2. Irrituz fecistis pactum leui dicit dñs exercitū pp̄ qd̄ dedi vos ⁊c̄ptibiles ⁊ humiles oibus populis.

¶ Deinde cū dicit. (Diacones ⁊c.) Ostēdit p̄tinetia ad dyacones qd̄ in greco idē est qd̄ ministri. In primitiua enī ecclesia solū erāt tres ordines vt dicit dionysius. s. ep̄iscopoz ⁊ psbyteroz ⁊ ministroz ⁊ nō diuidebantur p̄ diuersos gradus: s̄ oia erāt in vno ordine pp̄ paucitatē ministroz ⁊ pp̄ nouitatē ecclesie. P̄tio q̄ ostēdit quales debēt eē fm̄ se. Secūdo q̄tū ad alios ibi. (Mulieres ⁊c.) Itē p̄mo ostēdit quales debēt eē q̄tū ad eoz pp̄riū corp̄. Secundo quātuz ad res exteriores ibi. (Nō turpe ⁊c.) Tertio q̄tū ad alia. (Habētes ⁊c.) Itē q̄tuz ad corp̄. P̄tmo ostēdit quo ad totius corporis qualitates. Sc̄do quātū ad oris refrenationē. Dicit ḡ. Dico q̄ ep̄iscopi debēt eē pudici s̄lr opz dyacones eē. qz cōtrariū pudicitie facit ineptū ad spiritualia. qz denegat animū a sp̄ualib⁹ quē necesse ē tales habere eleuatū. Esa. 52. Mundamini q̄ fertis vasa domini ⁊c. Luc. 12. Sint lumbi vestri p̄cincti ⁊c.

¶ Deinde ostēdit quales debēt esse in ore. Os deseruit locutioni ⁊ gustui. Quātuz ad primum dicit. Nō bilingues. Eccl̄ci. 28. Lingua tertia multos ⁊ mouit ⁊ disperdit illos a gente in gētem ⁊c. Bilinguis est hñs duas linguas. Non erunt tales dyaconi ministri pacis. Quantum ad sc̄dm̄ dicit. Nō mlto ⁊c. puer. 23. Cui veb: Cui patri veb: cui riper: cui fouee: cui sine cā vultera: cui suffossio oculoꝝ. Nonne his q̄ cōmorant̄ in vino ⁊ studēt calicibus epotādīs. Esa. 5. Ueb q̄ potētes estis ad bibēdū vinum ⁊ viri fortes ad m̄scendam ebrietatem.

¶ Deinde cū dicit. (Nō turpem ⁊c.) Ostēdit quō se habeant ad res exteriores. Nō solum enī diuertit a iusticia q̄nq̄ pp̄ cupiditatē lucris: sed et a veritate dicētes q̄ nō oz. Et ideo p̄hibet eis tēporale lucrū. in quo itelligit oē lucrū in honestuz. ¶ S̄ q̄tū ad affectionē dicit. Habētes ⁊c. Et instruit eos. P̄tio q̄tū ad fidē. Sc̄do q̄tū ad sc̄ciētē puritatem. Unde dicit. Mysteriū fidei nō fidē. id est nō tātum fidem simplicē sed itelligētiā eius qd̄ in fide occultum est. Mysteriū enī idē ē qd̄ occultū: qz ministri debēt scire non tñ ea de fide q̄ ⁊ populus itelligit. s̄ ⁊ mysteria. qz debent alios instruere. i. Pe. 3. Parati semp̄ ad satisfactionē oī poscenti vos rōnes de ea q̄ in vobis ē fide ⁊ spe ⁊c. Itē cōsciētiam purā. qz ipura facit in fide errare. s̄. p̄. S̄inis autē p̄cepti ē charitas de corde puro ⁊ sc̄cia bona ⁊ fide nō ficta ⁊c.

¶ Deinde cū dicit. (Et hi p̄hibētur ⁊c.) Ostēdit quō examinentur. Possent. n. dicere aliqs. Puto oēs bonos. s̄. n. debz esse in tua reputatiōe. S̄ q̄tū ad eoz p̄motionē oēs sunt examinādi. Unde etiā ipsi examinātur. vñ dicit. Et hi ⁊c. ¶ Nullū crimē. i. peccatū mortale. nō aut itēdit de peccato veniali. qz vt of. i. Jo. i. Si dixerim⁹: qz peccatū nō habemus ipsi nos seducim⁹ ⁊ veritas in nobis nō est. Nec dicit q̄ habuerūt: sed q̄ habēt. i. sunt notabiles ⁊ habēt infamie crimē. Alioqn̄ s̄ eēt derogare clauib⁹ ecclesie.

¶ Deinde cū dicit. (Mulieres ⁊c.) Ostēdit qualiter se habeant ad alios. Et p̄mo ponit suā instructionem. Sc̄do rōnem ibi. (Qui. n. habēt ⁊c.) Circa p̄mū duo facit. qz p̄mo ostēdit q̄liter se habeāt ad vxores quas habebāt in primitiua

ecclesia. ⁊ loquitur p̄ statu illo. Sc̄do q̄tū ad filios ibi. (Qui filys ⁊c.) Itē p̄ma in duas: qz p̄mo ostēdit quales debent esse eoz vxores. Sc̄do qualiter ipsi habeāt se ad illas ibi. (Dyacones ⁊c.) In vxorib⁹ eoz regit q̄tuor. s. pudicitia. modestiā sobrietatē. ⁊ fidelitates. Dicit ḡ s̄lr sicut dixi. de dyaconibus dico de mulierib⁹ qz oz eas eē pudicas. Eccl̄ci. 26. Gratia sup̄ gr̄am mulier sancta ⁊ pudorata. Itē modestas in lingua nō detrahētes. Eccl̄ci. 10. Quō si serpēs mordeat i silētio: nihil eo min⁹ habz q̄ detrahāt ⁊c. Itē sobrias que est maximū ornāmētū muliez. supra. 2. S̄lr ⁊ mulieres i habitu ornato cū verecūdia ⁊ sobrietate. Itē fideles v̄l deo q̄tū ad verā fidē v̄l viris suis. S̄ q̄ culpa ē dyaconi si eius vxor ē mala. Respōdeo. Aliquis a ministerio repellitur nō solū p̄pter culpā sed et pp̄ aliq̄ impedimētū ministerii. Et iō si preter culpā eoz possent mulieres eē male tñ prestāt impedimētū dupliciter. P̄tio qz cū male sunt idigent maiori cura. ⁊ p̄ hoc min⁹ vacarēt ecclesiasticis ministerijs. Sc̄do qz viri d̄p̄rauiāt ex vxorib⁹. Itē eēt i periculum. qz ministroꝝ ecclesie multi frequētāt domos. Dixerunt aut cathaphrige q̄ ex quo iter dyaconos agit de mulieribus. mulieres possunt ordinari ad sacros ordines. S̄ sciēdum est q̄ in iure alique mulieres aliq̄ vocātur dyaconisse. nō qz habeāt h̄s ordinē: s̄ pp̄ aliq̄ ministerium ecclesie. sicut in greco dicitur dyaconus quilibz minister.

¶ Lectio.

III.

Dyacones sint vnus vxoris viri: qui filijs suis bene presint: ⁊ suis domibus. Qui enim bene ministrauerint: graduz bonū sibi acquirunt ⁊ multā fiduciam in fide que est in christo iesu. Hec tibi scribo filij Thimothee: sperans me venire ad te cito. Si autē tardauero: vt scias quomodo oporteat te in domo dei conuersari que est ecclesia dei viui. columna ⁊ firmamentum veritatis. Et manifeste magnuz est pietatis sacramentum quod manifestatum est in carne: iustificatum est in spiritu. apparuit angelis: predicatum est gentibus. creditum est in mūdo: assumptum est in gloria.

¶ Supra ostēdit ap̄ls quales debēt eē dyacones ⁊ eoz vxores hic ostēdit quō dyaconisse habeāt ad vxores ⁊ ad filios ⁊ familiā. Et p̄mo ponit documētū. Sc̄do eius rōnem ibi. (Qui enī bene ⁊c.) Dicit ḡ. Dixi q̄ mulieres dyaconoz sint pudice. Et si in vxorib⁹ est pudicitia hñda pp̄ eos amplius in ipsis est necessaria vt sint oia ⁊ tactu muliez immunes. Sed qz fm̄ hoc pauci essent ministri ꝛedit q̄ saltem sint vni⁹ vxoris viri. qz habuisse plures ē signū incōtinentie: ⁊ cōtra significatiōē sacramēti. Et inde ē q̄ dñs instituit matrimoniū vnusq̄ ad vnum. Unde ⁊ p̄ma vxor benedicatur non secunda.

¶ Deīn mouet q̄liter se habeāt ad filios dicēs. Qui filys suis bene presint. s. bñ erudiēdo in disciplina bona ⁊ bona vita. Eccl̄ci. 7. Filij tibi sunt erudi illos ⁊c.

¶ Cōsequēter hortat eos bñ p̄sse ⁊ toti domui. i. familie. s. cū māsuētiē. Eccl̄ci. 4. Noli eē sicut leo i domo tua ⁊c. Et hui⁹ ponit rōnē dicēs. (Qui enī ⁊c.) Quasi diceret. Quō requiris ab ep̄is rōnabile ē. qz ipsi sunt plati. S̄ q̄re a dyacono q̄ ē minister. R̄ndet dicēs. (Qui. n. ⁊c.) Et p̄mo ostēdit q̄ bon⁹ vsus hui⁹ ministerij ē via ad maiore dignitates. Sc̄do etiā q̄ ē via ad vitā eternā. Quātum ad p̄mū dicit Qui. n. bñ ministrauerit exercēdo officij dyaconi. Quō. n. ē

Ad timotheum I.

in greco dyacon⁹ in latino dicitur minister. Gradū bonū sibi acquirere. i. p̄moueri meretur ad gradum altiorē: Mat. 25. Quia i pauca fuisti fidelis sup multa te p̄stitua⁹ rē. Et dicit bonū. qz supra eodē. Qui ep̄atū desiderat bonū opus desiderat. Nec tñ in hoc est eoz finis: s; cū hoc remuneratōez habēt a deo. Jo. 12. Uolo vt vbi ego sum illic sit et minister meus. Et ideo dicit. Multā fiduciā. s. auxily grē in p̄nti: et glorie in futuro. et hoc p̄ fidē xpi. 2. cor. 3. Fiduciā talē habemus rē. Esa. 12. Fiducialr agā et nō timebo.

¶ Deinde cū dicit. (Nec tibi scribo rē.) Ponit rōnem oīz p̄dictaz monitionū. Et p̄mo excludit cām opinatam. Secundo astruit verā ibi. (Si autē rē.) Tertio assignat rōnez ibi. (Que ē ecclesia rē.) Circa p̄mū sciēdū est qz posset tibi timotheus credere qz ex quo scripsit decetero eū nō visurus eēt als supfluum videret eū litteris monere. Et ideo dicit hoc scripsi tibi rē. Et nominat eū filiū. qz sibi charissimus erat. i. Lor. 4. Ideo misi ad vos thimotheum qz ē fili⁹ meus charissim⁹ rē. Et dicit sperās. q̄si nō certus. z. Joānis. Plura habēs vobis scribere nolui p̄ cartā et attramētum. spero enī me futurū apud vos et os ad os loq̄ rē. Scribo igit licz spem habeā. qz spes in lōgū p̄rabi p̄t. puer. 16. Dominis est p̄parare animū et dñi linguā gubernare rē. Et iō dicit. Si ar tardauero rē. i. Thef. 2. Sz sathanas ipediuit nos. Ego igit scribo vt si tardauero scias quō oporteat te in domo dei uersari. ps. Habitare facit vni⁹ moris i domo rē.

¶ Deinde cū dicit. (Que ē ecclesia rē.) Assignat rōnez q̄re sit sic cōuerfandū i ea. Et assignat rōnez hui⁹ cāe q̄ est duplex. P̄mo cōmēdādo ipsaz ecclesiam. Secundo vitatē ecclesie ibi. (Et manifeste rē.) Circa p̄mum duo facit. qz p̄mo cōmēdat ecclesiaz ex p̄te eius cui⁹ est ecclesia. Secundo ex veritate ipsius ecclesie ibi. (Colūna rē.) Ex parte eius cui⁹ ē ecclesia qz ē dei viui. Ecclesia q̄si aduatiō. qz i ecclesia ē aduatiō fidelium. Ro. 8. Quos vocauit rē. Et aduatiō i deū. Jo. 17. Ut et ipsi in nobis sint vni⁹ rē. Et ideo dicit q̄ est dei. Et addit viui. ad distinctionē alioz deoz ad quos p̄gregātur gētes. Naz hi sunt mortui. s; deus ecclesie ē viui⁹. Jo. 5. Sicut p̄r habet vitam in semetipso rē. Est q̄ sic in ea cōuerfandū vt sp̄ualiter viuam⁹. ps. Domū tuā dñe decet sanctitudo rē. Secūda rō ē ex veritate ecclesie. Nāle ē. n. homini vt desideret cognitio nem veritatis cū sit p̄fectio intellect⁹. Uñ Aug. dicit qz beatitudo ē finis hoīs q̄ nihil aliud ē q̄ gaudiū de vitate. Hoc innotuit p̄bis p̄ creaturas. Ro. 1. Sed in hoc vacillabāt. qz nō habebāt certitudinē veritatis. tuz qz erāt corrupti erroribus. tum qz vix iuenit apud eos qz in veritate cōcordēt. Sed in ecclesia est firma cognitio et veritas. Uñ dicit colūna. Ecclici. 24. Thronus meus in colūna nubis rē. Ecclici 26. Colūne auree rē. Et d̄ aurea. qz in se sancta. Et firmamētum. s. q̄tū ad alios. qz nō possunt firmari in vitate nisi p̄ ecclesie sacramēta. Luc. 22. Tu aliquñ p̄uersus p̄firma rē. ps. Ego p̄firmavi colūnas ei⁹. Si igit ecclesia p̄gregat i deo et dat cognitionē vitatis debem⁹ eē in ea.

¶ Deinde cū dicit. (Et manifeste rē.) Cōmēdat caput ecclesie. Et p̄mo xpm ad cui⁹ manifestationē apparuit. Secūdo de eius exaltatiōe agit ibi. (Assumpt⁹ rē.) Cōmēdat autē xpm dupliciter. P̄mo q̄tū ad nām diuinā. Secūdo q̄tū ad humanā ibi. (Quō manifestatū est rē.) Dicit q̄. Et manifeste rē. Quia sacramētū idē ē qd̄ sacri secretū. Nihil autē tā secretū q̄ id qd̄ in corde gerimus. Multo q̄ magis qd̄ i corde dei et secretus est et sacri. i. cor. 2. Que sunt dei nemo nouit nisi spūs dei rē. Esa. 45. Tu es deus abscondit⁹. Et hoc ē verbū dei in corde p̄ris. ps. Eructauit cor meū verbū bonū rē. Hoc siḡdē sacramētū ē sacramētū pietatis. secretū aut hoīs aliquñ ē vanū. ps. Dñs scit cogitatiōes hoīz qm̄ vane sūt. Inq̄tuz q̄ ē restauratiū mūdi ē pietatis. Itē magnū qz ē verus

deus cui⁹ magnitudis nō est finis. Hoc q̄ secretus qd̄ latet in corde patris factū ē hō. Et ideo describit ipm. Secūdo q̄tū ad nām humanā rē. Et p̄mo q̄tū ad carnē. Secūdo q̄tū ad aiām. Quātū ad p̄mū dicit. Quō manifestatū ē i carne. Sicut verbū qd̄ latet in corde manifestatū vbo sensibili. ita verbū dei in corde dei latebat. sed i carne manifestatū. Jo. 1. Verbū caro factū ē rē. Quātū ad aiā dicit. Iustificatū ē in spiritu. Hoc dupliciter exponit. P̄mo ne credatur qz caro p̄us sit cōcepta dicit qz nō. qz in spiritu. i. p̄ spiritu sancto cōceptus ē. Mat. 1. Quō enī ex ea natū ē de spiritu sancto ē. Et Luc. 1. Quō. n. ex te nascet vocabit⁹ fili⁹ dei. Et h̄ qz spūs sanctus supueniet in te rē. Vel in spūsctō humano de quo Jo. 19. Emisit spūs. Et sic ē manifestatū i carne qd̄ tñ est cū spiritu. Et dico spū iustificato. s. quia iustus est absq; omni macula.

¶ Deinde cum dicit. (Apparuit rē.) Ostēdit ei⁹ manifestationē. et p̄mo factā angelis. z^o hoīb⁹ ibi. (Predicatus rē.) Dicit q̄. sacramētū illud qd̄ apparuit rē. excludit et cognitionē angeloz rē. Illud autē d̄ apparere qd̄ i p̄tate sua h̄z videri et nō videri: et nō subest p̄tati videntis. Uñ nō d̄ lapsis apparet mihi: s; video lapidē. Si q̄ angelus i sua nā haberet qz videret verbū. nō diceret vbi apparere sibi: s; ipse videret cū vellet. Et iō dicit apls qz apparuit angelis qz nō in sua nā viderūt ipm. Et verū ē qz a p̄ncipio apparuit angelis q̄ ex p̄uersiōe ad se deificauit ipsos: s; q̄ ē i carnatū multa mysteria innotuerūt angelis q̄ nō cognouerant antea. Et iō dicit. Beda qz in natiuitate appuit angelis claritas q̄ nō antea in veritate visa ē hoīb⁹. Et h̄ dupl^r. P̄mo q̄tū ad ministeriū aploz. Secūdo q̄tū ad cognitionē populoz qd̄ manifestat. Oliz siḡdē solis iudeis manifestabat. s; nūc in gētib⁹. Et iō dicit. Predicatu⁹ ē gētib⁹. Mat. 23. Eūtes q̄ docete oēs gētes rē. ps. Annūciate iter gētes gl̄ia eius rē. Et hoc efficaciter. qz creditū ē mūdo. Et h̄ dñs orabat Jo. 17. Et h̄ maxie mix⁹ ē qz p̄ simplices paupes et ipotententes totus mūds est p̄uersus. i. cor. 1. Non multi sapientes rē. Et hoc vt nō gloriatur oīs caro rē. Secūdo manifestat qz sola veritas dei hoc facit. qz assumptum est in gloria christus. s. qz manifestatus assumptus ē in celis. Mar. 16. Dñs quidem iesus postq̄ locutus est eis assumpt⁹ ē in celum rē. Phil. 2. Et omnis lingua confiteatur quia dominus noster iesus christus in gloria est dei patris.

CAP.

III.

Spiritus autem manifeste dicit qz in nouissimis temporibus discedēt quidam a fide attendētes spiritib⁹ erroris et doctrinis demoniorū in ypocrisi: loquentium mendacium et cauteriatam habentiū suā cōsciētā: phibētū nubere: abstinere a cibis quos deus creauit ad percipiendum cum gratiarū actione fidelibus et his qui cognouerunt veritates. Quia omnis creatura dei bona est et nihil reijciendū qd̄ euz gratiaruz actione percipitur. Sanctificatur. n. per verbum dei et orationem.

¶ Superius instruit timotheum de pertinētibus ad ordinationem ecclesie in spiritualibus. Secūdo quantum ad documenta fidei: cultum dei et dispositionē ministeriorum: hic instruit eum de ordinatione ecclesie quantum ad exteriora. Et p̄mo quantum ad cibos. Secūdo quantum ad status hominuz et diuitias ibi. (Quicūq; sub iugo rē.) Item p̄mo agit de vsu cibozum. Secūdo de dispensatione cibozum. s. cap. ibi. (Viduas honora rē.) Itē p̄mo

excludit suspiciosam abstinentiā. Secūdo p̄fert pietatem abstinētie licite ibi. (Exerce te r̄c.) Itē p̄mo p̄nunciat falsam doctrinā de illicita abstinētia. Secūdo instruit euz bec p̄ponere fratribus ibi. (Nec p̄ponēs r̄c.) Itē p̄mo errorem manifestat. Secūdo excludit ip̄s ibi. (Quos de r̄c.) Itē p̄mo p̄nūciat errozes futuz ex pte deceptorū. Secūdo ex pte decipiētū ibi. (In ypocrisi r̄c.) Itē ponit actorē denūciatiōis. Secūdo fidei defectuz ibi. (Quia in nouissimis r̄c.) Tertio cām defectus ibi. (Attēdetes r̄c.) Dicit ḡ. Magnū ē pietatis sacramētū qd̄ iustificatū ē i spiritu: s̄ supra b̄ sacramētū sp̄s sanctus aliqd̄ p̄nūciat futurū. Ad eū. n. p̄tinet reuelare mysteria. p̄me cor. 15. r̄ Joā. 16. Que vētura sunt annūciabit vobis. Sp̄s ḡ p̄nūciat in corde futura. S̄ olim loquebat̄ i similitudinibus. Numeri. 12. Si q̄s fuerit iter vos p̄pheta dñi i visione appa rebo ei vel p̄ somniū loquar ad illū. Ose. 12. Ego visione multiplicauī r̄ i manu p̄phetaz assimilatuz s̄z r̄. S̄z i nouo testō sp̄s sanct⁹ manifeste dicit. Jo. 16. Et palaz de patre meo annūciabo vobis. Et p̄nūciat defectū fidei futuz. Uñ dicit. (In nouissimis t̄pibus r̄c.) Nouissimuz tēpus d̄r vltima etas: qz nos sumus i quos fines seculorū deuenerūt. Tñ in b̄ tpe tāto amplius nouissimuz ē: q̄to magis p̄pinquū nouissime diei. Et sicut in p̄mitiua eccle sia p̄ p̄pinquitatē ad xpm̄ r̄ sacramēta instituta fuit feruētissima fides: sic in nouissimis tēporib⁹ in cōparatione ad t̄ps ap̄loz recedēt a fide: qz carnales erūt: s̄z magis in fine abūdabūt errozes. Heñ. 4.9. Lōgregamini vt annūciez q̄ vētura sunt vobis nouissimis diebus r̄c. Lā defectus ē duplex. Una ex parte diaboli seducēt. sc̄de cor. 11. Timeo ne sicut serpens enā seduxit astutia sua r̄c. Et iō dicit. (Attēdetes spiritibus erroris). i. demonib⁹ quozū ē officiū i errore mittere. Jo. 8. Mēdax ē r̄ p̄r eius r̄c. 3. reg. vlt. Egrediar t̄ro sp̄s mēdax r̄c. Et dicit spiritib⁹: qz demon maior multos h̄z ministros. S̄z quō attendēt eis: Nūqd̄ eos videbūt: Nō: s̄z loquet̄ in eis. Et iō addit secūda cām. i. falsaz doctrinā. Et fm̄ glosaz dicit hic falsos doctores demones: nec imerito. Sicut. n. boni hoies interdū dicūt angeli: sic isti p̄ excellētē maliciā demones dicunt. Jo. 6. Nōne. n. duodecim vos elegi r̄ ex vob⁹ vnus ē diabolus. (Ex pte decipiētū ē duplex cā. Una eoz falsitas. Alia puerstas p̄sciētie eoz. Quātuz ad p̄mū dicit. (Demonioz). i. hoium a demone possessor: et hoz dico loquētū mēdaciū. Jere. 23. Usq̄quo istud ē i corde p̄phetaz vaticinantiū mēdaciū r̄ p̄phetatiū seductiones cordis sui. Et nota qz p̄ mēdaciū simplex absqz pallio apparētie nō posset aliqs decipere quēpiaz. Et ita hi neminē possent fallere: nisi p̄tenderēt aliqd̄ palliū vel bone intētiōis vel simulatiōis vel false auctoritat. p̄me cor. 3. Nemo vos seducat r̄c. z. timo. 3. Habētes qd̄e specie pietatis. i. fictā pietatē. Et demonioz dico habētium p̄sciētiā cauterizatā. Laueriū ē corruptio i carne p̄ ignez ex qua egredit̄ p̄tinue putredo. Ita ex igne puerse voluntatis ire: ody: cōcupiscētie vlcera p̄sciētia r̄ demoniozū egredit̄ falsa doctria. Tit. 1. coingnate sunt eoz mētes. (Deinde ostēdit q̄ sit ista falsa doctrina r̄ tangit heresim manicheoz: q̄ dānāt matrimonii: s̄ illd̄ Mat. 19. Quos deus iunxit hō nō separet. p̄me cor. 7. Mulier non peccat si nubat. Itē manichei p̄hibēt vsuz ciboz. i. mādant abstinere a cibis. Abstinere aut̄ a cibis pōt q̄s licite itentioe domādi carnē: sicut timothe⁹ abstinēbat a vino: vel p̄ scādaliū sicut dicit ap̄tus. p̄me cor. 8. Si esca scandali zat fratrē meū nō māducabo carnes i eternū. Itē illicite. Uno mō p̄ legis p̄ceptū: quasi legalia adhuc eēt suanda: s̄ qd̄ loquit̄ ad Salathas. z. Alio mō fm̄ heresim manicheoz: nō qz p̄hibitiū lege quā dānant: s̄z qz dicūt q̄ i

carribus: ouis r̄ vino: r̄ h̄. i. in aliqua taliū particula diuina nā ē cōmixta: qd̄ nō pōt de deo putari. Nō v̄ autēz hoc dicere de legalibus: qz dicit in nouissimis diebus: s̄z de manicheis. Et istos demones vocat: qz iter oēs beres plus dant diabolo de honore: qz ponūt eū p̄ncipiū ex equo cū deo bono: ponētes eū p̄ncipiū visibiliū. Improbabat aut̄ ap̄tus hāc erroneā doctrinā dupliciter. i. ex intētiōe dei creatis cibos. Secundo ex p̄ditioe creature ibi. (Omnis creatura r̄c.) Dicit ḡ qz p̄hibēt abstinere: et b̄ p̄ intensionē dei q̄ creauit eos ad p̄cipiendū. Heñ. i. et. 9. Sicut olera virētia dedi vobis oia r̄c. S̄z dicit. Nūqd̄ plante p̄ animalia r̄ herbe p̄ hoies: R̄ fideo dicendū ē qz sic fm̄ ē p̄hum i p̄mo pol. qz imp̄fectū ordinatur ad p̄fectius. Et iō sicut in generatiōe ē multiplex p̄fectio p̄. i. plantaz: deinde aialuz: r̄ vltimo humana: ita i vsu rerū. Et iō ad p̄cipiendū: s̄z cū gratiaz actioe. p̄me thes. vlt. In oib⁹ gratias agite: qz sc̄z p̄cessa sunt vobis a deo. ps. Edēt pauperes r̄c. S̄z illi q̄ p̄cipiunt cū gr̄az actioe sunt fideles. Nullus. n. pōt gratias agere deo in eo qd̄ illicitū ē. Stultus. n. est q̄ agit gratias de fornicatione deo: quia deus non est actor maloz. Ergo ille gratias agit qui habet hoc qz vsus cibozum sit licitus. Et hoc quidem inno tescit per fidem solam. Et ideo dicit fidelibus.

(Deinde cū dicit. (Qui nouerunt.) Quia ois r̄c. Improbabat errorem ex p̄ditioe creature. Et p̄mo p̄ponit creaturā eē bonā fm̄ se. Secūdo q̄stum ad vsum. Dicit ḡ. Dis creatura ē bona. i. in sua nā. Heñ. i. Uidit deus cuncta q̄ fecerat r̄ erāt valde bona r̄c. A bono ē actorē nihil ē nisi bonū. S̄z qz multa sunt i se bona: quoz tñ vsus nō ē bon⁹: iō p̄bat oēm creaturā eē bonā nō solū in se: s̄z r̄ q̄stuz ad vsum. Et p̄mo ponit intērum. Secūdo p̄bat ibi. (Sāctificat. n. r̄c.) Dicit ḡ. nihil reyciēdum ē. i. ex debito diuine legis. q̄nis ex alia cā sic: sicut venenū comedere: inq̄tuz tale nō ē peccatum: s̄z reyciēdus ē inq̄tum ē mortiferū. Sicut nec aly cibi inq̄tū res tales sunt: nō sunt reyciēdi: sed inq̄tum incitāt ad lasciniā. Ergo fm̄ discretionē rationis r̄ ordinationē charitatis nō sūt reyciēdi. Mat. 15. Qd̄ qd̄ intrat in os nō coingnat hoiez r̄c. Quare ḡ aliq̄ cibi in veteri lege sunt p̄hibiti. Augustinus ponit rōnem s̄ faustū: qz in illoz statu nō solū p̄ v̄ba: sed et p̄ facta p̄figuratus ē xps. Et iō in cibis vestibus r̄ sacrificijs fuerūt figure futuri status. Nō ḡ p̄hibent fm̄ se: s̄z qz imundorū figure sunt: sicut porcus ē signū imunde vite. Et iō p̄hibitiō carnis eius ē signū qz i lege xpi ē p̄hibita omnis imunditia. Et ē exemplū augustini. Hoc nomē fatu⁹ pōt p̄siderari. fm̄ qz est vox p̄posita ex l̄ris: r̄ sic est bona: vel inq̄tum signū r̄ significatiua talis rei: r̄ sic mala ē r̄ p̄hibita. Dis ergo creature vsus fm̄ se ē bonus. Lūius ratio ē. qz si eēt malus hoc nō posset eē nisi inq̄tum diabolus post peccatum hois accepisset potestatem sup̄ eos: qz ex quo homo peccauit accepit in hoiez potestātē r̄ eoz que sunt eius. Sed p̄ xpm̄ est ablata hec potestas: r̄ hec vocatur sanctificatio. Unde omnia quecūqz b̄ndicim⁹ exorcizant̄ p̄mo vbi ē oratio expellens diabolū. Et iō dicit. Sanctificatur. n. per v̄bum dei: id est p̄ xpm̄ qui oēs sanctificat. Joā. 17. r̄ per orationem fidelium. Jaco. vlti. Multum valet deprecatio iusti assidua.

Lectio.

II.

Hec proponens fratribus bonus eris minister christi iesu: enutrit⁹ verbis fidei r̄ bone doctrine quā affecutus es. In eptas autem r̄ aniles fabulas deuota. Exerce autem te ipsum ad pietatē. Nam corporalis exercitatio ad modicū vtilis est. Pie

tas aut ad oia utilis est: promissiones habens vite que nunc est et future. Fidelis sermo et oia acceptioe digna. In hoc. n. laboramus et maledicimur: quia speramus in deo viuis qui est saluator omnium hominum: maxime fidelium.

Supra reprobaui supsticiosas ciborum abstinencias: hic mandat timotheo vt doctrina pmissam pponat fidelibus: et pmo ondit qd dicit pponere. Secdo qd debet vitare ibi. (Ineptas autem.) Proponit ergo duas rones quare dicit pponere pmissa. Vna ex commisso sibi officio. Secudam ex eius educatioe. Dicit g. Voc qd dixi supra. s. qd ois creatura e bona et qd nihil reiciendum est. Proponens et. Timotheus. n. stituitur erat i officio ministerii xpi: qd oes habentes officiu pdicandi et regedi stituit ministri xpi. p. cor. 4. Sic nos existimet ho vt ministros xpi. Ille at e bonus minister q sequitur interioem dñi sui: xps aut b doct. Mat. 15. Nihil qd intrat i os coingnat. Et io hoc officiu requirit illud. Itē ipa educatio hoc requirit. Prouer. 22. Adolescens iuxta via sua et cu senuerit no recedet ab ea. Et io inconueniens e qd alig nutriti veritate doctrine recedat ab eius veritate. Un recedes a doctrina qua ecclesia suos puulos instruit no e bonus minister xpi. Et io dicit. (Enutritus vobis fidei.) Verbum. n. dei e spuale nutritiu quo sustentat aia: sicut corpus p cibū. Deut. 8. No i solo pane viuit ho: s. in omni vbo qd pcedit de ore dei. Voc verbū fidei instruit pmo circa credēda: et sic dicit. Enutritus verbis fidei. Secudo circa agēda: et sic dicit. Un subiūgit. (Et bone doctrine) Uel fidei vbum qua et simplices hnt et bone doctrine qua spuales magi.

Deinde cu dicit (Ineptas.) Ondit qd vitandus sit: qd fabule inepte et inanes. Fabula. n. fm phm e coposita ex miris: et fuerit i pncipio inuete: vt dicit phs i poetria: qd interio hois erat vt induceret ad acgrendū virtutes et vitandū vitia. Simples aut melius inducunt representationib⁹ qd rōnibus. Un in miro bn representato vt delectatio: qd rō delectat i collatioe. Et sicut representatio i factis est delectabilis: ita representatio i vbis: et hoc e fabula. s. dicere aliqua et representando monere volēs ad aliqd. Sed antiq habebat aliqs fabulas accommodatas aliquibus veris q veritate occultabāt in fabulis. Duo s sunt in fabula: q. s. ptineat vtz sensus: et representet aliqd vtile. Itē qd pueniat illi veritati. Si g. pponat fabula qd no pot representare aliquā veritate e inanis: s. qd no proprie representat est inepta sicut fabule de thalmuth.

Deinde cu dicit (Exerce te.) Exclusa supsticiosa abstinentia: hic coparat abstinentia virtuosas alys virtutib⁹. Et sciēdū e qd iste timothe⁹ erat ho valde abstinēs. Un dicit infra. s. Qd modico vino vtaf et forte vt sit sollicit⁹ de his que ad misericordia ptinet: qd qd no parcat sibi frequēter nec alys parcat. Et io inducit eū vt pietate pferat abstinentie. Et pmo iducit eū ad pietate. Secdo pferat eā abstinentie ibi. (Nā corporalis.) Tertio confirmat quoddā dictū ibi. (Promissionem.) Quarto dat formā docēdi pietate ibi. (Precipe bec.) Dicit g. Exerce teipsum ad pietate. Pietas e p qua parētib⁹ patrie qd beniuole officiu ipēdimus: sicut religio p qua cultū debiti deo exhibemus. Pietas eni importat qsdaz affectioe nē ad suū pncipiū. Principiū aut generatiois e p et pta. Et io ois qd ho circa eos sit beniuolus. Pater aut oium e deus. Malach. pmo. Si ego p vbi e honor meus. Et io nomē pietatis e deriuatū ad cultū dei: vt dicit. Augustinus quarto de ciuitate dei. Un eusebiae idē qd pietas. Job. 28. Ecce pietas ipsa e sapiētia fm aliā trāslationem vbi nra hic bz. Ecce timor dñi ipsa e sapiētia. Tit. pri.

mo. In agnitione veritatis q est fm pietate. S. qd ad terrenā pietate cōpetit pietati vt ho sit beniuolus compatriotis: s. qd ad christianā pietate regit vt ho oib⁹ hoibus sit beniuolus: qd oēs sumus eiusde patrie. Et io pietas sumit p misericordia. Lū g dicit. Exerce teipsum ad pietate: pot accipi fm qd ptinet ad cultū dei et ad opera misericordie exhibēda. Ho. ad pietatem. i. ad cultum omnipotentis dei et opera misericordie. Et dicit. Exerce: no fac: qd exercitium dicit promptitudine: et hoc ideo: qd exercitatus facit leuius: delectabilis et stabilis. Prouer. 24. Diligenter Exerce agrum tuum.

Deinde cu dicit (Nā corporalis.) Prefert eā abstinentie. Et pmo ondit ad qd valet exercitatio corporalis. Secdo ad qd pietas ibi. (Pietas autem.) Corporalis exercitatio ieiunij et hō in sua nā no sunt bona: s. penalia: et si ho no peccasset nihil horū fuisset: s. sunt bona medicina. Sicut. n. reubarbarū e bonū in qstum releuat a colera: sic et ista in qstum cōprimūt cōcupiscentias. g. ad istud modicū sunt vtilia. p. cor. 9. Castigo corpus meū et in seruitute redigo. Col. 3. Mortificate mēbra vta qd sūt sup terrā. Et io si ho eēt i statu i quo no posset peccare no idigeret ieiunio et hō. Un Chrysostomus sup Math. Venit iesus. dicit Joānes purus ho indigebat medicina ieiunij. xps de erat et si pur⁹ hō: et io hō nō indigebat. g. ad modicū vtilē: qd tm ad morbū pcti carnalī spūal: qd aliq pp abstinentia hō iracūdia inanē gliaz et hō i currit.

Deinde cu dicit (Pietas autem.) Prefert abstinentie pietate et accipit hic vtroq mō. s. p cultū dei et misericordiam et est ad oia utilis: qd ad oia peccata delenda. Ecc. 3. Ignē ardētē extinguit aqua: et elemosyna refilit peccatis. Itē ad bona pmouēda. Ecc. 17. Elemosyna hois qsi sacculus. Itē pmeret spales dei misericordia. Mat. 5. Beati misericordes qm ipsi misericordia sequentur. Et io ad hoc designandū dñs Mat. 25. specialr comme morat opa misericordie qd pbat subdēs. (Promissionē habēs.) In pceptis. n. decalogi vni soluz inuenit: qd ptinet ad pietate. s. honorare patrē et matrē: et sub illo ptinent oia pcepta ad quodcūq bnficiū impēdendus p pmo: et hoc e solū pceptū inter ea qd ad pxiū e habens pmissionē. s. vt sis longeuus. Exo. 20. Et apus hic interpretat lōgeuus s. vitā pntē et futurā. Un dicit (Vite q nūc e et future.) Prouer. 3. Longitudo dierū i dextera eius. Sed tūc e qstio: qd aliq inuenit aliqs pietatem sequēs. qd tm no est longeuus. Rūdeo sicut dicit philo sophus bec bona tēporalia in tantū sunt bona in qstuz vtilia ad felicitate. Un si qs haberet satis d tēporalibus qd pp ipsa impediret a bono virtutis et felicitatis: b no eēt sibi ad bonā fortunā: s. ad malā: vt dī. io. Ethicorū. Et lōgitudo vite e vni de tēporalibus in tm bonū in qstuz coadiuuat ad virtutē. Aliq aut e occasio ad peccadum: et io deus aliq subtrahit eā homini: no qd deficiat a pmissione: s. qd dat qd melius e. Sap. 4. Raptus est ne malicia imutaret cor eius. Alia e qstio: qd apus pferat pietate corporali exercitatio: qd hō spem vite presentis et future. S. nungd corporalis exercitatio no hō spēs. als ieiunās no mereret vitā eternā. Rūdeo qd due virtutes sunt et vna ptinet aliā: illud qd est superioris virtutis per se competit ei: per accidens autē inferiori: virtus autē cui competit per se mereri vitā eternā est charitas. cui⁹ proprius et immediatus effectus est pietas. Et io hō pxiā rōnem attingit ad merendā vitā eternā: abstinentia autē no: nisi in qstum ordinatur ad charitate et pietate: qd si ieiunans no refert hoc ad dilectionē dei no meret vitā eternā. Tertia questio est: qd dicit hic Ambrosi⁹ in glo. Dis summa discipline xpiane in misericordia et

pietate ē quā aliq̄ sequēs s̄ lubricū carnis patiat̄ sine dubio vapulabit: nō t̄n̄ peribit. Ubi primo ē dubiū de p̄ma eius parte: q̄ misericordia ⁊ pietas imediate ordinātur ad charitatē: in qua ē summa xp̄iane religionis. Re- spōdeo. quozūdā fuit opinio sicut Augu. dicit decimo de ciuitate dei: q̄ exercētēs pietatis operā q̄tūcūq̄ faciāt peccata carnalia finaliter nō pereūt eternaliter. Et ad h̄ est auctoritas ista. Itē qd̄ habet̄ Mat. 25. Ubi dānādis solū ip̄operat defectus misericordie. Ergo debet̄ pena eterna solū imiseriordibus. Augustinus aut̄ dicit h̄iū: q̄ apl̄us dicit q̄ talia agūt regnū dei r̄. Quantūcūq̄ enī exercitet̄ q̄s in misericordia s̄ i morte ē in peccato mortali nō intrabit in regnū. Ad opposita dicendū ē q̄ nō ē misericors q̄ sibi nō miseref̄: s̄ illud Ec̄. 30. Misere re anime tue placēs deo. Et hoc vt h̄ iungat̄ deo p̄ amorē. als nō ē misericors. Ad illud euāgely r̄idet augustin⁹ q̄ nō gūcūq̄ peccat detrudif̄ in infernū statim: q̄ remanet ei locus penitētie: s̄ ille detrudif̄ q̄ finaliter morif̄ i peccato ⁊ p̄inet penitētia ad misericordiā. S̄ qd̄ dicit lubricū r̄. R̄ideo dicēdus ē q̄ loq̄ de lubrico mortali. Et q̄ dicit nō p̄ibit licet hoc nō sit ex r̄digno: t̄n̄ ē ex congruo inq̄tum disponit̄ animus ad bonū. Dñs ē post lapsum hoīem reparat. Et h̄ precipue vt esse in pietate: q̄ homo benefaciēdo alyis inducit alios ad orandū p̄ se et dñs donat aliq̄n̄ veniā peccatoribus p̄cibus sanctorū in quātū impetraf̄ eis veniā peccatorū ⁊ donū gratie: quia homo potest mereri ex congruo alteri primā gratiā. als pro nihilo oraret ecclesia pro peccatoribus.

Deinde cū dicit. (Fidelis sermo r̄.) Oñdit q̄ p̄mitti tur nobis futura vita: ⁊ p̄mo oñdit hoc ex labore sanctorū. Sc̄do ex eoꝝ spe ibi. (N̄ speram⁹ r̄.) Tertio ex benignitate dei ibi. (Qui ē r̄.) Dicit ḡ. Sermo: q̄. s̄ pietas h̄z p̄missionē r̄. ē fidelis. Qd̄ supra expositū est. Et q̄re? In h̄ enī. i. pp̄ hoc vt sequimur vitā eternā laboram⁹. ⁊. Tim. 2. Laboratē agricolā oꝝ p̄m̄ de fructib⁹ p̄cipere r̄. Itē vt bñfaciam⁹ ⁊ vt mala sustineamus. Un̄ dicit. (Benedicimus ⁊ maledicimur. Jac. p̄mo. Patiētia opus p̄fectū h̄z. Et Ro. 5. Et sustinem⁹ pp̄ spem vite: q̄ speramus in deū viuū q̄ actor vite p̄sentis ⁊ future. Itē ex officio dei cui⁹ ē saluare. Esa. 43. Nō ē absq̄ me saluator. Et iō incarnatus ē de⁹ ⁊ vocatus ē iesus. Mat. p̄mo. Ip̄e enī saluū faciet ppl̄m suū a peccatis eoꝝ. Et xp̄s ē saluator: q̄ saluat salute corporali quo ad oēs. Et iō dicit. (Dñm hoīus.) Itē spirituali: ⁊ ideo dicit (Et maxime fidelīū.)

Lectio.

III.

Recipe hec ⁊ doce. Nemo adole- scentiā tuā p̄tēnat. sed exemplū esto fidelīū: in verbo: in conuersatione i charitate: in fide: in castitate. Dum venio attende lectioni: exhortationi ⁊ doctrīne. Noli negligere gratiā que in te est: que da ta est tibi p̄ prophetiā cū impositione manū p̄sbyterij. Hec meditare: in his esto: vt p̄fectus tuus manifestus sit omnibus. Attende enim tibi ⁊ doctrīne: insta in illis. Hoc enī faciēns: ⁊ teip̄s saluū facies ⁊ eos q̄ te audiūt. Seniore ne increpaueris: sed obsecra vt patrem. Iuuenes vt fratres: anus vt matres: iu uēculas vt sorores in omni castitate.

Superius apl̄us hortatus est timotheū ad pietatē hic dat ei formā docēdi pietatē: cui p̄mo iniungit vt pietatē

doceat. Sc̄do quō sit idone⁹ ad docēdū ibi. (Nemo r̄.) Tertio quō diuersos diuersimode doceat ibi. (Seniore r̄.) Doctrina vero pietatis i duob⁹ consistit. s̄ in agēdis ⁊ credēdis. Agēda aut̄ nō solū debēt instruere s̄ sunt auctoritatē h̄ntes: s̄ et p̄cipere: ⁊ iō dicit. (Precipe hec r̄.) Tit. 2. Argue cū omni ip̄erio. Quātū ad credenda dicit. (Et doce.) Mat. vlt. Docete oēs gētes r̄. Job. 4. Ecce docuisti plurimos r̄.

Deinde cū dicit. (Nemo r̄.) Oñdit quō possit eē ydoneus ad p̄dicta: ⁊ p̄mo ad p̄cipiendū. Sc̄do quō ad docēdū ibi. (Dū venio r̄.) Circa primū duo facit: q̄ p̄mo docet quō d̄z excludere p̄tēptus. Sc̄do manifestat p̄ qd̄ excludendū sit ibi. (Sed exemplū r̄.) P̄ceptum efficaciā nō h̄z: nisi p̄ auctoritatē p̄cipientis: ⁊ iō q̄n̄ auctoritas p̄tēnitur p̄ceptum frustra: qd̄ maxime fit in adolescētia: q̄ tales nō credunt̄ prudentes esse. Un̄ fm̄ philoso- phi: nemo iuuenes eligit duces. Et iō dicit. (Nemo r̄.) Quasi dicat. Licet sis iuuenis: mores tamē representāt senectutem. Tob. i. Lum̄ esset iunior r̄.

Deinde ostēdit quō excludit̄ contēptus dicens. (Sed esto r̄.) vt. s̄. talē exhibeat se vt sit exemplū faciendū qd̄ v̄bo docet. Et notandū q̄ in his i q̄bus platus ē exemplū ē multiplex d̄tia. Quedā. n. ordinant̄ ad proximū: qd̄dam ad deū: quedā ad se. Quātū ad primū dicit. (Exemplūz esto fidelibus.) vt. s̄. qd̄ v̄bo precipis impleas ope. prime p̄ct. vltimo. Forma facti gregis r̄. Et hoc in locutione. Un̄ dicit (In v̄bo.) s̄. ponderato: ordinato ⁊ circūspecto. Col. 4. Sermo vester semp in gr̄a sale sit r̄ditus. prime p̄e. 4. Si q̄s loq̄t quasi sermones dei. Itē in p̄uersatione exteriori: vt sicut excellit loco ⁊ dignitate: ita ⁊ honesta p̄uersatiōe. p̄me p̄e. 2. Lōuersationē v̄ram inter gentes habētēs bonā r̄. Mat. 5. Videat̄ opa vestra bona et gloriificēt patrē vestrū q̄ in celis ē r̄. Quātū ad deū ordinat̄ charitate q̄ p̄ficit affectū. Un̄ dicit. In charitate. p̄me cor. 13. Si linguis hoīum loquar r̄. Col. 3. Super oia charitatē h̄ntes r̄. Itē p̄ fidē q̄ illuminat intellectū. Un̄ dicit. (In fide.) Heb. ii. Sine fide impossibile ē placere deo r̄. Qd̄ specialiter p̄petit̄ platis q̄ sunt custodes fidei. Un̄ Luc. 22. sp̄aliter dñs orat̄ pro fide petri dicēs. Ego pro te rogavi petre: vt nō deficiat fides tua. Quātū ad se ordinat̄ castitas. q̄ indecēs est nimis vt vita mīnistrorū discordet a vita dñi. Ec̄. 10. Sc̄dm̄ iudicē populi sic ⁊ ministri eius r̄. Christus aut̄ sic castitatē dilexit vt de virgine vellet nasci ⁊ ip̄e eam seruauit.

Deinde cū dicit. (Dū venio r̄.) oñdit quō sit ydoneus ad docēdū: ⁊ p̄mo facit hoc. Sc̄do assignat rōnem p̄missi se monitionis ibi. (Noli negligere r̄.) Per duo autē ē ydoneus ad docēdū. s̄ p̄ lectionē in qua acgrit̄ sciētiā: et p̄ exercitiū i quo efficiūt̄ p̄mptus. Et iō dicit. (Dū venio attēde lectioni.) s̄. librorū sanctorū. p̄mi Macha. 12. Da bētēs solatio libros sanctos. Joā. 5. Scrutamini scripturas. Et h̄ significat̄. Exo. 25. Ubi d̄ q̄ semp i archa dñi debebāt eē vectes i circūl̄ ⁊ circuli i angul̄ q̄si sp̄ pati ad portādū. Ad exercitiū aut̄ necessaria ē exhortatio n̄sa q̄tū ad agēda: doctrina q̄tū ad cognoscēda. Jere. 3. Da vob̄ pastores iux̄ cor meū ⁊ pascēt̄ vos scia ⁊ doctrīa.

Deinde cū dicit. (Noli r̄.) Ponit rōnem monitionis p̄missi: ⁊ primo ponit eam ex dono suscepto. Sc̄do cāz ex p̄mio expectato ibi. (Attēde tibi r̄.) Itē primo pōit rōnem. Sc̄do oñdit quō qd̄ in rōne p̄tinet̄ impleri pōt̄ ibi. (Hec meditare r̄.) Dicit ḡ. (Noli r̄.) Quasi dicat. Ita attende: q̄ q̄ recipit gr̄am nō d̄z in ea negligēs eē: s̄ i ea fructificare d̄z. Mat. 25. Seruus abscondēs in terra pecuniam puniē pp̄ negligentīā. (Noli ḡ negligere gratiā r̄.) Per hoc intellige vel dignitatez ep̄iscopales vel

donū scientie vel pphetie vel miraculoꝝ: quoz nihil dz negligi. scbe cor. 6. Ne in vanū grām dei recipiatis ꝛc. Di co grām q̄ data ē tibi p pphetiā. i. p diuinā inspirationē. Nā i p̄mitiua ecclesia vbi pure ꝛ pp deū electōes fiebāt null⁹ assumebat ad ep̄atū nisi p electionē diuinā: sic electus ē Ambrosius ꝛ Nicolaus. Et hanc inspirationē vocat h pphetiā. Un̄ glo. dicit. i. p sanctorū electionē: qꝛ sancti nō eligebāt quē a deo nō sciebāt electū. Itē apls p̄uidebat hūc p̄futurū eē pplō. Prouer. 29. Lū pphetia defecerit. i. talis modus electiōis dissipabit pplis. Et quō. Lū impositiōe manus p̄sbyteri. Alia lra habet manus p̄sbyteri. Et sicut dictū ē nomina p̄sbyteri v̄l ep̄i sunt p̄miscua: qꝛ sacerdotes ꝛ p̄sbyteri. i. ep̄iscopi erāt q̄ recipiebant cū manus impositiōe. Nume. 27. Uoca Josue ꝛ i pone manū tuā sup eū ꝛc. Dñs et̄ imposuit manū p̄ueris vt d̄r Mat. 19. Itē apli septē diaconibus. Act. 6. Et id ozdinādis in ep̄m imponunt manus. Sz q̄stio ē cū ep̄iscopus debeat ordinari a tribus: q̄re hic d̄r singulari numero p̄sbyteri. R̄ñdeo hoc iō dicit: qꝛ ꝛ si ueniāt multi: tñ vnus ē p̄ncipalis ꝛ aly coassistētes: tñ p̄r dicit q̄ tūc hec p̄stitutio nōdū erat: ꝛ tunc pauci erāt ep̄i q̄ nō poterant gregari. Alia littera hꝛ p̄sbyteri. i. illoꝝ q̄ sibi imposuerunt manus nō in q̄stum hoies: sed in q̄stum p̄sbyteri. Et hec ipositiō significat collationē gr̄e: nō qꝛ ministri dent grām: sed qꝛ significat gr̄az datā a x̄po. Un̄ illoꝝ ē solū q̄ sunt m̄stri x̄pi. Et iō dicit p̄sbyteri v̄l p̄sbyteri: qꝛ man⁹ ipositiō: alia ē q̄ fit a diaconib⁹: ꝛ alia q̄ fit a p̄sbyteris.

¶ Deinde cū dicit. (Nec meditare ꝛc.) Oñdit quō impleatur qd̄ dictū est: vt. i. continue mediteꝛ ea q̄ spectāt ad officium suū. Heb. vlti. Ipsi. n. puigilant quasi rōnem p̄ animabus vestris redditori: vt cū gaudio ꝛc. Nec ḡ meditare. i. frequēter cogita q̄ s̄nt ad curā gregis tui. In his esto. i. tota virtus tua sit ad hoc. Et quare? Ut p̄fect⁹ tu⁹ ꝛc. Mat. 5. Nemo accēdit lucernam ꝛ i abscondito ponit ꝛc. Phil. 4. Modestia vestra nota sit oibus hoibus ꝛc. Et hec dz seruare pp̄ p̄m̄ium expectatū: pp̄ qd̄ subdit dicēs. (Attēde tibi ꝛ doctrine.) Aliq̄ sic attendunt doctrine q̄ sui curā negligūt: sed apls dicit q̄ p̄mo attēdat sibi ꝛ p̄stea doctrine. Eccl̄i. 30. Miserere aie tue placēs deo ꝛc. Un̄ iesus cepit facere ꝛ docere. (Insta in illis.) i. instāter exerce. z. Tim. 4. Insta oportune. Et fructus erit ex hoc copiosus: qꝛ hoc faciēs ꝛ teipsum ꝛc. Et hoc ē magnū Jac. 5. Qui p̄uerti fecerit petōres ab errore vie sue saluabit aiaz suā a morte ꝛc. Dañ. 12. Qui ad iusticiā erudiūt multos q̄si stelle ꝛc. Un̄ doctorib⁹ debet p̄m̄iū aureole.

¶ Deinde cū dicit. (Seniore ꝛc.) Oñdit quomodo diuersimode diuersis suā doctrinā dz tradere: ꝛ ponit diuas diuersitates. Unā fm̄ etatē. Alia fm̄ sexū. Scōz etatez primo q̄stum ad viros. Scōo q̄stum ad feminas ibi. (Anus ꝛc.) Dicit ḡ. Seniore ꝛc. Leui. 19. Donora p̄sonā senis. Et iō nō sunt mordaciter increpādi: sꝫ obsequēdi. p̄me. pe. 5. Seniores q̄ in vobis sunt obsecro p̄senior. Et si petrus senior hoc faciebat: q̄to magis iuuenis. Sed 5 Esa. 65. Puer centū annoꝝ moriet⁹: ꝛ peccator centum annoꝝ maledictus erit. Respondeo dicendū ē q̄ senex p̄opter excedentē maliciā perdit honorē senectutis: et tunc increpādus (Iuuenes ꝛc.) Mat. 23. Dēs vos fratres estis. Ezech. 34. Lū austeritate imperabitis eis. Ex parte feminaz ē differentia etatū (qꝛ anus vt matres) maxime q̄ nō sunt iuuenes. infra. 5. Viduas honora. Iuueniculas vt sorozes. ex amore charitatis. Et h. i. omni castitate. Quia amor spiritualis ad mulieres degenerat in carnalē: ideo in his que ad iuueniculas prinētr adhibēda ē castitas: ꝛ iō apls addit hoc. Un̄ papa scribēs eis diē. (Dilectis i x̄po.) Sed yris simplr dicit: dilectis filijs.

Viduas honora: q̄ vere vidue sunt. Si que aūt vidua filios aut nepotes hꝛ discat p̄m̄iū domū suā regere: ꝛ mutuā vicē reddere parentibus. Hoc. n. acceptū ē corā deo.

Que aūt vere vidua ē ꝛ desolata speret i deū: ꝛ instet obsecrationibus ꝛ oratiōib⁹ nocte ꝛ die. Nā q̄ in delitijs ē viuēs mortua ē. Et hoc precipe vt irreprehensibiles sint. Si quis aūt suoz ꝛ maxime domesticoꝝ curam nō habet fidem negauit: ꝛ est infideli deterior.

¶ Supra instruxit timotheū de vsu ciboꝝ ꝛ de abstinentia: hic instruit eū de dispensatione ciboꝝ q̄ fit spūalib⁹ p̄sonis. s. q̄ dispensabant viduis ꝛ doctoribus. Primo ḡ instruit eū de viduis. Scōo de doctoribus ibi. (Et q̄ bñ p̄sunt ꝛc.) Circa p̄m̄iū p̄mo oñdit quō viduis ꝛ doctorib⁹ sunt ministrāda alimēta p̄ ecclesiaz. Scōo qualis vidua sit eligēda ibi. (Vidua eligat ꝛc.) Itēz p̄mo oñdit q̄lib⁹ viduis sit subueniēdū. Scōo māifestat qd̄ dixit ibi. (Si qua aūt ꝛc.) Tertio oñdit rōnez dictoz ibi. (Si qs ꝛc.) Dicit ḡ viduas honora nō solū reuerentiā exhibēdo: sed necessaria tribuēdo. Dec. n. duo itelligunt in v̄bo honoris. Un̄ in precepto honorādi parētes intelligitur et̄ de subuētiōe. q. d. In necessarijs p̄uide. Et hoc inchoatū ē a p̄ncipio ecclesie. Act. 6. Factū ē murmur grecoꝝ aduersus hebreos: eo q̄ despicerent in ministerio quottidiano vidue eoz. scōi Mach. 3. In tēplo pecunia posita ad alimonia viduaz ꝛ pupilloꝝ. Sz q̄s viduas: Illas q̄ vere sunt vidue. Vidua d̄r quasi a viro idua. i. diuisa. Nāz vidua vere ē illa q̄ nō hꝛ alias p̄sonas a q̄bus sustētet: et huic necessaria dabant de elemosynis fidelium.

¶ Deinde cū dicit. (Si qua at ꝛc.) Exponit q̄ sunt vere vidue: ꝛ p̄mo oñdit q̄ non sunt vere. Scōo q̄ sunt vere ibi. (Que aūt ꝛc.) Circa p̄m̄iū p̄mo agit de institutiōe eaz q̄ sunt vere vidue. Scōo rōez assignat ibi. (Doc. n. ꝛc.) Instruit ḡ hꝛ q̄ discat domū suā regere. Job. 10. Docuerunt filiā suā regere familiā ꝛc. Et dicit p̄m̄iū: qꝛ vidua q̄ assumit ad p̄uisionem sibi ab ecclesia fiendā dz eē cū honestate vigilās. Et hoc ē qd̄ dicit. Si didicit ꝛc. Itē dz suis parētib⁹ fuire: ꝛ iō dicit. (Mutuā ꝛc.) Quasi dicat. Sicut parētes eaz nutrierunt: ita ꝛ ipsa eos: si hꝛ eos. Et huius rō assignat cū subiungit dicēs. (Nec enim ē acceptū ꝛc.) Quia hec nō solū hoibus fiunt: sꝫ deo. Et hoc pꝛ qꝛ dñs de hoc speciale mādatū dedit. Exo. 20. Qd̄ etiam dñs iesus i euāgelio noluit p̄termitti. Itē h̄ nā docet: vt homo recompenset beneficia impendētib⁹: et nulli tātum impenderunt quantum parentes.

¶ Deinde cum dicit. (Que aūt vere ꝛc.) Tractat de veris viduis. Primo ostēdēs q̄ vere sint vidue. Scōo qualiter instruende sunt ibi. (Speret in deū ꝛc.) Dicit ergo. Que aūt ꝛc. desolata. i. q̄ nō habeat solationē humanaz. s. filios vel parētes. Et talis q̄ nō hꝛ aliud p̄fugiū nisi q̄ speret in deū et̄ q̄stum ad tēporalia subsidia p̄ ecclesiam sustētata. Et debet instrui p̄mo vt exerceat in bonis. Scōo vt caueat a malis ibi. (Et hoc precipe ꝛc.) Circa p̄m̄iū duo facit: qꝛ p̄mo oñdit quib⁹ dz occupari hec vidua. Scōo rōnem assignat ibi. (Nā vidua ꝛc.) Dicit ergo. Speret in deo ꝛ actū spei uenientē exerceat qd̄ fit p̄ orationē: qꝛ obtinet p̄ hanc qd̄ sperat. Oratio. n. eleuatio est mentis in deū: obsecratio est postulatio p̄ aliq̄ sacra. Et dicit. (Die ꝛ nocte) qꝛ impossibile est q̄ animus

hois sit sine aliqua cura. Et iō ex quo vidua nihil hz in q̄ occupet d̄z vacare sp̄ deo. Luc. 2. Anna nō discedebat d̄ tēplo rē. Judith. 8. fecit cubiculū i supiori ad orandum.

¶ Deinde cū dicit. (Nā q̄ rē.) Reddit rōnem quare d̄z semp vacare orationi. s. qz impossibile est qz animus non occupet circa aliquā delectationē. Et cū animus ociofi nō occupat vtilibus o3 qz occupet carnalibus. Et iō dicit qz vidua sic desolata vacet orationibus: qz si nō hz hanc dat se delicijs: r sic mortua ē morte peccati. Apoc. 3. No men hēs qz viuas r mortu⁹ es rē. Esa. 38. Uiuens. s. iter⁹ viuēs. s. exterius r̄stebif tibi. Et licet delitie sint oibus hoibus occasio mortis: specialiter tñ mulierib⁹: qz ex sui nā habent animi molliciē. Lū ergo delitie emolliāt aiuz necesse est qz mulieres multo plus emolliantur. Jere. 31. vsqz q̄ delicijs dissolueris filia vaga. Apoc. 18. Quātū glorificauit se r i delitijs fuit tñ dare illi tormētū r luctū rē.

¶ Deinde cū dicit. (Et hoc p̄cipe rē.) Oñdit qz instrui debēt cauere sibi a malis. Et iō dicit qz ēt prohibeat hoc p̄cipiēs qz mulieres q̄ ab ecclesia sustētant sint irrep̄hē sibles. ps. Domum tuam domine decet sanctitudo.

¶ Deinde cū dicit. (Si qs aut rē.) Assignat rōnem hui⁹ qd̄ dixit (discat primū rē.) dices qz o3 qz circa hoc instruat vidua: qz hoc est de necessitate. Et iō dicit: suoz q̄ruz s. cura ei incumbit et maxime domesticoz. Lan. 2. Quid nauit in me charitatē. Et sicut aug. dicit: postumus oib⁹ bene velle: s3 illi qui sunt nobis cōiuncti estimant quasi qdam soz: r iō magis diligendi. Ambrosius in libro de officijs dicit: qz ratio huius ē: qz forte his qbus nō est v̄ recūdū suscipere a suis esset v̄ recūdū suscipere ab alijs.

¶ Sidē negauit p̄ opa: qz si non seruat fidem his quos natura copulauit r̄sequēs ē qz nec alijs. Tit. 1. Confitentur se nosce deū factis aut negant rē. Sed nungd ē hoc v̄z. et est infideli deterior: Lūius r̄trariū videt p̄ aug. Jo. 15. Si nō venissem rē. qz sup hoc dicit qz ibi loquitur de peccato infidelitatis: qd̄ est grauius ceteris peccatis: qz peccata in deū sunt grauiora q̄ q̄ in proximū. Respō deo qz status fidelis ab infideli pōt dupliciter r̄siderari. Primo q̄tum ad statū peccati: r sic infideles sunt in peiozi statū: qz nihil agunt deo acceptū: nō aut si r̄siderent q̄tum ad vnū peccatū. Fidelis eniz r infidelis si mechētur plus peccat fidelis: qz facit iniurias fidei. Et sic dicit qz si fidelis r̄tēnit curā parentū grauius peccat q̄ si hoc faceret infidelis. scdē. Pe. 2. Melius erat eis nō cognoscere viā iusticie q̄ post agnitionē retrosum r̄uerti rē.

Lectio.

II.

Vidua eligatur non minus sexaginta annoz que fuerit vnus viri vxor in operibus bonis testimonium habens si filios educauit: si hospitio receperit: si sanctorum pedes lauit: si tribulationez patientibus subministravit: si omne op⁹ bonum subsecuta est. Adolescentiores autē viduas deuota. Cum enim luxuriare fuerint i christo nubere volunt habentes dānationez: quia primam fidem irritam fecerunt. Simul autem r ociose discunt circūire domos: nō solū ociose: sed r verbose r curiose loquētes q̄ non oportet. Volo autem iuniores nubere: si filios procreare: matress familias esse: nullaz occasionem dare aduersario maledicti gratia. Jam enim quedam conuerse sunt retro post

sathanam. Si quis fidelis habet viduas sumministret illis: vt non grauetur ecclesia vt his que vere vidue sunt sufficiat.

¶ Supra oñdit viduas ab ecclesia eē sustētandas: hic ostēdit quales sunt sustētande. Et p̄mo oñdit qualis sit eligēda. Scdō qualis vitāda ibi. (Adolescentiores rē.) Circa primū tria facit: qz p̄mo oñdit eē eligēda ex tēpe. Scdō ex castitate. Tertio ex bonoz opez exercitio. Ex tpe qz sexaginta annoz. Sed de qua electiōe agit: Ad hoc pōt r̄nderi dupliciter. Uno mō qz loquit de electiōe qua eligitur ad p̄sidentū gubernationi aliaz viduaz q̄ ab ecclesia nutriebant q̄ sic antiqua p̄ficiat vt de r̄tinētia ei⁹ nullus suspicet. Numeri. 4. A triginta annis r supra vsqz ad annos. 50. rē. Sed r̄tra v̄r qz ecclesia facit r̄rium: qz abbatisse iuniores fiunt. R̄ideo dicendū ē qz inordinatū ē qz nimis iuuecule fiant: s3 tñ nō ē tāta diligentia ecclesie in eis q̄ sunt incluse vt in eis q̄ sunt libere. Alio mō qz loquat de electiōe qua eligit ad hoc qz sustēret stipēdys ecclesie: r talis eligat nō min⁹ q̄ annoz sexaginta: qz iuuenes p̄nt laborare manibus: sicut r aplus: qui licet posset de euāgelio viuere: tñ laborabat: s3 vetule gescūt.

¶ Ex castitate ēt eligēda ē vidua: ideo dicit. Que fuerit vnus viri vxor. Sicut. n. regrii i ep̄o qz sit vir vni⁹ vxoris: ita in vetula qz sit viri vnus vxor. Ho. hoc dicit p̄ p̄dictū sacramētum. Nec glo. ē magistralis r paz valet. Nō enim v̄r ratio sumi ex aliquo sacramento: qz mulieres nō suscipiūt aliqua sacramēta ministrāda. S3 b̄ dicit p̄ firmitatē: vt. s. habeāt r̄tinuū p̄positū suande viduitatis. S3 hieronymus in epla ad aggerūtiaz. als ad eficiā aliā rōnem assignat. s. qz apud gētiles mos erat qz i sacris deoz nulla perat q̄ haberet duos viros. Et iō apo stolus voluit vt q̄ alimētis eccleie nutriebantur non minus essent caste. Judith. 15. Eo qz castitate amaueris et post virum tuuz altez nescieris rē. Luc. 2. Uixit annis septē cuz viro suo a virginitate sua rē. Et iō ē q̄ si laudabile signum castitatis qz vnus viri fuit vxor.

¶ Deinde cū dicit. (In opibus bonis rē.) Oñdit viduas eē eligēda ex exercitio bonoz operum: r p̄ i generali. Scdō in sp̄ali ibi. (Si filios rē.) Tertio dat idē intelligere de omnibus bonis opibus ibi. (Si omne opus rē.) Quātū ad primū dicit. (In opibus bonis rē.) prouer. vltimo. Laudēt eā in portis opera eius. Et dicit. Testimoniu habēs. Jo. 5. Opa q̄ dedit mihi p̄r vt pficiam ipsa opa q̄ ego facio testimoniu phibent de me rē. Exterioza enī opa ostēdunt interiorē fidē. Ja. 2. Oñde mihi fidem tuā sine opibus: r ego ostēdas tibi ex opib⁹ fidē meā rē. Sed q̄ opera: primo ad suos: scdō ad alios. Ad suos dicit. (Si filios educauit) .s. i tiorē dei r castitate. Ecclici. 7. Sily tibi sunt erudi illos. Quātū ad alios tāgit tria opa pietatis. Primo ad misericordiā: qz mulieres habentes cor molle sunt naturaliter misericordes. primo ḡ docet hospitalitatē ibi. (Si hospitio recepit.) Ro. 12. Hospitalitatē sectātes. Scdō cū hoc simul ponit humilitatez dicens. (Si sanctorū lauit pedes) sic. n. sunt sancti recipiēdi qz r̄ honorifice tractādi. Luc. 10. Martha aut satagebat circa frequēs misterii: sic xps Jo. 13. Si ḡ ego laui pedes vros dñs r magister r vos debetis alter alterius lauare pedes rē. Ho. augustini sup Jo. Faciūt hoc sibi iuicē frēs ēt in ipso ope visibili: r qd̄ manu nō faciunt corde nō faciūt. Multo aut meli⁹ ē vt ēt manib⁹ fiat: nec d̄dignet qd̄ fecit xps facer xpianus. Qui. n. ad pedes fratris inclinā ei i corde humilitas excitat: v̄l si iā inerat r̄firmat humilitatis affect⁹. Tertio fortitudinē r r̄stātiā: vt .s. tribulatis assistat. Heb. 10. Uinctis compassi estis.

Ad timotheum I.

C Deinde cū dicit. (In oibus rē.) Concludit i qbus dz eē bona dicēs. (Si oē op^o bonū subsecuta ē.) i. profecuta ē. Sal. 6. Dū tēpus habemus operemur bonū ad oēs rē.

C Deinde cū dicit. (Adolescētiōes rē.) Dñdit q̄ sint vi tande. Et p̄mo hoc oñdit. Sc̄do assignat rationē ibi (Cū enim luxuriare rē.) Dicit ḡ eligant vidue talis etatis: s̄ deuita adolescētiōes viduas. i. passim nō recipias ad sustentationē in ecclesia p̄cipue infames r̄ dissolutas: v̄l denita eas q̄tum ad p̄fortiū r̄ familiaritatem. Eccⁱ. 42. Melior est inigtas viri. i. securior ad cōmorandū q̄ mulier bñfaciens. Un̄ subdit: r̄ mulier cōfundens in opprobrium. Prima expositio est litteralis.

C Deinde cū dicit. (Cū. n. rē.) Assignat duplex rō ex duplici periculo qd̄ iminet. Circa primū duo facit: qz p̄mo pponit p̄mū. Sc̄do r̄idet q̄stioni ibi. (Dabētes damnationē rē.) Si enīz adolescētes assumant ad sustentationē ecclie sunt duo p̄sequētia. s̄ q̄ habeāt sufficientiā r̄ q̄ nō cogant manibus opare. Ex vtroq̄ aut̄ iminet periculum. Ex p̄mo piculus castitatis. Un̄ dicit. (Cū. n. luxuriare fuerint rē.) Luxuria q̄nq̄ sumit p̄ supfluitate actus venere: r̄ sic ē vni de septē vitus capitalibus: quādoq̄ vtro sumit p̄ omni supfluitate rez̄ corporalū. Et sic sumitur hic. Quasi dicat. Cū habuerint supabundantiā p̄ supfragiū xp̄i: tūc nubere volūt. Exo. 32. Sedit p̄pls mādūcare r̄ bibere r̄ surrexerūt ludere. Valeri^o dicit q̄ a cerere. i. cibo: et libero p̄fe p̄pinqu^o ē locus ad venerē. Osee. 4. Comedet r̄ nō saturabūt: fornicati sūt r̄ nō cessauerūt rē.

C Deinde cū dicit. (Dabētes rē.) R̄idet tacite q̄stioni. Possit. n. aliq̄s dicere. Quid. n. mali ē si nubāt. Tu enīz dicis. p̄me cor. 7. Mulier nō peccat si nubat. Ideo dicit. (In hoc hñt dānationē.) qz p̄mā fidē. s̄ castitatis quam vouerūt als enī nō fuissent assumpte ad alimonia. Unō dicit Augu. hic q̄ ex solo p̄posito q̄s incurrit dānationē. Uex ē si sit ad d̄terminatū r̄ cū p̄sensu. Eccles. 4. Si qd̄ vouisti deo ne moreris reddere rē. Luce. 9. Nemo mittēs manū in aratū r̄ aspiciēs retro aptus ē regno dei rē. Ex sc̄do. s̄ q̄ nō laborāt tria mala incurrūt. Primū malū ē ociositas. Eccⁱ. 33. Multā maliciā docuit ociositas. Ezech. 16. Dec fuit inigtas sodome sororis tue: supbia: saturitas panis r̄ abūdātia r̄ ocii rē. Prouer. 12. Qui sectatur ocii stultissimus ē rē. Ex ociositate sequuntur hec mala. Cor mulieris nō ē firmū sicut viri: r̄ p̄ hoc ad diuersa mouet. Si ḡ nō astringat ad operandū oz ferri ad diuersa. Et iō ē periculū q̄ mulieres sint ociose: vñ antiqui occupabāt eas. Itē efficiunt instabiles q̄stuz ad locū: qz discunt circuire domos. Prouer. 7. Nūc foris nūc in plateis nūc iuxta angulos insidiās rē. Jere. 14. Dilexit mouere pedes suos r̄ nō genuit r̄ dño nō placuit. Quātuz ad vba dicit. (Verbose.) Ex quo. n. nō occupant multū vacāt nugl. Prouer. 7. Harrula vaga getis ipatiēs rē. Quātū ad cor curiose: qz ex q̄ nō occupant i suis: itromittūt se de alienis: r̄ iō loquūt q̄ nō oz: qz oium facta dyudicant. Eccⁱ. 9. Lolloquiū eius quasi ignis exardescit rē.

C Deinde cū dicit. (Uolo ḡ rē.) Dñdit cui opi sint applicande. s̄ vt nubāt. Et pponit p̄mo documētū. Sc̄do assignat rōem ibi. (Itā. n. rē.) Dicit ḡ. Uolo iuuenes. s̄ viduas nubere rē. Cōtra. p̄me cor. 7. Bonus ē eis si sic p̄maneat rē. Ergo dz melius dicere. Uolo p̄tinere. R̄ñdeo. Hieronymus dicit q̄ illud p̄me cor. 7. Uolebat ex p̄ncipali intētiōe: s̄ vnusq̄s hz p̄pziū donū a deo. Et ideo subdit. Melius est nubere q̄ vri rē. Et iō in quo casu loq̄tur videndū ē: qz i hoc ne primā fidē faciant irritā: r̄ iō subdit melius r̄ dicit volo nō ex p̄ncipali intētiōe filios p̄creare melius q̄ eos occulte occidere p̄ abozuz: supra z. Saluabit̄ at̄ p̄ filioz generationē si p̄māserit i fide rē.

C Itē matressfamilias eē: vt. s̄ sint occupate nec verbo se discurrāt p̄ domos. Et ē b̄ volo vt nullā occasionem dent aduersario. i. vel diabolo vel gētili maledicti gr̄a. i. vt possit maledicere ecclesys dei. In quo sic cludit vītā viduaz: vt sic viuant vt i nullo alios puocēt ad lasciuia. p̄me. Pe. z. Sic ē volūtas dei vt bñfaciētes obmutescere faciatis imprudētiū hoium ignorātiā rē. Et ē ei^o hec rō: qz qdā vouētes castitatē p̄uerse sunt retro votuz irritates. Et tales vadunt post sathanam per imitationē qui apostatauit de societate angeloz.

C Deinde cū dicit. (Si q̄s ḡ rē.) Dñdit q̄ vidue sunt nutritiē a puatis p̄sonis: et p̄mo ponit documētū. Sc̄do rationē ibi. Et nō grauet rē. Dicit ḡ q̄ ē vidua v̄e speret i deo: s̄ si q̄ hz frēs vel parētes sustētet ab illis. Et iō dicit. (Si q̄s fidelis rē.) qz b̄ ē op^o pietatis. Et b̄ vt ecclia nō grauet. Et b̄ necessariū ē: qz tūc ecclesia non habuit possessiones: s̄ mō hz possessiones deputatas ad b̄. p̄. Thes. p̄mo. Nocte r̄ die opantes ne quē vestrū grauarem^o. rē.

Lectio.

III.

Si bene presunt presbyteri duplici honore digni habeantur: maxime q̄ laborant i verbo r̄ doctrina. Dicit enim scriptura. Non infrenabis os

boni trituranti: r̄ dignus est operarius mercede sua. Aduersus presbyterum accitacionē noli recipere nisi sub duobus aut tribus testibus. Peccantes coram omnibus argue: vt r̄ ceteri timorem habeant. Testor coraz deo r̄ christo iesu r̄ electis angelis ei^o: vt hec custodias sine p̄iudicio: nihil faciens in alterā partē declinando. Adanus cito nemini imposueris: neq̄ p̄municaueris peccatis alienis. Te ipsum castū custodi. Noli adhuc aquā bibere: sed modico vino vttere propter stomachū tuū r̄ frequētes tuas infirmitates. Quorundam hominum peccata manifesta sunt p̄cedentia ad iudiciū: quorūsdaz aut̄ sequuntur. Similiter r̄ facta bona manifesta sunt: r̄ que aliter se habent abscondi non possunt.

C Supius egit de viduis honorādis q̄ stipēdys ecclie sustentabāt: h̄ agit d̄ honoratōe psbyteroz et p̄ instruit timotheū q̄r se h̄eat ad eos. z^o oñdit quō qdā dicta sūt itelligēda ibi. (Quorūsdaz hoium rē.) Itē p̄ oñdit q̄ psbyteri sūt honorādi. z^o p̄firmat p̄ auctoritatē ibi (Dic. n. scriptura rē.) Circa p̄m duo facit: qz p̄ oñdit q̄ sunt honorādi. z^o oñdit q̄ rōne debet eis honor ibi. (Marie q̄ rē.) Dicit ḡ. Qui bñ rē. Presbyter idē ē qd̄ senior: et sicut senes etate p̄suerūt h̄re prudētiā. Job. 12. In multo tpe prudētia: ita q̄ sumit ad regimē ecclie dz prudēs eē. Lu. 12. Fidelis r̄ prudēs rē. Et iō plati ecclie. s̄. epi et sacerdotes vocāt psbyteri. Et iō dicit. (Qui psūt.) Nec b̄ tm̄. s̄ oz q̄ bñ psunt. s̄ ad dei honorē: r̄ n̄ ad p̄pziā p̄moditatē. Eze. 34. Ueb pastorib^o isrl̄ q̄ pascebāt semetip̄os. Itē prudēs vt vnicuiq̄ det tpe suo. p̄ cor. 4. Dicia q̄rif iter disp̄sator res vt fidelis q̄s inueniat. Isti duplici digni sunt honore q̄r vn^o ē i mīstratiōe necessarioz. Tob. 1. Ex his q̄b^o honorat^o fuerat a rege habuisset decē talēta argēti rē. Prouer. 3. Donora dñz de tua substātia rē. Itē ali^o i exhibitione reuerentie. Eccⁱ. 4. Presbytero humilia aiāz tuā. Deb. 12. Obedite p̄positis vestr̄is. Prouer. 17. Dēs do-

mestici eius vestiti sunt duplicib' rē. Esa. i6. In terra sua duplicia possidebūt rē. Sed precipue hic honor ē illis ex bibēdus q' hoc merent' suo labore. s. q' laborant in vbo p' dicationis. Phil. 2. Inter quos lucetis: sicut luminaria i mūdo verbū vite crinētes rē. Col. 3. Verbū xpi habitet in vobis abūdāter in omni sapiētia docētes rē. Itē in doctrina. i. in eruditōe. Jere. 3. Dabo vobis pastores iuxta cor meū r' pascēt vos sciētia r' doctrina. Et ephe. 4. Iungit pastores r' doctores: q' hoc ē officium epi.

¶ Deinde cū dicit. (Dicit. n. rē.) Probat p' duplicē auctoritatē r' vna' introducitur s'm sensum mysticū: aliā s'm litteralē ibi. (Dignus est rē.) Dicit g'. Dicit enim scriptura. s. deuter. 25. Nō alligabis rē. p'me cor. 9. pbat aplus hoc eē intelligendū de doctoribus: q' deo nō ē cura de bob' nō qn subsunt diuine puidētie: s' q' nō est deo cura q' h' boēs tractent boues q' possunt eis vti vt volūt. Un' illa lex nō ē de bobus: s' p' similitudinē dī. Quasi dicat. Vobis laborātī in officio nō phibeas qn viuat de illo officio. Per boues. n. intelligunt' docētes. Prouer. 14. Ubi plurime segetes ibi manifesta est fortitudo bonis. Per messes fideles. Mat. 9. Messis qdē multa rē. Ergo non sunt phibendi p'dicatores r' doctores qn sumptus habent. Alia auctoritas ē. Dignus ē operari' cibo suo. Mat. 10. Uel potius in veteri testamēto ē licet nō sic scripta sit. Nec p'uenit aplus de euāgelio adducere auctoritatem: nisi cū expressione dicentis: s' sumit' h'ec de Leui. 9. Nō morabit' apud te merces mercennary tui vsq' mane rē. S' nunqd' isti sumptus sunt merces: Dicit Aug. in glo. q' sic. Nō tñ venale ē euāgelii vt p' istis predicet'. Merces. n. qnq' dī qd' homini reddit' p' p'mio finali: r' sic absit q' p'dicatoz' merces sint h' sumptus: qnq' dicit' merces solū quo q' sit dignus laborādo. Et hoc mō large hic dī merces. Et ideo dicit Aug. Accipiant ergo rē.

¶ Deinde cū dicit. (Aduersus p'sbyterz) agit de correctōe presbyteri dicens q' p'sbyter q' bñ presunt duplici honore sunt honorādi: s' mali sunt corrigēdi. Circa qd' tria facit. Primo dicit q' faciliter eoz' accusatio nō admittat'. Secōdo q' culpabiles sunt publice corrigēdi ibi. (Peccantē rē.) Tertio q' nō damnent' temere ibi. (Sine p'iudicio rē.) Dicit g'. Tu maior p'sbyter noli aduersus p'sbyterz rē. Duo sufficiūt si boni sunt: cuius rō est in glo. q' nō ē facile accusanda tā alti ordinis p'sona q' sit vice xpi. S' hoc nō vī sufficere: q' alioz' accusatio nō nisi sub duob' vel tribus testibus admittit'. Deuter. 17. In ore duoz' ac triū testiu' pibit q' occidēt rē. Un' notandū q' aliud est accipere accusationē r' aliud p'denare accusatū. 2^m non debet iudex: nisi cum testibus conuictus fuerit dānandus: r' hoc in hominibus: sed in sacerdotem nec debet accusationem recipere nisi sit euidens.

¶ Deinde cum dicit. (Peccantē rē.) Dicit quōd p'niat' si sibi p'bet' r' p'mo oñdit q' publice corrigat eum. Secōdo adiurat eū q' obseruet ista ibi. (Testor corā rē.) Dicit g' peccātes tā presbyteros q' quoscūq' corā oib' argue. Et quare: Ut ceteri timorē habeāt. Procedit tñ aliter i correctione fraterna: alr in iudiciaria: q' iudex gerit p'sonā publicā: r' iō d' intendere bonū cōe qd' ledit' p' peccatū publicū: q' multi scādalizant'. Et iō iudex ecclesiasticus sic d' publice punire vt alij edificent'. Eccles. 8. Nō cito p'ferē' malos sentētia absq' vllō timore filij hominū ppetrāt mala. puer. 19. Pestilēte flagellato stult' sapiētior erit rē. Nota q' dicit. Corā oib'. S' 3. Mat. 18. Si peccauerit in te frater tuus corripe eū iter te r' ips' solū rē. Rñdet Augustin' i glo. distigie tpa r' peccatū: q' aliud ē occultū aliud publicū. S' primū idiget occulto remedio. i. occulte arguēdū: r' de hoc loq' dñs. Un' dī

cit i te. s. solo: quasi occulte. S' apls loq' de peccato publico qd' publica pena indiget. Et hoc significat' in mortuis quos dñs suscitauit. Mat. 9. Puellas intra domū p' qd' occultū peccatū intelligit'. Un' r' tūc eiecit turbā: sed Lu. 7. Siliū vidue extra portā corā oib' p' quod ostenditur publicum peccatum publice puniendum.

¶ Deinde cū dicit. (Testor rē.) Nō iudex ecclesiastic' maxime gerit i iudicādo p'sonā dei: iō p' deū attestādus ē q' iuste iudicet. Sic. n. d' arguere corā oib' q' nō despiciat iudiciū dei. Ubi tria oñdit. Primū ē auctoritas diuina: q' de' p' auctoritate iudicabit: iō dicit corā deo. Hei. 18. Iudicas oēs terrā. Itē xps hō sic i iudicio cōparēs. Jo. 5. P'tātes ddit ei iudiciū facere: q' fili' hoīs ē rē. Et iō dicit. Et xpo iesu. Itē angeli sicut ministri. Mat. 25. Lū venerit filius hoīs i maiestate sua r' oēs angeli cū eo: tūc sedebit sup' sedē maiestatis sue rē. Ideo addit. Corā angelis Job. 10. Instauras testes tuos contra me rē.

¶ Deinde cū dicit. (Sine p'iudicio rē.) Remouet temerariū iudiciū dicens. (Sine p'iudicio.) Ut. s. nō temere pcedas: s' cū deliberatiōe nihil faciēs. s. declinādo i alij quā partē. Uel sine p'iudicio. i. sine p'cedenti discussione. Ecc. 33. Sine iudicio nihil facias graue. Job. 29. Lām quā nesciebā diligētissime iuestigabā: als nō esses medi' iter ptes. Exo. 23. Nō declinabis in iudicio pauperis.

¶ Deinde cū dicit. (Man' cito rē.) Agit de p'motiōe et b' vī eē rō p'mi. Sicut. n. nō d' cito punire: nec cito p'mo tenere. i. ordinare de facili ad sacros ordines. Supra. 2. Et bi p'betur primū rē. Numeri. 11. Cōgrega ad me septuaginta viros d' seniozib' israel q's tu nosti q' senes sint populi ac magistri. q. d. Illos q's tibi stat ydoneos esse. Et quare: Neq' cōcaueris rē. q' si inordinate p'moucas et ex b' ptingat peccatū eis vel in plebe: hoc tibi imputabitur. Uel cōmunicat alienis: q' nō corrigit eoz' pōt'. Ro. 1. Digni sunt morte nō solū q' faciūt ea: s' q' p'sentunt facientibus. Esa. 52. Pollutū noli tangere.

¶ Deinde cū dicit. (Teipsum rē.) Dicit quōd hēat se ad seipm: r' b' satis rōabilr: q' ptingit q' aliq's ita fert' ad alios q' se negligit. Un' p'mo hortat' eū ad castitatē. 2° ex b' reprimit imoderatā ei' abstinentiā ibi. (Noli adhuc rē.) Dicit g'. Tu q' alios debes corrigere. Teipsum castū rē. p' cor. 9. Castigo corp' meū r' i fuitutē redigo ne cū alyz p'dicauero ipse reprobus efficiar. Iste sigdē timothe' erat nimie abstinentie r' ad vitandū carnis peccata corp' macerabat. Eccles. 2. Logitās i corde meo abstrahere a vīno carne meā rē. Et q' pp' b' fuit infirmus totaliter: iō dicit ei. Noli adhuc postq' es ifirm' rē. Et quare: Nō Leuit. 2. Quicqd' obtuler' sacrificij sale. s. discretiōis p'dies. Ro. 12. Rōnabile obsequij vsq' rē. Et iō dicit. (Utere vīno s' modico) nō ad ebrietatē. Ecc. 31. Exultatio aie et cordis vinū moderate potatus rē. Propter stomachum tuū r' frequētes ifirmitates tuas. s. q' tibi ex abstinentia p'uenerūt. Glo. Laborādū. n. ē vt si fieri pōt' ceptū officii gradatū p'moueat' pot' q' p' incōsiderationē diminuat'. Sed notandum est q' sanabat Paulus infirmos r' mortuos suscitabat: r' tamen timotheum curat consilio medicine: per quod datur intelligi q' non ad omnes vtebatur miraculis: sed quando expēdiebat propter fidem.

¶ Deinde cū dicit. (Quozūdā rē.) Dicit qualiter intelligenda sunt duo q' dixit. s. sine p'iuudicio nihil in cōdē natiōib' fiendū. Itē man' cito rē. Et p' p'm. 2° z^m. Quātū ad p'muz dicit. (Quozūdā rē.) Quasi dī. Superius dixi sine p'iuudicio rē. Tñ debes adhibere p'considerationē: q' q' dā peccata sunt notoria: r' hec nō idiget' exāmiatiōe: qdā occulta r' hec indigent. Un' in istis vere intelligitur sine p'iuudicio non in p'mis: quia illa p'cedūt iudiciū: ista

vero subsequuntur. s. manifestatio p̄ discussionē nō tūc publicādas. puer. 27. Quō in aqs resplēdent vultus p̄spici entū sic corda hoīuz manifesta sunt prudētibus. (Se cūdo dicit. (Manus cito rē.) Qd̄ dicit eē intelligenduz i nō manifeste bonis: qz s̄lr̄ facta bona quozūdā manifesta sunt. Mat. 5. Videāt opera v̄ra bona z glōrificent patre vestrū rē. Jo. 3. Qui aut̄ facit veritatē venit ad lucez vt manifestent̄ ei⁹ opa rē. (Que aliter se habēt). i. que non sunt manifesta abscondi non possunt: quia Mat. 10. Nihil opertum qd̄ non reueletur: z occultum qd̄ nō sciat̄ rē. quia vel in futuro vel etiam hic omnis iniquitas manifestatur. Et in his non est facilis impositio.

CAPI.

VI.

Quicunq; sunt sub iugo serui: dominos suos omni honore dignos arbitrentur: ne nomē dñi z doctrina blasphemetur. Qui autem fideles habent dominos: nō contentant: quia fratres sunt: sed magis seruiant: qz fideles sunt z dilecti: qz beneficij participes sunt. Hec doce z exhortare. Si qs aliter docet: z non acquiescit sanis sermonibus domini nostri iesu christi: z ei que s̄m pietatem est doctrine: superbus nihil sciens: sed languens circa questiones z pugnas verborum ex quibus oriuntur inuidie: contentiones: blasphemie suspitiones male: conflictationes hominum mente corruptorum: z qz a veritate priuati sunt: existimantius questum esse pietatē. est autem questus magnus pietas cum sufficientia. nihil enim intulimus in hunc mundū. haud dubium: quia nec auferre qd̄ possum⁹. Habentes autem alimēta z quibus tegamur his contenti simus.

Supra apl̄s timotheū instruxit de vsu ciboz z de p̄sonis qbus ecclesia ministrabat alimenta: hic agit de alyis p̄sonis ad populū ecclesie p̄tinētibus. Et p̄mo de p̄sonis infimi status. Sc̄do de p̄sonis maioris stat⁹ ibi. (Diuitibus rē.) Circa primū tria facit: qz p̄mo ponit instructionē de suis. Sc̄do arguit triaz assertionē ibi. (Si qs hz rē.) Tertio monet vt tria vitet z fuer̄ p̄dicta ibi. (Lū at rē.) Itē p̄ma in duas: qz p̄mo ostendit qd̄ sit tenendū. Sc̄do docet hoc eē docēdū ibi. (Hec doce rē.) Itē p̄mo ostendit qualiter se habeant sui ad dños infideles. Sc̄do qualiter se habeāt ad fideles ibi. (Qui aut rē.) Dicit ḡ. Quicunq; sui sunt sub iugo. s. pp̄ seruile additionē q̄ d̄ iugū similitudinariē: qz sicut boues p̄tinent̄ sub iugo: vt nō liceat eis ire quo velint: ita sui sub dño vt non liceat eis qd̄ velint facere. Gala. 5. Nolite itez sub iugo seruitutis contineri. (Omni honore. i. debita reuerētia. Ephe. 6. Serui obedite dñis carnalibus cū omni timore z tremore i simplicitate cordis vestrī sicut x̄po rē. Lūius rō ē: ne nomē rē. Si enim dñi infideles seruos suos intuitu fidei rebelles sentirēt dānarent nomē x̄pi: z blasphemarent doctrinaz n̄ram. Ro. 2. Nomē x̄pi p̄ vos blasphemaf. Qui ḡ fideles habēt dños illis obediāt: ne nomē dei rē. Sz quō fidelibus: Qui aut rē. Nō p̄tendant qd̄ qnq; p̄tingit qñ familiaritas infimis exhibet. s. q̄ erigant in supbia. puer. 30. Per tria mouet terra z quartū nō p̄t sustinere: p̄ seruum cū regnauerit rē. Et huius rō est. s̄m p̄m: qz hoies

in talibus paralogizāt qz si in vno vident se equales credunt qz sint in oibus equales: z nolūt illis in aliq̄ subdit: sicut in ciuilibus: qz ppl̄s nō ē subiectus: credunt qz sint totaliter equales nobilibus. Et sic possēt p̄tingere qz serui vidēt̄ se in aliquo. s. fide equales dñis reputēt se eq̄les simpl̄. Et iō dicit. (Non p̄tendant rē.) Et ponit tria. Primū ē fidei donū. Un̄ dicit. (Quia fideles sunt.) et B̄ valde magnū ē: qz p̄ fidē viuūt iust⁹. Itē p̄ eā vincit mundus. Sc̄do ē dignitas diuine dilectiōis: iō dicit. (Dilecti) s. excellentius alyis creaturis: qz adoptant̄ in filios dei. p̄me Jo. 3. Videte qualē charitatē dedit nobis deus p̄r: vt filij dei nominemur z simus rē. Tertiu ē b̄nificiū gr̄e: iō dicit. (Qz b̄nificij participes sunt) s. q̄tum ad sacrum dñi. p̄me cor. 10. Panis quē frangimus nōne cōicatio corporis domini ē. ps. Particeps ego sum omnium timensium te rē. (Hec doce) s. nescientes z exhortare vt impleant scientes. Tit. 2. Hec loquere rē.

Deinde cū dicit (Si qs rē.) Excludit triaz assertionē. Et p̄mo modū false doctrine. Sc̄do radicē ibi. (Superbus rē.) Tertio effectū ei⁹ ibi. (Ex qbus rē.) Si vis scire q̄ doctrina sit erronea: hoc ostendit ex trib⁹. Primo si sit doctrinā ecclesiasticā. Et iō dicit. (Si qs aliter docet) s. qz ego z aly apl̄i: q̄tum ad primum. Gal. 1. Si qs vobis euāgelizauerit p̄ter id qd̄ accepistis anathema sit. Doctrina enī apostolorū z p̄phetarū d̄ canonica: qz ē quasi regula intellectus n̄ri. Et iō nullus aliter d̄ docere. Deu tro. 4. Nō addetis ad verbū qd̄ loquor vobis neq; auferetis ex eo. Apoc. vlti. Si qs appouerit ad hec apponat deus sup̄ illū plagas scriptas in libro isto rē. Quātum ad 2^m dicit. (Et nō acq̄scit rē.) Nā dñs iesus venit vt testimoniū p̄hibeat veritati. Jo. 18. In hoc natus sum: z ad B̄ veni in mundū: vt testimoniū p̄hibeā veritati rē. Et ideo missus ē a patre sicut doctor z magister. i. Mach. 2. Ip̄s audite semp: et ipse erit vobis p̄r rē. Et iō erroneus ē qz cūq; nō acq̄scit s̄monib⁹ eius. i. reg. 18. Quasi peccatum ariolādi ē repugnare: z quasi scelus ydolatrie nolle acq̄scere. Et dicit sanis: qz in x̄pi s̄monibus nihil ē corruptio nis. nihil falsitatis vel puerilitatis: qz sunt s̄mones diuine sapiētie. puer. 8. Iusti sunt s̄mones mei: nō est in eis prauū quid: neq; p̄uersum. Recti sunt intelligentib⁹: et eq̄ inueniētibus sciētiā. Quātū ad tertiu. puer. 6. Lōserua fili mi p̄cepta p̄ris tui z ne dimittas legē m̄ris tue rē. Un̄ dicit (Et ei q̄ s̄m pietatē ē doctrine) s. ecclesiastice. Hec pietas ē p̄ cultū dei. Tit. 1. Sc̄dm agnitiōnē veritatis q̄ est s̄m pietatē. Radix aut̄ erroris ē duplex. s. sup̄bie affectus: z defectus intellectus. Quātū ad primū dicit. (Supbus rē.) D̄r aut̄ supbia radix errorū dupliciter. P̄mo qz supbi volūt se itromittere de his ad q̄ nō attingunt: z iō necesse ē qz errēt z deficiant. Esa. 16. Superbia eius z arrogātia ei⁹ z indignatio eius plus q̄ fortitudo eius rē. Itē qz nolūt intellectū alteri subycere: s̄z inuitū sue prudētie: z iō nolūt obedire scripture sacre. Lōtra hoc d̄r. puer. 3. Ne innitaris prudentie tue. puerb. 11. Ubi humilitas ibi sapiētia. Itē defectus intellect⁹. Ubi sciēdū ē: qz sicut in corpore sanitas ē qdam equalitas humorū: ita veritas ē qdā equalitas in intellectu: qz veritas ē adequatio rei z intellectus. Un̄ sicut ifirmus qñ nō hz equalitatē cōplexiōis ad modica tria accidētia ledit: sic i intellectu: qñ hō nō fundat̄ i veritate: nec hz virtutes p̄ quā possit iudicare veritates a q̄libet qōnis difficultate icidit i errorē. Un̄ dicit (Lāguēs circa qōnes rē.) Sap. 9. Nō ifirmus z exigui t̄pis z minor ad intellectū iudicij z legū rē. Sicut dicit boetius: ita se hz intellect⁹ ad rōnem: sicut circulus ad cētrū. Rō. n. discurre p̄siderādo actus ac defect⁹: z habitudinē yni⁹ rei ad aliā. Et nisi resoluat

vsq; ad intellectū veritatis: vana est rō. Un̄ qñ accipit veri-
tate rei hz eaz quasi cētrū. Quidā aut̄ discurrūt r nō attin-
gunt. z. **Thi. 3.** Semp discētes r nunq; ad sciam veritatis
pueniētes rē. Et iō dicit circa qōnes. i. nō pueniētes ad ip̄s
centrus. Et dicit qōnes. qz in aligbus dubitationē facit ex
parte rei: in aligbus ex pre vboz r nominū. Et iō dicit qō-
nes q̄tum ad p̄mū. s. de rebus. supra. z. Que qōnes p̄stant
magis q̄ edificationē dei q̄ est in fide rē. Quātū ad 2^m dicit.
Pugnas vboz. puer. 19. Qui tm̄ vba sectat̄ nihil hēbit rē.
Et dicit. Pugnas vboz: qz de hac qōne fit dissensio ex ver-
bis tm̄ orta: qz dñs dicit. Joā. 8. Si fili⁹ vos liberauerit ve-
liberi eritis rē. r **Mat. 17.** Ergo liberi sunt filij. Ex quo vo-
lebāt q̄ oēs catholici filij dī eēt r filij liberi. Sz ē pugna
vboz: qz dñs loquit̄r ibi de libertate sp̄iali non de carnali.

Deide cū dicit. (Ex qbus rē.) Ponit effectus erroris. Et
p̄mo ponit ip̄m effectū. Sc̄do manifestat quedā que dixit
rat̄ ibi. (Est aut̄ questus rē.) Itē p̄mo ostēdit que mala se-
quant̄ ex falsa doctrina. Sc̄do in qbus ibi. (Noiūm men-
te rē.) Inter mala vō que ponit. quedaz sunt itus in corde
quedā exterius. Interi⁹ sunt inordinati motus respectu bo-
ni vel respectu mali. Respectu boni ē inuidia q̄ est tristitia
de bono alieno. Un̄ dicit. Inuidie rē. Qd̄ pōt̄ itelligi v̄l in
pposito vel v̄l: qz cū alig laborant nō ad veritatē sz solū
modo ad vba. nō vidēt si aligs p̄ualet. Job. 5. Paruulū oc-
cidit inuidia. Itē in p̄posito: qz si serui habent̄ vt liberi r nō
subditi dñi inuidebūt r volebūt suos sibi equari. Ex inui-
dia vō homo isurgit cōtra p̄ximū cui inuidet. Et hoc ē cō-
tentio. puer. 20. Donor est homini q̄ se separat a cōtēntioni-
bus rē. Itē cōtra deū. r hoc est blasphemia. z. **Pe. 2.** Que
ignorāt blasphemātes rē. Resp̄cū vō mali ē suspicio. Un̄
dicit. Suspitōdes male. s. dñoz aduersus xp̄ianos quasi li-
bertatem ad lucrū fingerimus. Vel q̄ solū tota doctrina
xp̄iana eēt iuenta vt serui fierēt liberi. **Eccl̄ci. 3.** Multos
supplantant̄ suspicio illoz r in vanitate detinuit̄ sensus il-
loz rē. Et ex istis sequunt̄ cōsultatiōes aduersus fideles.
Heb. 13. Facta est rixa inter pastores gregum abraaz r loth.
Sz hoc nō est in cordibus oīum sz quozūdā. Et ponit tres
eoz cōditiones. quaz p̄ma p̄tinet ad defectū luminis nā-
lis. Sc̄da ad defectū cognitiōis. Tertia ad vitii inordina-
te affectiōis. Quātū ad p̄mū dicit. Noiūm mēte corrupto-
ruz. i. rōne ēt nāli q̄ habēt p̄uersum iudiciū. ps. Corrupti
sunt r abominabiles facti sunt rē. Quātū ad sc̄dm dicit.
Veritate. s. cognitiōis eius p̄uati sunt. **Osee. 4.** Nō est ve-
ritas r nō est misericordia: r nō sciētia dei in terra rē. Quā-
tū ad tertiū dicit. Existimatiū rē. i. q̄ cultus dei ordinetur
ad questū r acquisitionē diuitiaz. **Sap. 15.** Existimauerūt
lusum esse vitam nostram r cōuersationem vite composi-
tam ad lucruz r oportere vnde cūq; etiaz ex malo acquire-
re. Domines ergo h̄i qui hoc credunt defacili p̄temnūt r
incidunt in mala predicta.

Deide cū dicit. (Est aut̄ rē.) Probat vltimo dictuz. sc̄z
questum esse pietatē. Et p̄mo ostēdit quomodo pietas hz
se ad questuz. Sc̄do ostēdit q̄ nō cōsistit in questu diuitia-
rū exteriorū ibi. (Nā qui volunt rē.) Itē p̄mo ostēdit p̄mū.
Sc̄do rōne assignat̄ ibi. (Nihil enī rē.) Dicit ḡ. Isti dicūt
questū eē pietatē: sz ego dico q̄ pietas est questus: sz illarū
diuitiarū que dant sufficiētā. Et hoc cōsistit in duob⁹. In
vno p̄ncipalr. s. pietate q̄ ordinat̄ alia in deū r p̄ximuz. Et
hec sunt vtutes r dona gr̄e. **Sap. 7.** Infinitus ē thesaurus
hoib⁹: quo q̄ vsi sūt p̄cipes facti sunt amicitie dei rē. Se-
cūdo in sustētatiōe vite. Un̄ dicit. Lū sufficiētia. i. in his que
sunt necia ad vitā. **Mat. 6.** Querite p̄mū regnū dei r iusti-
ciā eius rē. supra. 4. Pietas ad oīa vtilis est.

Deinde cū dicit. (Nihil enī rē.) Assignat rōnem huius.
Et p̄mo ex humana p̄ditōe. Sc̄do ex eius necessitate ibi.

(Habētes rē.) Cōditionē aut̄ ponit q̄tum ad duo. s. q̄tum
ad p̄ncipiū: qz nihil intulimus rē. Quasi dicat. Sufficit ne-
cessitas nō supfluitas: qz nihil intulimus in hūc mūdū. Job
p̄. Nudus egressus sūz de vtero m̄ris mee rē. Itē q̄tum ad
finē: qz nihil auferem⁹. ps. Dormierūt somnū suuz: r nihil
iuenerunt oēs viri diuitiaz in manibus suis. Job. 27. Di-
ues cū dormierit nihil secū afferet. apiet oculos suos r ni-
hil inueniet rē. **Eccl̄s. 5.** Quō venit sic reuertet̄ rē. Quātū
ad necitatē: qz hec bona sunt pp̄ necitatē: r idiget hō d̄ ite-
riora p̄sumētia: r hec sūt alimēta: r d̄ exteriora corrupētia:
r sic idiget hō tegumētis vestiū r domoz. **Deb. vlti.** Sint
mores sine auaricia cōtenti. p̄ntibus rē. **Eccl̄. 29.** Initiū vi-
te hois aq̄ r panis r vestiū r dom⁹ p̄tegēs turpitudinē.

Lectio.

II.

Nam qui volunt diuites fieri: incidūt
in tētationem r in laqueum dyaboli:
r desideria multa inutilia r nocua q̄
mergunt homines in interituz r per-
ditionem. Radix enim oīum malozū

est cupiditas: quā quidaz appetētes errauerūt
a fide r inseruerūt se doloribus multis. Tu au-
tez o homo dei hec fuge. Sectare nō iusticiā:
pietatem: fidē: c̄baritatem: patientiaz: mansue-
tudinē. Certa bonum certamen fidei apprehē-
de vitam eternam: in qua vocatus es r confes-
sus bonam confessionē coraz multis testibus.
Precipio tibi coram deo qui iustificat omnia
r christo iesu qui testimoniū reddidit sub pon-
ticio pilato ponam confessionem: vt serues man-
datum sine macula irreprensibile vsq; in ad-
uentum dñi nostri iesu christi.

**Supra ostēdit apostolus qd̄ sit questus christianis expe-
diens qz pietas cum sufficientia: hic ostēdit q̄ querētes su-
perfluum questū diuitiaz incurrūt damna multa. Et p̄-
mo ostēdit mala que sequunt̄ ex inordinato appetitu diui-
tiaz. Sc̄do assignat rōnez ibi. (Radix enī rē.) Mala aut̄
que sequunt̄ sunt duplicia. Quedā enī oriunt̄ ex hoste ex-
teriori. qd̄a vero a p̄cupiscētia interiori ibi. (Desideria rē.)
Dicit ḡ simus p̄tēti alimētis rē. qz q̄ volūt rē. Et nō ad ne-
cessitatē: sz ad abūdantiā diuitiaz icidūt rē. **Eccl̄ci. 10.** Ni-
hil ē iniqu⁹ q̄ amare pecuniā rē. **Eccl̄s. 5.** Qui amat diui-
tias fruct⁹ nō capiet̄ ex eis. rē. Et ponit duo. s. tētatiōes r la-
queū: qz p̄ tētāt̄ iqtū diuitie alliciūt r iducūt ad aliq̄ p̄cā.
p̄ **Theb. 3.** Ne forte tētauerit vos q̄ tētāt rē. p̄ **Cor. 10.** Tē-
tatio vos nō apphēdat nisi hūana rē. Et laqueū: qz diuitie
sunt nō h̄ntib⁹ ad tētationē: h̄ntibus in laqueū: qz nō liben-
ter reddūt eas q̄s auferūt. puer. 21. Qui cōgregat thesau-
ros lingua mēdacy van⁹ r excors est rē. Ex pte iteriori po-
nit tria mala. P̄mo q̄ icidit in desideria multa. Perfectio
enī hois est q̄ cor eius cōgreget̄ in vnū: qz q̄to aliqd̄ ē ma-
gis vnū: tāto est deo similius q̄ vere vnus ē. ps. Unā petū
a dño rē. Sz p̄tra hoc patit̄ querēs diuitias: qz cor ei⁹ tra-
hit̄ ad diuersa. **Osee. 10.** Diuisus ē cor eoz nūc iteribūt rē.
Et h̄ iō qz vbi ē thesaur⁹ tu⁹ rē. **Mat. 6.** Itē sunt inutilia h̄s
desideria multipliciter. P̄mo quia inutilia sunt sp̄itua-
liter: quia diuitie non ducunt ad beatitudinem. **Sapiē. 5.**
Quid nobis profuit superbia. aut quid diuitiarum iactan-
tia contulit nobis rē. **Eccl̄s. 5.** Qui amat diuitias fructus
non capiet̄ ex eis rē. Item temporaliter. quia non dant qd̄
promittunt. **Eccl̄s. 6.** Est aliud maluz quod vidi sub sole:
r quidem frequens apud homines vir cui dedit deus di-**

Ad thimotheum I.

uitias et subas et honore: et nihil deest aie eius ex omnibus que desiderat: nec tribuit ei potestatem deus vt comedat ex eo: s; extraneus homo deuorabit illud et. Tertio sunt nocua. Eccles. 9. Diuitie conseruate in malum dñi sui et. Et ostēdit quō sunt nocive: q; mergūt in iteritum. scz in pñti. Propter diuitias multi perierunt. Itē in futuro. Unde dicit. Et pditionē. Act. 8. Pecunia tua tecum sit in pditionē. Vel vtrūq; refertur ad spūale damnū. Interitū. i. mortem eternam. Ro. 9. Sustinuit in multa patiētia vasa ire apta in iteritū et. Et pditionē. i. penaz eternā q; dñi mors ppter penā dampni: q; sunt q̄si pditi dampnati. dñi nō possunt redire in domū suā. s. eternitatis. Job. 21. In diē pditionis fertiabitur malus et ad diē furoris ducetur.

Deinde cuz dicit. (Radix et.) Ostenditur rō huius. et B ex duobus. s. ex natura cupiditatis et experiētia ibi. (Quā quidā et.) Dicit ḡicidunt in tentationē. Quare? Quia radix oīum maloz et. Ubi notanduz est q; fm quosdam cupiditas sumit triplr. Quādoq; pro auaricia fm q; est spūale peccatū. s. inordinatus amor habēdi diuitias. Quādoq; put ē genus peccatoz oīum fm q; ipoztat iordinatū appetituz rei tēporalis: et hoc icludif in omni peccato: q; est cōuersio ad bonū cōmutabile. S; sic nō est radix s; genus omniuz. Tertio modo put est quedā iordinatio animi ad cupiendū bona tēporalia iordinare: et hec est habituale trñ pctrñ et nō in actu: sed est quedam radix oīum peccatoz. Et dicitur cupiditas radix: et supbia initiu. Ecc. 10. initiu oīs peccati est supbia et. q; supbia dicit corruptionē animi ad recedēdū a deo. Arbor autē a radice habet alimētū: et sic peccatū ex parte conuersionis ad bonū cōmutabile sumit nutrimentū. S; credo q; loquitur de cupiditate fm qd est spūale pctrñ. Unde dicit q; volūt diuites fieri et. Et hec est iordinatus amor pecuniarū. Et iō dico q; auaricia ē radix oīuz. Dīa enī peccata p̄sistunt in appetitu. et ideo origo peccatorū est fm origine appetibiliuz. Origō enī appetibilium pcedit ex fine. Et iō q̄to aliqd pctrñ h; finē magis desiderabile tāto est peius. Finis autē alicuius peccatiē desiderabilis ppter duo. s. ppter seipm. et hec est excellentia: q; ad hoc homo bonū illud vult vt excellat. Et hec ē supbia: et iō supbia ē initiu oīum pctrōz. Itē ppter aliud et hoc ē qd ad oīa valet: et h; sunt diuitie: q; p hoc credunt se hēre omnia. Ex ista parte auaricia est radix oīum maloz.

Deinde cuz dicit. (Quam qdā et.) Ostēdit idē p expiētiam et dicit. Appetētes: q; q̄to magis habent diuitie. tāto magis desiderātur. Eccles. 5. Auarus nō implebitur pecunia. Et icidunt pmo in dānū spūale. Un̄ dicit. Errauerūt a fide. Liii. rō ē: q; p sanā doctrinā fidei p̄hibent multa illicita lucra a qbus desistere nolūt: et iueniūt sibi aliaz doctrinā vbi eis sit spes salutis. Et hoc spūaliter faciūt vsurary. Secūdo q; iseruerūt se doloribus multis et in pñti: q; sollicitudo in acq̄redo: timor in possidēdo: dolor in amittendo. Job. 20. Lū satiatus fuerit diuitijs artabit. estuabit et oīs dolor irruet in eum et. Et multo magis in futuro.

Deinde cū dicit. (Tu autē et.) Monet ad sequēdū sanā doctrinā et vitādā malā. Et pmo exponit vias quaz sequatur. Secūdo alligat euz iductione pcepti ibi. (Precipio et.) Itē pmo hortatur ad vitandū peccata pdicta. Secūdo ostēdit quid agat ibi. (Sectare vero et.) Et q; seruoz imitari dñm suuz: q; vt dñi Ecc. 10. Scdm iudicē populi sic et ministri eius. iō dicit. O homo dei. Quasi dicat. Tu deditus seruituti dei. ps. Ego seruus tuus. p. Jo. 2. Qui dicit se in illo manere dz sicut ille ambulauit et ipse ambulare. Si igit tu es homo dei: debes facere sicut xps fecit. Qui vt habet Jo. 6. Sugit cū euz volebāt facere regē. Deb. 12. Qui pposito sibi gaudio sustinuit crucē cōfusione cōtēpta et. Ergo et tu fuge. ps. Elongauit fugiēs. Quid ḡ faciet? Ad duo hor

tatur. pmo scz ad sectandū arma spiritualia. Secūdo ad certandū in eis ibi. (Terta bonuz et.) Arma autē spiritualia aut sunt ad faciendū bonū: aut ad malū tolerandū. Primū autē est vel in comparatiōe ad pximū cui per duo ordinamur. scilicet per iusticiam et pietatem seu misericordiam: q; p̄mum sine secūdo est seueritas. scdm sine pmo est remissio. Quantum ad p̄mū dicit. Sectare iusticiam que competit prelatis. Sap. pmo. Diligite iusticiā qui iudicatis terrā et. Itē q̄tum ad scdm dicit. Pietatem. i. misericordiā. puer. 20. Misericordia et iusticia custodiunt regem et roboratur clementia thronus eius. In comparatiōe autē ad deū p̄mū est quod pficit intellectuz fides. Heb. 11. Sine fide impossibile est placere deo et. Scdm affectum est charitas. p. Jo. 4. Qui manet in charitate in deo māet et deus in eo. Ad sustinēda mala sunt due vtutes. scz patiētia et māisuetudo: q; homo in malo duas passiōes inordinatas icurrit. s. tristitiā inordinatā: et irā que est ex ea. Et ideo patiētia est ptra imoderatā tristitiā. Luc. 21. In patientia vestra possidebitis animas vestras et. Deinde iducit eū ad debitū certamē. Et pmo qualr certet. Secūdo inducit rationē inq̄tūz milites dupliciter pugnant. scz quādoq; ad defendendū quod habēt. quādoq; ad acquirēdū nō habitā. et hoc iminet sanctis. p̄mū vt custodiāt habitā. scz fidem et virtutes. Et ideo dicit. Fidei. i. pro fide custodiēda. Ecc. 4. Usq; ad mortē certa p iusticia et. Vel fidei. vt p fidē vites peccata. p. Joā. vlt. Hec est victoria que vincit mundūz fides vestra et. Vel fidei. i. vt alios ad eam pueras. Et dicit bonum. i. legitimū certamē. p. Cor. 9. Omnis qui in agone cōtēdit ab omnibus se abstinēt. Tunc est bonum quādo abstinēt se ab oibus impedimētis. z. Thi. 4. Bonū certamē certari et. Secūdo certāt ad acquirēdū q̄ nō habēt. Et hec est vita eterna que acquiritur p pugnā. Mat. 23. Regnūz celoz vim patit: et violētī rapiunt illud. Et ideo dicit. Apprehēde. s. quasi tenēs tuo certamine vincas. vel certes certamē fidei. Et quo premio: Ut apprehēdas vitā eternā. p. Cor. 9. Nos autē icorruptaz.

Deinde cum dicit. (In quā vocatus es et.) Rōnem ponit huius dicti. Apprehēde et. Et pmo respondet scdm. quasi dicat. Dicit q; debeo apprehēdere s; nō possūz. Immo potes: q; debetur tibi de iure: q; vocatus es in ca a deo et a rege illius regni. Et ideo debes coronari potissime. p. Pe. 2. De tenebris vos vocauit in admirabile lumen suum. Secūdo respondet pmo. Quasi dicat. Terta bonū certamē. q; dedisti iuramentum itelligentie: et ideo nō licet tibi repugnare. Tu autē confessus es et. Id est in consecratiōe bonum certamē p̄fessus es. Unde dicit. Bonā cōfessionē cōfessus es. quādo ordinatus es in episcopoz. p. Cor. 9. Nam si nō euāgelicauero et. vsq;. Dispensatio credita ē mibi et. Vel cōfessionē bonā. s. pdicādo fidē vt eā serues.

Deinde cū dicit. (Precipio et.) Obligat euz ad pdicta ex pcepto qd pmo ponit. Secūdo manifestat quedaz dicta ibi. (Quē suis et.) In pcepto autē pmo testes iducit. Secūdo cōmēdat pceptū. Tertio ostēdit qd diu seruet pceptū. Testes iducit deuz pxim et dñm nrm iesum xpm. Dicit ḡ. Te monui: s; ne credas q; liceat tibi aliter facere precipio tibi: sic tu debes precipere subditis tuis coram deo. Ad duo induxerat apprehēde inq̄ et confessus es. Et iō inducit actores vite qui viuificat omnia. Dicit autē deo qui est tota trinitas qui est actor vite. Itē hōiem xpm qui cōfessus est se esse filium dei qd est bona cōfessio fidei nostre. Itēz cōmēdat mandatum: q; in se iustum et rectum et irrep̄hēibile ab alijs. Job. 6. Nō iuenietis in ligua mea inigatē. Et qd dicit est seruandū: Usq; in aduētū dñi ly vsq; dicit finē itētōis. i. vt p obseruantia huius mādati ordines te ad aduētū. Usq; ad mortē tuā: q; q̄lis eris in illa: talis iuenieris tūc.

Matt. 24. Qui perseverauerit usque in finem etc.

Lectio.

III.

Quem suis temporibus ostendet beatus et solus potens. rex regum et dominus dominarum: qui solus habet immortalitatem et lucem habitat inaccessibilem: quem nullus hominum vidit: sed nec videre potest: cui honor et imperium sempiternum. Amen.

Supra apud prophetam per prophetam thimotheo precepit ut seruet predicta usque ad aduentum christi. et ideo agit hoc de christi aduentu de quo tria manifestat. Primo quod erit tempore congruo. Secundo quod manifestus erit. Tertio ostendit actorem aduentus. Quatum ad primum dicit. Quem suis temporibus ostendet. per Petrum. Vlt. Venient in nouissimis diebus in deceptioe illusores etc. Et ideo vult ostendere quod si videatur aduentus tardari: tamen suo tempore ostendet. Eccles. 3. Dia tempus habet. Eccles. 8. Omni negotio tempus est et opportunitas etc. Logruum tempus est finis mundi: quod illud tempus est tempus messis et collectiois fructus. Et ideo oportet quod veniat in fine. Quatum ad secundum dicit. Ostendet. id est manifestabit. Licet enim sit visibilis quantum ad carnem: tamen virtus eius est abscondita: sed tunc etiam diuinitas eius erit manifesta sanctis. reprobi vero solum videbunt gloriam carnis. Sed quantum ad tertium dicit quod ostendet eum deus trinitas. Et circa hoc duo facit: quod primo describit aduentum christi. Secundo in eius commendatione primum laudat eum ibi. (Cui honor etc.) Item circa primum tria facit. Primo actorem aduentus describit ex perfecta operatione. Secundo ex singulari parte. Tertio ex incomprehensibilitate nature. Primum cum dicit. Beatus. Beatitudo enim est operatio perfecta que est supreme virtutis operatiue optime disposita. Et hec est beatitudo nostra. Dei autem beatitudo est qua cognoscit se. Si enim se non cognosceret deus non esset beatus. Gregorius. Deus dum seipso proficitur perfecte gloriosus est. Et ueniens actorem huius aduentus dicit quod beatus est: quod ad hoc est aduentus christi ut nos deducat ad beatitudinem. Tob. 13. Beatus si fuerint reliquie seminis mei ad videndum claritatem hierusalem etc. Quatum ad secundum dicit. Solus potens. per. Potens es domine etc. Sed quare dicit solus: Nunquid non omnia habet potentiam: imo: sed per participationes: sed solus deus a se essentialiter. Unde dicit. Rex regum etc. Ambrosius. Dominus est nomen potestatis et rex filii. Qui habet dominum et regem supra se est subiectus patri: et talis non est potens a se sed ab alio. Si ergo christus est rex regum etc. necesse est quod solus habeat potentiam non ab alio: sed omnes ab eo. Et designat duplex potentia dei. scilicet gubernatiua mundi cuius dicit. Rex regum quasi a regimine dicta. puer. 20. Rex qui sedet in solio iudicij dissipat omne malum intuitu suo. Item potentia creandi cum dicit. Dominus dominantium. per. Scitote quoniam dominus ipse est deus ipse fecit nos etc. Apoc. 19. Et habebat in vestimento et in femore suo scriptum. Rex regum et dominus dominantium etc. Quatum ad tertium dicit. Qui solus habet immortalitatem et lucem habitat inaccessibilem. Incomprehensibilitas dei ex duobus patet. Primo quod transcendit gradum in creaturis est comprehensibile. Secundo quod hoc ipsum quod deus est: omnium comprehensione excedit. Primum cum dicit. Solus. In qualibet enim mutatione est quedam corruptio: quod omne quod mutatur in quantum habet desinit esse tale. Illud ergo proprie et vere est incorruptibile quod penitus est imutabile. Quelibet autem creatura in se considerata habet aliquam mutationem vel mutabilitatem. deus autem est omnino imutabilis. Sed si aliqua creatura est imutabilis. hoc conuenit ei ex dono gratie. Et ex hoc ostenditur quod natura dei transcendit omnem quod est in natura creata. supra primo. Regi seculorum immortali etc. Quatum ad secundum dicit. Lux in sensibilibus est principium videndi. unde illud quo aliquid cognosci

tur quocumque modo dicitur lux. Unum quodque autem cognoscitur per suam formam et secundum quod est actu. Unde quantum habet de forma et actu: tantum habet de luce. Res ergo que sunt actus quidam: sed non purus lucetia sunt sed non lux. Sed diuina essentia que est actus purus est ipsa lux. Io. p. Non erat ille lux etc. Deus autem habitat apud se: et hec lux est inaccessibilis. id est non visibilis oculo carnis: sed intelligibilis. Et tamen nullus intellectus creatus potest ad eum accedere. Notandum est tamen quod dupliciter potest intellectus accedere ad cognitionem nature alicuius. scilicet ut cognoscat et ut comprehendat. Ad comprehendendum autem deum impossibile est intellectum peruenire: quod sic cognosceret deum ut cognoscibilis est. deus autem perfecte cognoscibilis est quantum habet de entitate et luce. hec autem sunt infinita. ergo est infinite cognoscibilis. Virtus autem intellectus creati est finita. Et ideo etiam intellectus christi non comprehendit deum. Sed alius modus est cognoscendi deum. scilicet attendendo deum. Et secundum hoc nullus intellectus creatus per propria naturalia attingit ad cognoscendum id quod est deus. Et ratio huius est: quod nulla potentia potest in aliquid altius suo obiecto: sicut visus ad altius colore. proprium autem obiectum intellectus est quod quod est. unde quod superat quod quod est excedit proportionem omnis intellectus. In deo autem non est aliud esse et quoditas eius. Quod ergo cognoscibilis est ergo accedamus ad eum cognoscendum: hic per gratiam et in futuro gloriam. per. Accedite ad eum et illuminamini etc. Sed qualiter deus habitat lucem inaccessibilem: et in. per. Nubes et caligo in circuitu eius. Exod. 19. Moyses accessit ad caliginem in qua erat deus. Respondet Dionysius. Dis caligo est inaccessibile lumini. Est ergo idem quod hic lumini et ibi caligo: sed caligo est in quantum non videt: lumini vero in quantum videt. Sed aliquid est inuisibile dupliciter. Uno modo propter se. sicut opaca. Alio modo propter excedentiam eius: sicut sol ab oculo noctue. Sic quedam sunt nobis non conspicua propter defectum sui esse: et quedam propter excedentiam eius et sic deus nobis quodammodo inaccessibilis est. Quod nemo etc. Si intelligatur de comprehensione sic absolute verum est: etiam de angelis: quia solus deus comprehendit se. Si autem de visione qua attingitur: sic intelligitur tripliciter. Uno modo nemo vidit oculo corporali. Alio modo secundum essentiam oculo mentis viuens in carne nisi christus. Exod. 33. Non videbit me homo et uiuet. Tertio modo nemo vidit quid est deus per seipsum. Matth. 11. Nemo nouit patrem etc. Matth. 16. Caro et sanguis non reuelauit tibi etc. Deinde de presumptis in laudem dei dicit. Cui est honor etc. Et ponit tria. Primum pertinet ad reuerentie exhibitionem dicens. Honor. qui est exhibitio reuerentie. Malach. primo. Si ego pater ubi est honor meus etc. Secundum ad refulgentiam bonitatis eius cum dicit. Gloria que est clara cuius laude noticia que refulget in noticijs hominum et angelorum. Esa. 42. Gloriam meam alteri non dabo etc. Tertio ad gubernationem cum dicit. Imperium sempiternum.

Lectio.

III.

In diebus huius seculi precipere non sublime sapere: neque sperare in incerto diuitiarum: sed in deo uiuo qui prestat nobis omnia abunde ad fruendum: bene agere: diuites fieri in bonis operibus. facile tribuere. communicare. thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum ut apprehendant bonam vitam. Quod thimothee depositum custodi deuitans phantasias uocum nouitates. et oppositas falsi nominis scientie. quam quidam permittentes circa fidem exciderunt. Sera tecum. Amen.

Supra egit de instructioe personarum infimi status: hic redit

Ad thimotheum II.

ad mām suam et instruit euz ad instruēdū diuites. Et pmo fa-
cit hoc. Scdo agit de instructiōe thimothei ibi. (O thimo-
thee etc.) Et semp qm̄ instruit eum ad instructionē alioz mo-
net vt nō negligat se. Et circa p̄mū pmo excludit vitia que
solēt in diuitibus abūdare. Scdo iducit ad bona ibi. (Be-
ne agere etc.) Itē circa p̄mū pmo pponit vitia que solēt eē
in diuitibus. Scdo excludit hec: reddendo rōnez hui⁹ ibi.
(In incerto etc.) Dicit ḡ. Diuitibus etc. Diuitie abundātiā
importāt. Est aut abundātia spūaliuz et he sunt v̄e diuitie.
Esa. 33. Diuitie salutis sapiā et scia timor dñi ip̄e est thesau-
rus eius etc. Quedam corpales et he non sunt v̄e diuitie: qz
nō sufficiūt. Et ideo dicit euz quadā diminutiōe huius secu-
li. Baruch. 3. Qui argētū et aurū in quo cōfidūt hoies the-
sauricant etc. Dis ḡ p̄cipe. Quādo de seruis egit nō posuit
p̄ceptum: qz hoc est virtus q̄ hō vtat auctate ad maiores
nō ad minores. Et iō dicit. Nō dimittas p̄pter diuitias et
p̄pter statū eoz qn̄ p̄cipias. Et quid d̄z p̄cipere: Nō subli-
me sapere. i. nō sentire aliqd̄ excelsū de se. Nunqd̄ hoc ē
malū: Respōdeo. Pōt reddi maluz ex duobus. P̄mo si
sublime sapit de se p̄pter ea q̄ nō habēt excellētiā verā. Et
hoc est si in rebus tēporalibus. vñ qui p̄pter exteriorē ex-
cellētiā sublime sapit de se iordinate sapit: et ē superbia. Et
tñ carnales nō aliā sublimitatē curant nisi istam: et hec ac-
quiri pōt p̄ diuitias. Eccles. 10. Pecunie obediūt oia. Un-
de qz diuites h̄s hec habēt ianiter extollunt. Itē alio mo-
do: qz sunt quedā que habent sublimitatē: sicut dona spūa-
lia. Ecc. 1. 25. Quā magnus est qui iuenit sapiāz et sciam etc.
In his enī aliquis pōt iordinate sapere sublimitatē nō ex
natura donoz: s̄z vel attribuēdo sibi qd̄ non h̄z. Uel nō re-
cognoscēdo a deo ea que h̄z. Uñ in p̄mis est iordinatio p̄-
pter defectū rerū. In sc̄dis p̄pter inordinationē affectus.
Scdm̄ vitiiū in diuitibus ē spes mūdanoz. Uñ dicit. Neqz
sperare etc. Job. 31. Si putauī aux̄ robur meū et obrigo dixi
fiducia mea etc. puer. 10. Suba diuitū v̄bs fortitudis ei⁹.
(Deide cū dicit. In incerto etc.) Assignat rōnez monitiōis.
In eo enī sperat aliquis vñ credit auxiliuz h̄re. Auxiliū
enī habet a forti: sed diuitie sunt fragiles et inestimabiles.
Mat. 6. Nolite thesauricare etc. S̄z in deo vbi est v̄a spes
ponēda. Jere. 17. Btūs vir qui cōfidit in dño et erit dñs fi-
ducia eius. Jac. 1. Dat oibus affluenter. S̄z hoc quod dicit.
Abunde ad fruēdū dupl̄r pōt exponi. Uno mō vt fruitio
sumat̄ p̄ gaudio. et hoc modo ē etiā in corpālibus. Uel vt
p̄ hec pueniamus ad fruitionē dei.
(Deide cū dicit. Bene agere etc.) Monet ad operādū
bonū. Qui aut̄ habent affectū ad diuitias. p̄mo nitunt̄ ad
acquirēdū nō habitas. Scdo vt vtant̄ habitas. Tertio vt
ad finē diuitiarū pueniāt. Dec tria monet hic apl̄s p̄mo
vt acgrāt spūales diuitias quas nō habēt. Et iō dicit. Be-
ne agere etc. Esa. 1. Discite bene facere etc. Quātuz ad scdm̄
sciēdū est q̄ duplex est vsus diuitiaruz. Unus est tenere et
alius est dare: s̄z p̄ncipalis ē dare. Et iō ista duo ponit. pri-
mo vt dent. Uñ dicit. Facile tribuere. i. sine grauitate cor-
dis iteri⁹. 2. Cor. 9. Nō ex tristitia aut ex necitate etc. Et si-
ne tarditate. puer. 3. Ne dicas amico tuo. vade et reuerte-
re et cras dabo tibi cū statiz possis dare. Job. 31. Si oculos
vidue expectare feci. Scdo vt custodiat nō qd̄ tñ ad suā
vtilitatē s̄z ad qd̄dam cōe. Unde dicit. ad cōmunicandū. i.
habere eas sicut cōes. Ro. 12. Necessitatibus sanctorū cō-
municantes. Quātū ad tertiū vt ad finē thesauricādī pue-
niant. iō dicit. Thesauricare etc. Thesaurus spūalis est cō-
gregatio meritoz q̄ sunt fundamētū futuri edificij qd̄ no-
bis p̄paratur in celo: qz tota p̄paratio future gl̄ie est p̄ me-
rita que acgrimus per gr̄az que est p̄ncipiū merēdi. Mat.
6. Thesauricate vobis thesauros in celo: vbi neqz tinea etc.
p̄ Cor. 9. Sic currite vt comprehendatis.

(Deide cū dicit. O thimothee etc.) Instruit ip̄m thimo-
theum. Et pmo vt bona conseruet. Scdo vt mala deuinet
ibi. (Deuitas etc.) Dicit ḡ. O thimothee depositū custodi.
Depositū hois est omne bonū quod h̄z quilibz quod sibi cō-
missum est a deo vt cōseruet et multiplicet. Ecc. 1. 7. H̄ram
hois quasi pupillā cōseruabit. p̄ Cor. 15. Et gr̄a eius in me
vacua non fuit. Et sic dicit ei vt depositū custodiat. i. vt se
in gr̄a dei cōseruet et multiplicet. Qui enī abscondit talen-
tum puniē. Et sp̄aliter prelati habēt deposituz. s. curā p̄ci-
moz et fideliiū. Jo. vlt. Pasce oues meas. Deb. vlti. Ip̄s p̄-
uigilāt q̄si rōne reddituri p̄ animabus vestris etc. Thi.
p̄mo. Bonū depositū custodi. Itē q̄ mala vitet: p̄cipue ibi
la q̄ sunt nata coinquinare fidē. cui⁹ rō est: qz sic p̄nceps se-
cularis ponit ad custodiendā vnitatē regni: ita spūalis ad
seruandā vnitatē spūalē. Pax aut̄ regni p̄sistit in iusticia.
et iō ille ordinaē ad iusticiā. Sed vnitatis ecclie est in fide. et
iō p̄ncipalr monet ad custodiam fidei. Luc. 22. Ego roga-
ui p̄ te vt nō deficiat fides tua etc. Similr aut̄ posset corū
pi fides p̄ fallaciā sicut etiā quelibz scia. S̄z sic d̄. p̄. elenē.
Fallacia q̄nqz sit ex voce q̄nqz ex re. Uñ est fallacia in di-
ctione et extra dictionē. Et sic fides aliq̄n corrumpit̄ p̄ ali-
quas voces iordinate sicut dicit Hierony. q̄ ex verbis i-
ordinate platis sit heresis. Et iō dicit. Prophanas etc. Qz
nō velle audire aliqd̄ noui est oblatrare cōtra consuetudi-
nes. S̄z noua p̄phana nō sunt audiēda. S̄z p̄phana noui-
tas est quādo inducūt aliqd̄ cōtra fidē. Et dicit nouum ad
id quod est antiquū. Hoc fecit nestorius quando dixit de
v̄gine maria chzistotochos: vt i ferret q̄ nō eēt mater dei.
Et iō sancti patres in ephesino cōcilio instituerūt q̄ dicere
tur theotochos. 2. Thi. p̄. Formā habēs sanoz verboz q̄
a me audisti in fide et dilectiōe in x̄po iesu. Et cap. 2. Pro-
phana et vaniloquia deuota etc. Quādoqz vero corrumpit̄
per rōnes reales et sophisticas. Et istud vitādū est. Et di-
cit. Per oppositiones scie falsi nominis. qz nō est vera scia
sed apparēs. Scia enim s̄m p̄p̄riam rōnez non est nisi ve-
roz. Impossibile autē est q̄ verū sit verū cōtrarium: licet
quādoqz duo falsa sint sibi cōtraria: et ideo impossibile est
q̄ illud quod repugnat veritati diuine que est summa ve-
ritas sit verū. Col. 2. Videte ne quis vos decipiat p̄ phiaz
et inanē fallaciā s̄m traditionē hoium: s̄m elemēta mun-
di et nō s̄z x̄pm etc. Promittētes. i. dicētes se habere. Jere.
10. Stultus factus est ois homo a scia sua. Que nō est dei.
qz qui loquit̄ mēdacium ex p̄p̄riis loquit̄. Jo. 8. Jere. 2. Si
ly memphicos et taphnicos cōstuprauerūt te vsqz ad verti-
cē etc. Esa. 47. Sapia tua et scia tua hec decepit te etc. Bra-
tia dei tecum. Amen.

(Explicit p̄funda et subtilis explanatio mirifici doctoris
sanctissimi thome aquinatis ordinis fratrū predicatorū su-
per p̄ma eplā gloriofi gentiū apl̄i pauli ad thimotheuz.

(Incipit deuotissima expositio eiusdez angelici doctoris
gloriofi thome aquinensis ordinis fratrū predicatorū sup
sc̄da eplā eiusdē sc̄ssimi pauli gētiū apl̄i ad Thimotheuz.

Nocte et die estu v̄rebar et

gelu etc. Genesis. 31. Verba sunt Jacob ostē-
dentis et cōmēdantis curam pastoralem ac
pastorale officium. In q̄bus circa hoc offi-
cia ponunt̄ sc̄z assiduitas: patientia sollici-
tudo. Primuz est: qz sine iurmissione debz
curam gregis gerere. Unde dicit. Nocte et die. Nocte orā-
do: die erudiēdo. Esa. 41. Sup̄ speculaz dñi ego sum stans
ingiter per diem: et sup̄ custodiā ego sum stans totis nocti-
bus. Uel per diem. i. tempore p̄speritatis: et per noctem. i.
tempore aduersitatis. In quibus prelatuz debz respicere